ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

Γενάρης-Φλεβάρης 2019 No 132 Τιμή: 4€

ο εκρηκτικός συνδυασμός

Πανικόβλητα επιτελεία – Οργισμένη εργατική τάξη

- Ο Λένιν είχε δίκιο
- Ρόζα-Λήμπκνεχτ
- Βραζιλία • 16 Μάρτη
- 10 χρόνια ΑΝΤΑΡΣΥΑ

ΤΕΥΧΟΣ 132

Γενάρης – Φλεβάρης 2019

Ο **Σοσιαλισμός από τα Κάτω** είναι το δίμηνο περιοδικό του **Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος**
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Σύνταξη: Κώστας Βλασόπουλος, Αργυρή Ερωτοκρίτου, Θανάσης Καμπαγιάννης, Σωτήρης Κοντογιάννης, Νίκος Λούντος, Λέανδρος Μπόλαρης, Κώστας Σαρρής, Εξώφυλλο, Σελιδοποίηση: Γιάννης Κούβαρης, Παντελής Γαβριηλίδης, Υπεύθυνη διακίνησης: Ελεάννα Τσώλη, 210 5247140, Κεντρική διάθεση, σελιδοποίηση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Φειδίου 14, Τηλ. 210 5247584, Περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω», Τ.Θ. 8161-102 10, Αθήνα, ISSN: 2241-7176
Για επικοινωνία: sosialismosapotakato@gmail.com www.socialismfrombelow.gr

Παρίσι. Τα Κίτρινα Γιλέκα στέλνουν το μήνυμα μετά μουσικής

Εκρηκτικός συνδυασμός
Τα επιτελεία σε πανικό, οργισμένη η εργατική τάξη

Ο Πάνος Γκαργκάνας εξηγεί γιατί η νέα χρονιά ανοίγει νέες δυνατότητες για την επαναστατική αριστερά.

Το 2019 είναι χρονιά εκλογών. Ο Τσίπρας και ο Μητσοτάκης ήδη ξεκίνησαν την προεκλογική εκστρατεία τους παραμονές Χριστουγέννων, το σαββατοκύριακο 15-16 Δεκέμβρη: ο ένας με την ομιλία του στο Αλεξάνδρειο της Θεσσαλονίκης και ο άλλος στο συνέδριο της ΝΔ.

Ο Αλέξης Τσίπρας θυμήθηκε το ΕΑΜ, τη σφαγή στον Χορτιάτη, τον Γρηγόρη Λαμπράκη, τους Γκοτζαμάνηδες αλλά και τη σύμπλευση της ΝΔ με τους νεοναζί της Χρυσής Αυγής για το Μακεδονικό και υποσχέθηκε ότι βάζει πλώρη να αποκαταστήσει τις αδικίες που επέβαλαν τα μνημόνια σε βάρος των κοινωνικά ασθενέστερων. Όλη η ομιλία του ήταν μια προσπάθεια να αποκαταστήσει την επικοινωνία με ένα εργατικό ακροατήριο που βρίσκεται στα αριστερά της κυβέρνησής του.

Αλλά ακόμη και η ανοιχτά νεοφιλελεύθερη ΝΔ του Μητσοτάκη ανακάλυψε την ανάγκη να προσθέσει στο πρόγραμμά της υποσχέσεις για αυξήσεις στον κατώτατο μισθό «με ρυθμό διπλάσιο από την αύξηση του ΑΕΠ». Ήταν και αυτή μια ομολογία ότι η ερχόμενη εκλογική μάχη θα γίνει κάτω από τη σκιά της εργατικής οργής που δεν έχει εκτονωθεί ούτε από τις απογοητεύσεις με τους συμβιβασμούς του ΣΥΡΙΖΑ ούτε από τις εθνικιστικές υστερίες των μακεδονομάχων.

Αν υπήρχε έστω η παραμικρή αμφιβολία για το πόσο καθοριστικό είναι το βάρος αυτής της οργής, ήρθε το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων στη Γαλλία να στείλει μήνυμα παντού. Όποια πολιτική ηγεσία αγνοεί αυτόν τον παράγοντα κινδυνεύει να χάσει τη μπάλα, όπως ο Μακρόν.

Για να προσανατολιστούμε σωστά, λοιπόν, στις μάχες που έρχονται είναι απαραίτητο να κατανοήσουμε τις ρίζες και την έκταση αυτών των εξελίξεων, αρχίζοντας από τις διεθνείς διαστάσεις.

Ένας αποσταθεροποιημένος καπιταλισμός

Πριν από ένα χρόνο, τα αστικά επιτελεία διατηρούσαν τις ελπίδες τους ότι η αμερικάνικη οικονομία, ενισχυμένη από τις φοροαπαλλαγές του Τραμπ για τα κέρδη των μεγάλων επιχειρήσεων, θα λειτουργούσε

σαν ατμομηχανή αλλά και σαν υπόδειγμα για μια παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη. Και ότι μια τέτοια εξέλιξη θα λειτουργούσε κατευναστικά και στο επίπεδο των διακρατικών ανταγωνισμών και για το ξεπέρασμα της κρίσης του πολιτικού συστήματος σε μια σειρά χώρες.

Η πορεία αποδείχθηκε διαφορετική, πρώτα απ' όλα στην ίδια την Αμερική. Η δραστική μείωση των φορολογικών συντελεστών για τα κέρδη των επιχειρήσεων διαφημίστηκε ως θετικό μέτρο για όλους γιατί θα αποτελούσε κίνητρο για την αύξηση των επενδύσεων και της απασχόλησης. Τι έγινε στην πράξη; Οι μεγαλύτεροι αποδέκτες αυτού του μποναμά ήταν τα μεγαθήρια των νέων τεχνολογιών: Apple, Alphabet, Cisco, Microsoft, Oracle συνολικά διέθεσαν 42,6 δισεκατομμύρια δολάρια για επενδύσεις αλλά ταυτόχρονα ξόδεψαν 115 δις δολάρια για επαναγορά των μετοχών τους στα χρηματιστήρια![1] Κερδοσκοπία-επενδύσεις 3-1.

Το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης κατέγραψε μέσα στη χρονιά ρεκόρ μακρόχρονης ανοδικής πορείας αλλά αυτό απλά μεγάλωσε την απόστασή του από τις εξελίξεις της πραγματικής οικονομίας. Στις 27 Νοέμβρη η Τζένεραλ Μότορς ανακοίνωσε ότι κλείνει εφτά από τα εργοστάσιά της διεθνώς, από τα οποία τέσσερα μέσα στις ΗΠΑ. Προχωράει σε 14.000 απολύσεις στη Βόρεια Αμερική. Είχε προηγηθεί η Φορντ που δήλωσε ότι σταματάει την παραγωγή επιβατικών αυτοκινήτων στη Βόρεια Αμερική. Και οι δυο παραδοσιακά εμβληματικές αμερικάνικες επιχειρήσεις υπολογίζουν ότι πρέπει να κάνουν αναδιαρθρώσεις όσο ακόμη «τα πράγματα πάνε καλά», γιατί έρχονται δυσκολίες.

Την εκτίμηση ότι έρχονται δυσκολίες δεν φάνηκε να συμμερίζεται η Fed, η αμερικάνικη κεντρική τράπεζα που συνέχισε την αύξηση των επιτοκίων. Η επιμονή σε αυτή την κατεύθυνση, όμως, προκάλεσε αρνητικές αντιδράσεις στα χρηματιστήρια. Ο Δεκέμβρης κατέγραψε τη μεγαλύτερη πτώση των μετοχών από τον Δεκέμβρη του 1931.[2] Θεωρητικά, η οικονομία πάει τόσο καλά ώστε να χρειάζεται πιο σκληρή νομισματική πολιτική για να μην «υπερθερμανθεί». Ωστόσο, ο ίδιος ο Τραμπ έκανε δημόσια επίθεση στον διοικητή της Fed απαιτώντας να μην ανέβουν τα επιτόκια. Η άρχουσα τάξη της υπερδύναμης δεν είναι σίγουρη αν η οικονομία χρειάζεται φρένο ή γκάζι.

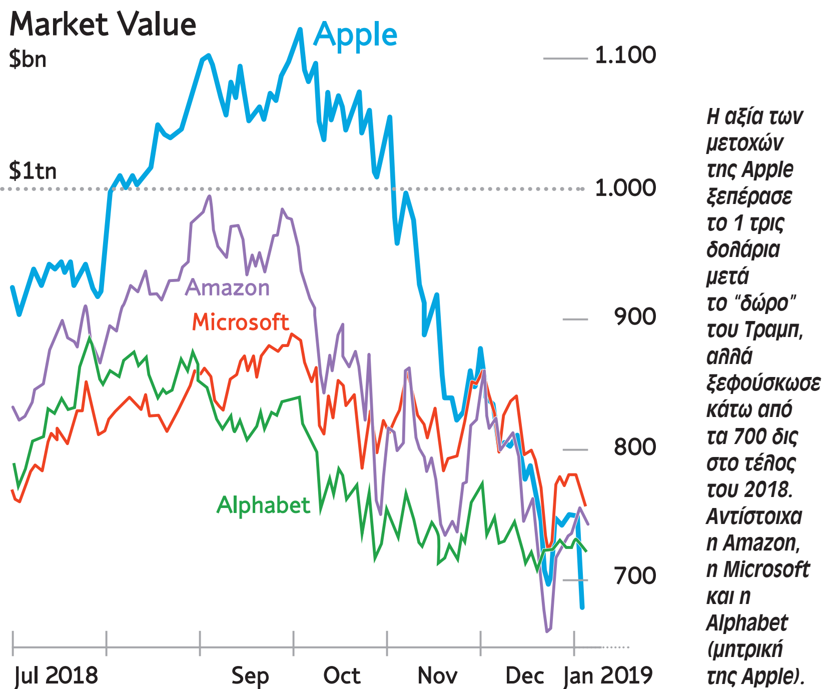
Οι αβεβαιότητες, όμως, δεν περιορίζονται στο εσωτερικό των ΗΠΑ. Η άρχουσα τάξη είναι διχασμένη και πάνω στο ζήτημα των εμπορικών πολέμων. Χαρακτηριστικές είναι οι εξελίξεις μετά τη Σύνοδο των G20 στην Αργεντινή το πρώτο σαββατοκύριακο του Δεκέμβρη. Εκεί έγινε συνάντηση Τραμπ-ΣιΤζιπίνγκ και ανακοινώθηκε τρίμηνη ανακωχή στην επιβολή δασμών στο εμπόριο ΗΠΑ-Κίνας. Αλλά λίγες μέρες αργότερα οι «εχθροπραξίες» κλιμακώθηκαν με την σύλληψη στον Καναδά της Μενγκ Ουανγκζού, οικονομικής διευθύντριας της κινεζικής Huawei (και κόρης του αφεντικού της εταιρείας) ύστερα από ένταλμα των ΗΠΑ.

Η Huawei βρίσκεται στο στόχαστρο των αμερικάνικων πολυεθνικών γιατί είναι ανερχόμενη δύναμη στον χώρο των τηλεπικοινωνιών. Την κατηγορούν για «κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας» επειδή εξαγοράζει εταιρείες προχωρημένης τεχνολογίας στις χώρες της Δύσης και την χαρακτηρίζουν ως στρατιωτική απειλή για όσες χώρες χρησιμοποιούν τα συστήματά της γιατί μέσα από αυτά η Κίνα μπορεί να υποκλέπτει κρίσιμες πληροφορίες.

Αλλά δεν είναι όλο το αμερικάνικο κατεστημένο σύμφωνο με την κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου. Σύμφωνα με τους Financial Times[3], υπάρχουν ισχυροί γεφυροποιοί όπως ο Χένρι Πόλσον (πρώην υπουργός και πρώην διευθύνων σύμβουλος της Goldman Sachs), ο Μάικλ Μπλούμπεργκ (πρώην δήμαρχος της Νέας Υόρκης) και ο Στήβεν Σβάρτζμαν (συνιδρυτής της Blackstone). Όλοι αυτοί έχουν πρόσβαση στον υπουργό Οικονομικών του Τραμπ, τον Στήβεν Μνούτσιν, ενώ αντίθετα χαρακτηρίστηκαν ως «άμισθοι πράκτορες ξένης δύναμης» από τον σύμβουλο του Λευκού Οίκου Πήτερ Ναβάρο που εκπροσωπεί τη σκληρή πτέρυγα της αμερικάνικης κυβέρνησης. Κανένας δεν μπορεί να προβλέψει με ακρίβεια προς τα πού θα γείρει η πλάστιγγα στο τέλος της τρίμηνης ανακωχής του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ-Κίνας.

Όλα αυτά αποτελούν ένα εξαιρετικά αποσταθεροποιητικό σκηνικό για τις άρχουσες τάξεις παντού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα προβλήματα που έχουν προκύψει στις σχέσεις Γαλλίας-Ιαπωνίας. Εδώ και δεκαετίες η γαλλική Ρενό και η ιαπωνική Νίσαν είχαν αναπτύξει μια ισχυρή συνεργασία που τις έχει αναδείξει στις κορυφαίες θέσεις της παγκόσμιας αυτοκινητοβιομηχανίας. Ξαφνικά φέτος το φθινόπωρο ο διευθύνων σύμβουλος της Ρενό, ο Κάρλος Γκοσν, ο άνθρωπος που προώθησε αυτή τη συνεργασία και έγινε διευθύνων και της Νίσαν, βρίσκεται κρατούμενος στις φυλακές της Ιαπωνίας με κατηγορίες ότι απέκρυπτε τις πραγματικές του αποδοχές και χρησιμοποιούσε αθέμιτα τα περιουσιακά στοιχεία της Νίσαν. Η απειλή δασμών και ανακατατάξεων στα διεθνή δίκτυα παραγωγής εξαρτημάτων και ανταλλακτικών και εμπορίας αυτοκινήτων φαίνεται να τινάζει στον αέρα έναν από τους πιο πετυχημένους γάμους.

Ακόμη πιο κραυγαλέα περίπτωση είναι η αδυναμία Βρετανίας-ΕΕ να καταλήξουν σε ένα συναινετικό διαζύγιο. Οι διαπραγματεύσεις για το Brexit έχουν οδηγηθεί σε αδιέξοδο με διαλυτικές συνέπειες για την πολιτική σταθερότητα στη Βρετανία και όχι μόνο. Το Brexit ήταν από την αρχή μια αντιφατική υπόθεση, καθώς προέκυψε από ένα δημοψήφισμα στο οποίο εκφράστηκε η εργατική αγανάκτηση, ενώ το βρετανικό κατεστημένο ήταν διχασμένο. Στην πορεία, η κυβέρνηση της Τερέ-

Η αξία των μετοχών της Apple ξεπέρασε το 1 τρις δολάρια μετά το "δώρο" του Τραμπ, αλλά ξεφούσκωσε κάτω από τα 700 δις στο τέλος του 2018. Αντίστοιχα η Amazon, η Microsoft και η Alphabet (μητρική της Apple).

ζα Μέι προσπάθησε να συνδυάσει την τυπική συμμόρφωση με το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος με την συνέχιση της παρουσίας των βρετανικών επιχειρήσεων στην αγορά της ΕΕ.

Τέτοιοι συνδυασμοί έχουν ξαναγίνει στο παρελθόν. Η Βρετανία δεν μπήκε στο κοινό νόμισμα, το Ευρώ, αλλά το Σίτι του Λονδίνου εξελίχθηκε σε νούμερο ένα χρηματοπιστωτικό κέντρο συναλλαγών σε Ευρώ. Σήμερα, όμως, τέτοιες συμβιβαστικές φόρμουλες αποδεικνύονται δύσκολες. Οι λόγοι γι' αυτό είναι πολλοί. Από την πλευρά του βρετανικού καπιταλισμού, η προοπτική αποκλεισμού από τη μεγαλύτερη αγορά του κόσμου (η ενιαία αγορά της ΕΕ κατέχει αυτή τη θέση) μέσα σε συνθήκες απειλούμενων εμπορικών πολέμων κινδυνεύει να γίνει αυτοκτονική. Από την πλευρά της ΕΕ, κάθε παραχώρηση στη Βρετανία μπορεί να μοιάζει κακό προηγούμενο την ώρα που αντιμετωπίζει φυγόκεντρες τάσεις π.χ. από την Ιταλία. Οι ευρύτερες συνθήκες κρίσης του συστήματος τροφοδοτούν αλλά και ανατροφοδοτούνται από τις επιμέρους περιπτώσεις.

Αυτό με τη σειρά του επιτείνει την πολιτική αστάθεια γιατί οι άρχουσες τάξεις και οι πολιτικοί εκφραστές τους εμφανίζονται ανίκανοι να ανοίξουν διέξοδο. Δεν είναι μόνο η Τερέζα Μέι που έχει μετατραπεί σε ανήμπορη πρωθυπουργό. Το ίδιο ισχύει για την Άνγκελα Μέρκελ που αναγκάστηκε να παραδώσει την ηγεσία του κόμματός της και πλέον μετράει αντίστροφα για να παραδώσει την Καγκελαρία. Και βέβαια ισχύει για τον μέχρι πρόσφατα «ανανεωτή» του πολιτικού σκηνικού της Ευρώπης, τον Μακρόν.

Η εργατική τάξη είναι εδώ

Για να κατανοήσουμε τις εξελίξεις, όμως, δεν αρκεί να πάρουμε υπόψη μόνο τις αντικειμενικές συνθήκες της μακρόσυρτης κρίσης των από πάνω. Χρειάζεται να σταθούμε ξεχωριστά στις αναζητήσεις και στις προσδοκίες των απλών ανθρώπων, της εργατικής τάξης και των γειτονικών της κοινωνικών στρωμάτων.

Για μεγάλο χρονικό διάστημα έχουν επικρατήσει οι αντιλήψεις ότι η εργατική τάξη είναι ανήμπορη να παίξει κάποιο ρόλο, είτε γιατί είναι ηττημένη, είτε επειδή έχει χάσει το παραδοσιακό κοινωνικό της βάρος.

Ιστορικά, η αφετηρία για να απλωθούν τέτοιου είδους θεωρίες μέσα στην σύγχρονη Αριστερά βρίσκεται ίσως στην παρέμβαση του Έρικ Χόμπσμπομ. Πριν από σαράντα χρόνια, το 1978, ήταν εισηγητής σε μια διάλεξη με τίτλο «Η ανοδική πορεία της εργατικής τάξης σταμάτησε;» και λίγο αργότερα, το 1981, κυκλοφόρησε βιβλίο με τον ίδιο τίτλο. Καθώς το διεθνές κίνημα του Μάη 68 (και της δικής μας Μεταπολίτευσης) υποχωρούσε, η κεντρική ιδέα, με το κύρος του Χόμπσμπομ, βρήκε απήχηση σε κομμουνιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα αλλά και σε τμήματα της νέας αριστεράς του Μάη. Ποια ήταν η κεντρική ιδέα;

«Ο πυρήνας της αριστεράς από την εποχή της πτώσης του Φιλελευθερισμού τον 19ο αιώνα αποτελέστηκε και σε μεγάλο βαθμό ακόμα αποτελείται από κόμματα και κινήματα της εργατικής τάξης που αναπτύχθηκαν σε μαζική κλίμακα στα περισσότερα μέρη της Ευρώπης πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο και διασπάστηκαν σε Σοσιαλδημοκρατικά και Κομμουνιστικά μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση.

Τα κόμματα αυτά στηρίχτηκαν κατά κύριο λόγο στους χειρώνακτες μισθωτούς, ασχολήθηκαν κύρια με τα αιτήματα αυτής της τάξης... Θεωρούσαν ότι αυτή η τάξη θα αναπτύσσεται αναπόφευκτα, τόσο αριθμητικά όσο και από άποψη σοσιαλιστικής ταξικής συνείδησης, και ότι εξίσου αναπόφευκτα προορίζεται από την ιστορία να ξεσηκωθεί και να θριαμβεύσει συμπαρασύροντας μαζί της και τον υπόλοιπο λαό...

Η προοπτική αυτή δεν φαίνεται πλέον τόσο πιθανή. Η χειρωνακτική εργατική τάξη, ο πυρήνας των παραδοσιακών σοσιαλιστικών κομμάτων σήμερα συρρικνώνεται αντί να επεκτείνεται. Έχει μετασχηματιστεί και ως ένα σημείο διασπαστεί από τις δεκαετίες όπου το βιοτικό επίπεδο είχε φτάσει σε επίπεδα που ούτε οι πιο καλοπληρωμένοι του 1939 δεν τα είχαν ονειρευτεί.

Δεν είναι πια δυνατόν να θεωρού-

με ότι όλοι οι εργάτες βρίσκονται σε μια διαδικασία συνειδητοποίησης της ταξικής τους θέσης που τους οδηγεί πίσω από κάποιο σοσιαλιστικό εργατικό κόμμα».[4]

Λίγο αργότερα, με την κρίση και την κατάρρευση των καθεστώτων του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού» μετά το 1989, η επιρροή αυτών των ιδεών επεκτάθηκε. Και πάνω τους προστέθηκαν θεωρίες περί ιστορικής ήττας της εργατικής τάξης. Βάραινε η αντίληψη ότι εγκαταστάθηκε ένας «μακρύς συντηρητικός χειμώνας». Και άνθισαν οι αναζητήσεις για «νέες μήτρες της Αριστεράς» πέρα από την εργατική τάξη. Στην Ελλάδα, οι μετατοπίσεις και η συνεργασία ΚΚΕ και ΚΚΕ εσωτερικού γέννησαν τον Συνασπισμό, τη μήτρα του ΣΥΡΙΖΑ.

Όσες εργατικές εκρήξεις ξέσπασαν τα επόμενα χρόνια -και ήταν πολλές π.χ. στη Γαλλία το 1995, στο Σιάτλ το 1999, σε πολλές χώρες με το αντιπολεμικό κίνημα του 2003, στην Ελλάδα ήδη το 1993 με τις απεργίες που γκρέμισαν τον παλιό Μητσοτάκη- αντιμετωπίζονταν από αυτές τις προσεγγίσεις ως προσωρινές αναλαμπές ή μάχες οπισθοφυλακής.

Το μοτίβο της υποτίμησης της εργατικής τάξης ενισχύθηκε συστηματικά από τα πάνω και από τα δεξιά. Μετά το ξέσπασμα της χειρότερης οικονομικής κρίσης το 2008, σχεδόν σύσσωμοι οι σχολιαστές στα μεγαλύτερα ευρωπαϊκά ΜΜΕ αποφάνθηκαν ότι η κοινωνία συντηρητικοποιείται και ερμήνευσαν τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών του 2009 σαν επιβεβαίωση αυτής της εκτίμησης. Στην Ελλάδα του 2010, ο Μητσοτάκης πατήρ αποφάνθηκε ότι οι εργατικές αντιστάσεις στο πρωτοεμφανιζόμενο τότε μνημόνιο ήταν «αναντίστοιχες με το μέγεθος της κρίσης». Τα γεγονότα που ακολούθησαν έπεσαν σαν κεραυνός στα κεφάλια όλων αυτών.

Σήμερα ξέρουμε ότι η εργατική έκρηξη εκείνων των χρόνων με τις αλλεπάλληλες πανεργατικές απεργίες, τα συλλαλητήρια και τις πλατείες ήταν η μεγαλύτερη από την εποχή της Μεταπολίτευσης, προκάλεσε την κατάρρευση του παραδοσιακού δικομματισμού και εκτόξευσε τον ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση. Για ένα μικρό χρονικό διάστημα ο ΣΥΡΙΖΑ εκθειάστηκε ως η νέα ριζοσπαστική αριστερά που βρήκε επιτέλους τις λύσεις. Αλλά το καλοκαίρι του 2015, όταν ο Τσίπρας μετέτρεψε το σαρωτικό ΟΧΙ του δημοψηφίσματος σε διαρκές ΝΑΙ στη μνημονιακή πολιτική, οι θεωρίες της ηττοπάθειας που ρίχνουν το φταίξιμο στον κόσμο επανήλθαν. «Η εργατική τάξη είναι αποδυναμωμένη και άφησε τον Τσίπρα να την κοροϊδέψει, ποιος ξέρει πόσα χρόνια θα χρειαστούν για να συνέλθει από αυτή την προδοσία» -κάπως έτσι συνοψίζεται μια σημερινή καρικατούρα που επαναλαμβάνει τον αποχαιρετισμό στην εργατική τάξη.

Η δυναμική της ριζοσπαστικοποίησης

Χρειάζεται να απεμπλακούμε από αυτή τη θεώρηση που μετατρέπει τον ιστορικό πρωταγωνιστή της ταξικής πάλης σε κομπάρσο και ξεπλένει τις πολιτικές και συνδικαλιστικές ηγεσίες της αριστεράς από τις ευθύνες τους. Τα χαστούκια που δίνουν στον Μακρόν οι μαζικές κινητοποιήσεις στους δρόμους της Γαλλίας είναι μηνύματα αφύπνισης για την Αριστερά παντού. Η εργατική τάξη έχει αλλάξει όλα αυτά τα χρόνια, αλλά δεν έχει χάσει τη δυνατότητα να ξεπροβάλει σαν καθοριστικός παράγοντας για τις εξελίξεις.

Οι καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις έχουν επιβάλει αλλαγές αλλά δεν έχουν καταφέρει ούτε να τερματίσουν την κρίση του συστήματος ούτε να επιβάλουν μια συντριπτική ήττα στην εργατική τάξη. Το αντίθετο συμβαίνει. Η αδυναμία ξεπεράσματος της κρίσης δίνει νέες ευκαιρίες για νέες ριζοσπαστικοποιήσεις και νέες εξορμήσεις προς τα αριστερά.

Τα τμήματα που εργάζονται σε συνθήκες επισφάλειας έχουν αυξηθεί, αλλά η μείωση του εργατικού κόστους και η εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης δεν είναι αρκετή για να αποκαταστήσουν την κερδοφορία του κεφαλαίου τόσο ώστε να ξεπεραστεί η κρίση. Ακόμη και οι διεθνείς οργανισμοί επισημαίνουν ότι χωρίς επενδύσεις που να ανεβάζουν την παραγωγικότητα, η ανάκαμψη με κακοπληρωμένο ανακυκλούμενο εργατικό δυναμικό είναι επισφαλής. Το φαινόμενο εργαζόμενων που έχουν δουλειά αλλά βυθίζονται στη φτώχεια διευρύνεται και φέρνει μαζί του οργή και εκρήξεις.

Μεγάλα τμήματα σε αυτά τα «νέα» κακοπληρωμένα κομμάτια είναι οι γυναίκες, οι νέοι και οι μετανάστες. Η δική τους συμμετοχή στα εργατικά ξεσπάσματα φέρνει δίπλα στα αιτήματα ενάντια στη φτώχεια, για αυξήσεις στους μισθούς και για συλλογικές συμβάσεις, τα αιτήματα ενάντια στις σεξιστικές διακρίσεις και τον ρατσισμό. Και αυτό είναι δύναμη όχι μόνο απέναντι στις απόπειρες της ακροδεξιάς να δημαγωγήσει, αλλά και για την αριστερή πολιτικοποίηση των αγώνων.

Αυτή η δυναμική φαίνεται ανάγλυφα στην περίπτωση των Κίτρινων Γιλέκων. Στην αρχή ήταν ορατές οι προσπάθειες της ακροδεξιάς-μεγεθυμένες και από την προθυμία των ΜΜΕ να συκοφαντήσουν το ξέσπασμα. Αλλά στην πορεία είδαμε διαδηλωτές να κυνηγάνε τους φασίστες, είδαμε τα κόκκινα γιλέκα της CGT να ενώνονται με τα κίτρινα, είδαμε τους σιδηροδρομικούς που είχαν δώσει την προηγούμενη μεγάλη εργατική μάχη ενάντια στον Μακρόν να προσφέρουν δωρεάν μετακίνηση στους διαδηλωτές με τα τρένα, είδαμε τη νεολαία σε σχολές και σε σχολεία να εμπνέεται. Είδαμε τη νεολαία από τα banlieues του Παρισιού (αυτά που πανηγύριζαν για την κατάκτηση του Μουντιάλ από μια εθνική Γαλλίας γεμάτη από παιδιά μεταναστών) να κατεβαίνει με τα δικά της συνθήματα, είδαμε στις 18 Δεκέμβρη το μεγαλύτερο αντιρατσιστικό συλλαλητήριο εδώ και δέκα χρόνια.[5]

Απεργοί στο Φυσικό Αέριο

Αυτά τα ρεύματα υπάρχουν και μέσα στους αγώνες στην Ελλάδα. Το 2018 ξεκίνησε με μια ενορχηστρωμένη απόπειρα εθνικιστικής καπηλείας. Τα συλλαλητήρια για το Μακεδονικό προσπάθησαν να πάρουν την απογοήτευση από τους συμβιβασμούς της κυβέρνησης του Τσίπρα και να την πάνε δεξιά ανοίγοντας ευκαιρίες ακόμα και για τους δολοφόνους νεοναζί της Χρυσής Αυγής. Κι όμως, φτάνουμε στο τέλος της χρονιάς με την κυβέρνηση (και την αντιπολίτευση) υπό πίεση από τα αριστερά.

Οι υποσχέσεις για αύξηση στον κατώτατο μισθό δείχνουν από πού φυσάει ο άνεμος. Η πρώτη παραχώρηση του Μακρόν απέναντι στην ανυποχώρητη οργή των Κίτρινων Γιλέκων ήταν αυτή. Ακολούθησε η ισπανική κυβέρνηση με αύξηση του κατώτατου κατά 22% και ταυτόχρονα ο Μητσοτάκης αποφάσισε ότι αντί να καταγγέλλει την «παροχολογία του Τσίπρα» είναι καλύτερα να δώσει τη δική του υπόσχεση. Για να έχουμε ένα μέτρο σύγκρισης που δείχνει πόσο πανικόβλητη είναι αυτή η κίνηση, αρκεί να παρατηρήσουμε ότι το ίδιο διάστημα ο ΣΕΒ διαμαρτύρεται ότι *"με την αύξηση της απασχόλησης (+1,7%) να υπερβαίνει την άνοδο του ΑΕΠ (+1,1%) η παραγωγικότητα της οικονομίας υποχωρεί. Η μείωση της παραγωγικότητας, στην ουσία ενσωματώνει όλες τις διαρθρωτικές παθογένειες που εξακολουθούν να επηρεάζουν το παραγωγικό της χώρας, παρά τις μεταρρυθμίσεις που έχουν επιχειρηθεί τα τελευταία χρόνια".*[6]

Πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα για τις πιέσεις που ασκεί η εργατική αγανάκτηση είναι η λαϊκή κατακραυγή για την καθαρίστρια που φυλακίστηκε για 10 χρόνια επειδή πλαστογράφησε το απολυτήριο του Δημοτικού για να πιάσει δουλειά. Όπως ανέφερε η ανακοίνωση του Σωματείου Καθαριστριών Νομού Μαγνησίας: *«Η αστική δικαιοσύνη, αφού εξάντλησε όλη την αυστηρότητά της σε μια φτωχή εργαζόμενη, καταδίκασε μια γυναίκα που αγωνιζόταν να ζήσει την οικογένειά της σε 10 χρόνια φυλακή! Διορίστηκε το 1996 σε διαγωνισμό του ΑΣΕΠ δηλώνοντας ότι είναι τελειόφοιτη της ΣΤ' δημοτικού για να μπορέσει να βρει δουλειά να ζήσει τα παιδιά της και να βοηθήσει τον σύζυγό της που είχε 67% αναπηρία... Δεν έκλεψε! Δεν καταχράστηκε τα δημόσια χρήματα!».*[7]

Όταν ξεκινούσαν οι μνημονιακές επιθέσεις του ΓΑΠ, του Παπαδήμου και των Σαμαροβενιζέλων με στόχο τη μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων, τέτοιες περιπτώσεις χρησιμοποιούνταν σαν πολιορκητικός κριός αυτής της εκστρατείας για να τρομοκρατήσουν τους εργαζόμενους που αντιστέκονταν. Σήμερα η κατακραυγή ανάγκασε τον Άρειο Πάγο να παρέμβει και να ζητήσει αναστολή εκτέλεσης της ποινής, πράγμα που έγινε.

Αυτή η μεταστροφή δεν ήρθε επειδή τάχα ο ΣΥΡΙΖΑ μας έβγαλε από τα μνημόνια. Όπως ομολογεί η αρμόδια υπουργός Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου απαντώντας σε σχετική ερώτηση νεοδημοκράτη βουλευτή:

«Συρρίκνωση -και σε καμία περίπτωση διόγκωση- προσωπικού στον δημόσιο τομέα στη διάρκεια των τελευταίων ετών, τόσο σε επίπεδο μόνιμων υπαλλήλων όσο και σε επίπεδο συμβασιούχων, δείχνουν τα στοιχεία του Μητρώου Ανθρώπινου Δυναμικού Ελληνικού Δημοσίου. (...) Μεταξύ Δεκεμβρίου 2014 και Αυγούστου 2018 το μόνιμο προσωπικό που απασχολείται σε δημόσιες υπηρεσίες -πλην νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου- μειώθηκε κατά 10.345 υπαλλήλους, ενώ οι συμβασιούχοι που η μισθοδοσία τους καλύπτεται από τον κρατικό προϋπολογισμό κατέγραψαν μείωση 1.149 εργαζομένων μεταξύ Αυγούστου 2015 και Αυγούστου 2018».[8]

Η πραγματική δύναμη που αλλάζει το κλίμα είναι η εργατική τάξη που επιμένει να αντιστέκεται. *«Στις 19 και 20 Νοέμβρη οι σχολικές καθαρίστριες προχώρησαν σε 48ωρη απεργία με κύρια αιτήματα τη μονιμοποίησή τους και την ένταξή τους*

στα ΒΑΕ καταγγέλλοντας τις συνθήκες δουλειάς και αμοιβής, με συμβάσεις έργου, με 37 ευρώ μεικτά το μήνα για κάθε αίθουσα χωρίς να υπολογίζονται οι άλλοι χώροι (τουαλέτες, σκάλες, αυλές, γυμναστήρια, γραφεία), με εξαντλητικά ωράρια που φτάνουν το 8ωρο και όχι το 4ωρο για το οποίο πληρώνονται, με ανασφάλεια κάθε Ιούνη αν θα ανανεωθούν οι συμβάσεις, με αξιολογήσεις όχι μία αλλά πλέον τρεις φορές το χρόνο (!)».[9]

Και βέβαια οι σχολικές καθαρίστριες δεν είναι μόνες. Τις ίδιες μάχες ενάντια στις απολύσεις, για μονιμοποιήσεις και μαζικές μόνιμες προσλήψεις καταγράφουν και οι εργαζόμενες στο Βοήθεια στο Σπίτι, οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, οι συμβασιούχοι των Δήμων και ξανά και ξανά οι εργαζόμενοι στα Νοσοκομεία, από τις καθαρίστριες και τους τραυματιοφορείς μέχρι τους επικουρικούς γιατρούς.

Ούτε περιορίζονται στον δημόσιο τομέα αυτές οι κινήσεις. Η απεργία στην COSCO έδειξε χειροπιαστά ότι οι μάχες απλώνονται στον ιδιωτικό τομέα, ακόμα και στις πιο δύσκολες συνθήκες, εκεί όπου οι ιδιωτικοποιήσεις χτυπάνε τον συνδικαλισμό. Οι συμβασιούχοι της ΔΕΣΦΑ και οι «εργολαβικοί» των ΕΛΠΕ ήρθαν να προστεθούν σε αυτόν τον κατάλογο.

Αν υπήρχαν αμφιβολίες για τα ρεύματα ριζοσπαστικοποίησης μέσα στην εργατική τάξη και στη νεολαία, οι αντιδράσεις στη δολοφονία του Ζακ Κωστόπουλου ήρθαν να τις διαλύσουν. Όπως έγραφε ο Κώστας Τορπουζίδης στις σελίδες αυτού του περιοδικού στο προηγούμενο τεύχος.

«Η επιχείρηση να ενοχοποιηθεί το θύμα είχε όλες τις προϋποθέσεις να πετύχει και η τραγική δολοφονία του Ζακ να καταχωρηθεί σαν η δυσάρεστη κατάληξη απόπειρας ληστείας ενός ανυποψίαστου επαγγελματία.

Τα συστημικά και δεξιά ΜΜΕ είχαν στα χέρια τους όλα τα «στοιχεία» για να κατασκευάσουν την τέλεια υπόθεση «επιβολής του νόμου και της τάξης», αφού μάλιστα το θύμα είχε το ιδανικό προφίλ: ομοφυλόφιλος ακτιβιστής, οροθετικός, χρήστης ουσιών. Ρατσιστικές προκαταλήψεις και φοβίες χρησιμοποιήθηκαν από την πρώτη στιγμή για να δικαιολογηθεί η απερίγραπτη βιαιότητα των δύο δραστών και της αστυνομίας και να συγκαλυφθεί το έγκλημα. Και όπως φάνηκε σχεδόν αμέσως, οι αστυνομικές αρχές θα έβρισκαν πολύ βολική μια τέτοια εκδοχή.

Όμως, οι φρικιαστικές εικόνες που κατέγραψαν οι κάμερες και έφτασαν μέσα σε κάθε σπίτι και χώρο δουλειάς προκάλεσαν τόση οργή και αποτροπιασμό, που καμιά εξήγηση, ούτε καν κι αυτή της απόπειρας ληστείας δεν φαινόταν τόσο πειστική για να τις δικαιολογήσει.

Η συγκίνηση και δίκαιη οργή που προκάλεσε η δολοφονία ήταν πολύ ευρύτερη απ' όσους γνώρισαν τον Ζακ προσωπικά και ήρθε σαν αποτέλεσμα της συνολικότερης πολιτικοποίησης που έχει υπάρξει στην ελληνική κοινωνία, η οποία αρνείται πλειοψηφικά και πολλές φορές ενεργά τη ρατσιστική και φασιστική βία και την αστυνομική καταστολή».

Η εκστρατεία για ένα δεύτερο, μεταθανάτιο λυντσάρισμα του Ζακ έσπασε τα μούτρα της. Μάταια οι μπάτσοι και η ακροδεξιά υπολόγιζαν ότι οι αντιδράσεις επειδή δολοφονήθηκε ένα «περιθωριακό άτομο», «κλεφτρόνι», «πρεζόνι» και «drag queen», θα έμεναν στο περιθώριο. Χιλιάδες βγήκαν να διαδηλώσουν και οι «θεσμοί» αναγκάστηκαν αμήχανα να ξεπερνούν τις προσπάθειες συγκάλυψης και να κινούν τις διαδικασίες για απονομή δικαιοσύνης.[10]

Είναι βέβαιο ότι αυτή η ευαισθητοποίηση δεν περιορίζεται «στα Εξάρχεια». Από αφορμή την έκδοση του βιβλίου της Μαρίας Στύλλου «Η Πάλη για την Απελευθέρωση των Γυναικών», το Μαρξιστικό βιβλιοπωλείο σε συνεργασία με το Συντονιστικό των Νοσοκομείων και το Συντονισμό ενάντια στα Μνημόνια οργάνωσαν εκδηλώσεις στους χώρους δουλειάς με μεγάλη επιτυχία. Ίσως η πιο χαρακτηριστική ήταν αυτή που έγινε στο αμαξοστάσιο του Δήμου της Αθήνας όπου πάνω από εξήντα εργαζόμενες και εργαζόμενοι στο χώρο της καθαριότη-

Εκδήλωση για την απελευθέρωση των γυναικών στο αμαξοστάσιο του Δήμου Αθήνας

τας συζήτησαν για την αντίσταση στον σεξισμό.[11]

Οι προοπτικές

Αυτές οι τάσεις που εκδηλώνονται τόσο καθαρά δεν σημαίνουν ότι η επαναστατική αριστερά μπορεί να καθήσει με τα χέρια σταυρωμένα και να περιμένει την ωρίμανσή τους. Κάτι τέτοιο θα άφηνε το πεδίο ελεύθερο για τις λυσσαλέες προσπάθειες της δεξιάς και της ακροδεξιάς να τις πισωγυρίσουν. Ούτε μπορούμε να αγνοούμε το ρόλο της ρεφορμιστικής αριστεράς και του κοινοβουλευτικού δρόμου.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η κρίση του πολιτικού συστήματος σε συνδυασμό με τα ξεσπάσματα της εργατικής τάξης αφήνουν ανοιχτό το ενδεχόμενο για κυβερνήσεις της αριστεράς που θα φέρουν εμπειρίες αντίστοιχες με τις ελληνικές σε πολλές χώρες. Πόσο διαφορετικές από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ θα είναι περιπτώσεις που διαφαίνονται στον ορίζοντα όπως μια κυβέρνηση Κόρμπιν στη Βρετανία, μια νίκη του Μελανσόν στη Γαλλία, μια συγκυβέρνηση Σοσιαλιστών-Ποδέμος στην Ισπανία;

Αν πάνε (και για να πάνε) τα πράγματα προς τα εκεί, η αντικαπιταλιστική αριστερά στην Ελλάδα έχει στις πλάτες της την ευθύνη να δείξει ότι η στροφή προς τα αριστερά δεν τελειώνει με τους συμβιβασμούς της κάθε ηγεσίας τύπου Τσίπρα.

Αυτή είναι μια δύσκολη παραγγελιά, αλλά ταυτόχρονα είναι μια ανοιχτή πρόκληση. Η εμπειρία των τελευταίων τεσσάρων χρόνων μας δείχνει ότι κάθε συμβιβασμός με τις πιέσεις της άρχουσας τάξης που έκανε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ αξιοποιείται από τη δεξιά και την ακροδεξιά για να κλιμακώσει τις καπιταλιστικές απαιτήσεις. Αλλά ταυτόχρονα, είναι εφικτό για την τάξη μας και με τις πρωτοβουλίες της αντικαπιταλιστικής αριστεράς να αποκρούσουμε τέτοιες μεθοδεύσεις.

Στην οικονομική πολιτική, η διαχείριση Τσίπρα-Τσακαλώτου αποδέχθηκε τη φόρμουλα της ΕΕ για υπερπλεονάσματα του προϋπολογισμού σε συνδυασμό με μετακύλιση των τοκοχρεολύσιων. Αυτό βαφτίστηκε έξοδος από τα μνημόνια και άνοιξε τη συζήτηση για τη συνέχεια. Ο ΣΕΒ, οι εφοπλιστές, οι τραπεζίτες και η ΝΔ μαζί τους βλέπουν μια ευκαιρία να γίνουν τα υπερπλεονάσματα νέα κίνητρα για το κεφάλαιο με μεγαλύτερες φοροαπαλλαγές, διεύρυνση των ιδιωτικοποιήσεων σε τομείς όπως η υγεία, η παιδεία, η ασφάλιση και στήριξη των τραπεζών για να απαλλαγούν από τα κόκκινα δάνεια. Η εργατική τάξη, αντίθετα, βλέπει μια ευκαιρία να πάρει πίσω αυτά που της λεηλάτησαν -μόνιμη και σταθερή εργασία, συλλογικές συμβάσεις με αυξήσεις σε μισθούς και συντάξεις, χρηματοδότηση για τις κοινωνικές υπηρεσίες από τους παιδικούς σταθμούς μέχρι την τρίτη ηλικία περνώντας από δημόσια και δωρεάν Παιδεία και Υγεία. Αυτή η σύγκρουση είναι μπροστά μας.

Αντίστοιχα στην εξωτερική πολιτική, οι επιλογές Τσίπρα-Κοτζιά-Καμμένου μέσα σε συνθήκες κρίσης και αστάθειας στην περιοχή διαμόρφωσαν επιθετικές διεκδικήσεις για τον ελληνικό καπιταλισμό από τα Βαλκάνια μέχρι την Ανατολική Μεσόγειο. Οι βόρειοι γείτονες πρέπει να αποδεχθούν τους ελληνικούς όρους για να προχωρήσει η ένταξή τους στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ, η Τουρκία πρέπει να αποδεχθεί ότι ο άξονας Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ κάνει κουμάντο για τα συμφέροντα της Δύσης από το Αιγαίο μέχρι το Τελ Αβίβ. Αυτό βαφτίστηκε φιλειρηνική πολιτική ενός «πυλώνα σταθερότητας», αλλά στην πράξη ανοίγει τις ορέξεις για τις χειρότερες σοβινιστικές απαιτήσεις. Η Μακεδονία και η Αλβανία πρέπει να ζουν κάτω από τη διαρκή απειλή ότι ο κάθε Κατσίφας μπορεί να πάρει το όπλο του. Στο Αιγαίο, τα νησιά πρέπει να μάθουν να ζουν με την απειλή της «ισοπέδωσης» αν οι καραβανάδες της μιας ή της άλλης πλευράς κρίνουν ότι ήρθε η ώρα του casus belli. Αυτές τις απειλές υπόσχεται να παραδώσει στα πλαίσια μιας «συναίνεσης για τα εθνικά θέματα» σε μια επόμενη κυβέρνηση ο Τσίπρας.

Οι επόμενοι προεκλογικοί μήνες θα είναι γεμάτοι από μάχες των εργατών και της νεολαίας για να μην κατρακυλίσουν τα πράγματα προς τα εκεί. Μάχες απεργιακές για δουλειές και αυξήσεις αλλά και μια απεργιακή 8 Μάρτη των γυναικών. Συλλαλητήρια αντιρατσιστικά και αντιφασιστικά ενάντια σε όλες τις ακροδεξιές προκλήσεις με κορύφωση στις 16 Μάρτη σε συντονισμό με τα αντίστοιχα κινήματα σε πολλές χώρες. Η επαναστατική αριστερά έχει το καθήκον αλλά και τη δυνατότητα να αναδειχτεί σε δύναμη στήριξης της εργατικής πάλης στο εδώ και τώρα. Και ταυτόχρονα να ανοίγει δρόμους για τη συνολική διέξοδο από την κρίση με την εργατική ανατροπή ενός καπιταλισμού που παραπαίει. ■

Σημειώσεις

1. Rana Foroohar, Capital expenditure boom falls short, Financial Times, 26 November 2018
2. Markets head for grim year-end, πρωτοσέλιδος τίτλος στους Financial Times, 22-23 Δεκέμβρη.
3. Tom Mitchell and James Politi, Wall street's man in the middle, Financial Times, 27 November 2018
4. Αναφέρεται στο άρθρο «Καιρός για αποχαιρετισμό της εργατικής τάξης;» στο περιοδικό Η Μαμή τεύχος 3, σελ. 36, https://issuu.com/ergatiki/docs/mami3
5. Δείτε τις ανταποκρίσεις του Νίκου Λούντου στο http://sekonline.gr/article.php?id=801
6. Σωτήρης Κοντογιάννης, Τα κέρδη ανέβηκαν αλλά ο ΣΕΒ θέλει κι άλλα, Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1353, 12 Δεκέμβρη 2018, http://ergatiki.gr/article.php?id=19483&issue=1353
7. Λένα Βερδέ, Λευτεριά στην καθαρίστρια, Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1351, 27 Νοέμβρη 2018, http://ergatiki.gr/article.php?id=19403&issue=1351
8. Συρρίκνωση του Δημοσίου αποδεικνύει το Μητρώο Ανθρώπινου Δυναμικού, Εφημερίδα των Συντακτών 29 Νοεμβρίου 2018, http://www.efsyn.gr/arthro/syrriknosi-toy-dimosioy-apodeiknyei-mitroo-anthropinoy-dynamikoy
9. Λένα Βερδέ, όπου και πιο πάνω
10. Κώστας Τορπουζίδης, Μπορούμε να απαντήσουμε ταξικά στην καταπίεση; Σοσιαλισμός από τα κάτω Νο 131, Νοέμβρης-Δεκέμβρης 2018, http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=1092
11. Η πάλη για την απελευθέρωση των γυναικών: Στο γκαράζ του Δήμου της Αθήνας, Εργατική Αλληλεγγύη Νο 1354, 19 Δεκέμβρη 2018, http://ergatiki.gr/article.php?id=19551&issue=1354

Διαδήλωση γυναικών ενάντια στον Μπολσονάρο

Η Βραζιλία από τον Λούλα στον Μπολσονάρο

Ο Νίκος Λούντος ανατρέχει στην πορεία της κρίσης που ανέδειξε την ακροδεξιά στην προεδρία της πιο μεγάλης χώρας της Λατινικής Αμερικής. Και προδιαγράφει τις συγκρούσεις που έρχονται.

Την 1η Γενάρη ανέλαβε την προεδρία της Βραζιλίας ο Ζαΐρ Μπολσονάρο. Η νίκη του στο δεύτερο γύρο των εκλογών στα τέλη Οκτώβρη άνοιξε όλων των ειδών τις συζητήσεις. Σηματοδοτεί το κλείσιμο της διακυβέρνησης της χώρας από το Κόμμα των Εργαζομένων (PT) από το 2003 και μαζί έρχεται να επισφραγίσει το τέλος μιας περιόδου όπου οι εναλλακτικές, αριστερές ή κεντροαριστερές κυβερνήσεις έδιναν τον τόνο στη Νότια Αμερική.[1]

Όμως, η νίκη του Μπολσονάρο είναι κάτι παραπάνω από ένα ακόμη κομμάτι του τέλους του "ροζ κύματος" και γι'αυτό τα ερωτήματα για το πού πάει η Βραζιλία είναι ακόμη βαθύτερα. Πρώην λοχαγός του βραζιλιάνικου στρατού, αμετανόητος νοσταλγός της Χούντας του '64-'85, δηλωμένος ρατσιστής και σεξιστής, εκλέχθηκε στη βάση μιας ακροδεξιάς προεκλογικής εκστρατείας. Δηλώνει περήφανος που είναι ομοφοβικός και ότι θα προτιμούσε γιο εξαρτημένο από τα ναρκωτικά ή νεκρό σε ατύχημα αντί για ομοφυλόφιλο, η απάντησή του σε βουλεύτρια του PT ήταν "δεν θα σε βιάσω γιατί δεν το αξίζεις", επικροτεί τα αφεντικά που δεν προσλαμβάνουν γυναίκες γιατί αυτές "απολαμβάνουν υπερβολικά εργατικά δικαιώματα", οι Αφροβραζιλιάνοι που ζουνε στα χωριά "δεν κάνουν ούτε για να γεννάνε παιδιά".[2]

Στο κοινοβούλιο αφιέρωσε την ψήφο του για τη δίωξη της πρώην προέδρου Ντίλμα Ρουσέφ στον συνταγματάρχη Ούστρα, τον αρχιβασανιστή της χούντας, υπεύθυνο της DOI-CODI (της βραζιλιάνικης ΕΑΤ-ΕΣΑ) για τέσσερα χρόνια μετά το '74 στου οποίου τα χέρια πέθαναν από βασανιστήρια 60 αγωνιστές, ανάμεσα στους εκατοντάδες που πέρασαν από τα κολαστήρια. Απείλησε πρόσφατα ότι θα στείλει όλους τους πολιτικούς του αντιπάλους στη φυλακή, ενώ πολλά χρόνια πριν φανταστεί ότι θα γίνει πρόεδρος, είχε πει πως το πρώτο πράγμα που θα έκανε θα ήταν να καταργήσει τη Βουλή και να κηρύξει δικτατορία. *"Τα πράγματα θα αλλάξουν όταν κάποιος κάνει αυτό που το στρατιωτικό καθεστώς δεν έκανε. Να σκοτώσει 30 χιλιάδες".*

Κέρδισε ο φασισμός στη Βραζιλία; Επεκτείνεται το ρεύμα του "ακροδεξιού λαϊκισμού" (όπως αποκαλούν τα ΜΜΕ τα φασιστικά και ακροδεξιά κόμματα) και εκτός

Ευρώπης; Ο Μπολσονάρο είναι η λατινοαμερικανική εκδοχή του Τραμπ; Όλα αυτά τα ερωτήματα είναι απολύτως δικαιολογημένα, αλλά είναι καλύτερο να ξεκινήσουμε από το πώς εξελίχθηκε συγκεκριμένα στη Βραζιλία ένας χείμαρρος πολιτικών εξελίξεων τα τελευταία τέσσερα χρόνια που κατέληξε στην εκλογή Μπολσονάρο. Όχι για να περιγράψουμε κάποιου είδους "βραζιλιάνικη εξαίρεση", αντίθετα, για να δούμε με ποιο τρόπο οι εξελίξεις στη Βραζιλία είναι κομμάτι της πολιτικής αποσταθεροποίησης που εξελίσσεται σε παγκόσμιο επίπεδο με ρίζα την οικονομική κρίση.

Η πορεία προς ένα καθεστώς εξαίρεσης στη Βραζιλία ξεκίνησε πριν γίνει γνωστό το όνομα του Μπολσονάρο. Η Ντίλμα Ρουσέφ διαδέχθηκε τον Λούλα ως υποψήφια του Κόμματος των Εργαζόμενων (PT), κέρδισε τις εκλογές του 2010 με 12 εκατομμύρια ψήφους διαφορά και ξανακέρδισε τις εκλογές του 2014 πιο δύσκολα αλλά καθαρά, με 3 εκατομμύρια ψήφους διαφορά. Μέσα σε τρεις μήνες τα ποσοστά αποδοχής της Ρουσέφ κατέρρεαν, ξέσπασαν μαζικές διαδηλώσεις για να παραιτηθεί.

"Περισσότεροι από δύο εκατομμύρια άνθρωποι διαδήλωσαν στις πόλεις της Βραζιλίας πριν δέκα μέρες. Στο Σάο Πάολο οι διαδηλωτές ξεπέρασαν το ένα εκατομμύριο. Διάφοροι σχολιαστές ισχυρίζονται ότι ήταν οι μεγαλύτερες διαδηλώσεις από το 1985 όταν έπεσε η στρατιωτική χούντα. ΜΜΕ όπως η Γουόλ Στρητ Τζέρναλ, ο Εκόνομιστ και άλλα παρείχαν εκτενή και επιδοκιμαστική κάλυψη. Ο λόγος είναι απλός: οι διαδηλώσεις απαιτούσαν την καθαίρεση της Ντίλμα Ρούσεφ, της προέδρου της Βραζιλίας που είναι επικεφαλής του Κόμματος των Εργατών (PT), του αριστερού κόμματος που κυβερνάει τη χώρα από το 2002.

Τις διαδηλώσεις πυροδότησαν οι εξελίξεις στο σκάνδαλο της Petrobras, της κρατικής εταιρείας ενέργειας. Πρόκειται για έναν κολοσσό, μια κρατική πολυεθνική που δραστηριοποιείται στη Λ. Αμερική και σε όλο τον κόσμο. Είναι η ενσάρκωση του success story του βραζιλιάνικου καπιταλισμού, ενός τοπικού ιμπεριαλισμού στην πραγματικότητα, και μάλιστα υπό αριστερή κυβέρνηση".[3]

Οι διαδηλώσεις προκάλεσαν αντιδιαδηλώσεις. Όχι στενά για την υπεράσπιση της Ρουσέφ. Αλλά γιατί η δεξιά και η ακροδεξιά ήδη είχε αγκαλιάσει το αίτημα για την καθαίρεση της προέδρου και άρχισαν να πρωταγωνιστούν οι νοσταλγοί της χούντας:

"Στις διαδηλώσεις της 15 Μάρτη κυριαρχούσαν τα συνθήματα όπως «Κάτω η Ντίλμα» αλλά δίπλα σε αυτά ακούγονταν άλλα όπως «Λιγότεροι φόροι, λιγότερο κράτος» ή «Πατρίδα μου είναι η Βραζιλία όχι η Βενεζουέλα και η Κούβα».

Τους τελευταίους μήνες πυκνώνουν οι εκκλήσεις από στρατηγούς και πολιτευτές της δεξιάς για την ανάγκη ο στρατός να «σώσει τη χώρα από τον κομμουνισμό»."4

"Την Κυριακή 16 Αυγούστου συγκέντρωσαν εκατοντάδες χιλιάδες σε 200 πόλεις. Το Μάρτη ισχυρίζονται ότι είχαν συγκεντρώσει εκατομμύρια. Ωστόσο το ρυθμό τον δίνει η σκληρή δεξιά. Ένα κομμάτι κατεβαίνει διεκδικώντας στρατιωτικό πραξικόπημα κατά της Ρουσέφ, νοσταλγώντας τη χούντα του '64-'85. Μια ματιά στις φωτογραφίες δείχνει ότι τα πλήθη είναι αμιγώς λευκά, σε μια χώρα όπου ο μισός πληθυσμός έχει πιο σκούρο δέρμα."

"Οι οργανώσεις που πήραν την πρωτοβουλία να οργανώσουν την Πέμπτη 20 Αυγούστου κινητοποιήσεις απέναντι στις διαδηλώσεις της δεξιάς, με πρώτο το Κόμμα για το Σοσιαλισμό και την Ελευθερία (PSOL), ξεκαθάρισαν ότι δεν διαδηλώνουν υπέρ της κυβέρνησης. Κατέβηκαν με συνθήματα αφενός απέναντι στους νοσταλγούς της χούντας, αλλά και ενάντια στις επιθέσεις της Ρουσέφ απέναντι στην εργατική τάξη. Ταυτόχρονα ζητούσαν την παραίτηση του προέδρου της βουλής Εντουάρντο Κούνια".[5]

Υποκριτική "πάλη" κατά της διαφθοράς

Στα τέλη του 2015 η δυσωδία στις πολιτικές εξελίξεις ήταν ασφυκτική. Ο δικαστής Σέρζιο Μόρο είχε ξεκινήσει τη δίωξη με το όνομα "Πλυντήριο αυτοκινήτων" προσπαθώντας να βάλει φυλακή τον Λούλα, όχι απλώς να ρίξει την Ρουσέφ. Ο Μόρο μετατρεπόταν σε ήρωα της δεξιάς στους δρόμους και σήμερα επιβραβεύεται για το κατόρθωμά του παίρνοντας τη θέση του Υπουργού Δικαιοσύνης στην κυβέρνηση Μπολσονάρο. Στο κοινοβούλιο τα πράγματα ήταν ακόμη πιο σάπια. Το κλειδί για τη δίωξη της Ρουσέφ το κρατούσε στα χέρια του ο πρόεδρος της Βουλής Κούνια. Ο Κούνια, που παρότι το κόμμα του στήριξε την Ρουσέφ στις προεδρικές, εκλέχθηκε πρόεδρος της Βουλής σε συμμαχία με τη Δεξιά, είναι γνωστός αρχισυντηρητικός, περιβόητος για τους "αγώνες" του ενάντια στα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων. Ήδη όμως είχε αποκαλυφθεί ως ένας από τους βασικούς εμπλεκόμενους στα σκάνδαλα της Πετρομπράς. Ξέπλυνε μίζες 5 εκατομμυρίων δολαρίων μέσα από 100 διαφορετικές εταιρείες σε Ευρώπη και Αμερική - ανάμεσά τους μια από τις αγαπημένες του "εταιρείες", η πεντηκοστιανή εκκλησία "Σύναξη του Θεού". Είχαν έρθει στο φως τέσσερις λογαριασμοί του στην Ελβετία και ένας στη Νέα Ζηλανδία με 37 φορές περισσότερο χρήμα από όσο δήλωνε στη Βραζιλία. Πίσω από την εταιρεία με το όνομα του Ιησού Χριστού (Jesus.com) υπήρχε ένας στόλος εννιά λιμουζίνων.[6]

Οι βουλευτές και τα κόμματα που λύσσαγαν για την καθαίρεση της Ρουσέφ ήταν αποδεδειγμένα βουτηγμένοι στα σκάνδαλα, με πρώτο και κύριο τον Κούνια. Ο Κούνια άρχισε να παζαρεύει μεταξύ του PT και της Δεξιάς για να γλυτώσει ο ίδιος τη φυλακή. Τελικά, ήταν οι πιέσεις των δικαστών που ξεκλείδωσαν την κατάσταση προς όφελος της δεξιάς. Ο Λούλα πήγε φυλακή στις αρχές Απρίλη, ο Κούνια ξηλώθηκε

Το δίδυμο Λούλα-ρούσεφ είχε επιλέξει τον Τεμέρ για αντιπρόεδρο.

από πρόεδρος της Βουλής, και η καθαίρεση της Ρουσέφ ολοκληρώθηκε. Ο Μισέλ Τέμερ από αντιπρόεδρος της Ρουσέφ έγινε πρόεδρος με τις ευλογίες δικαστών και δεξιάς. Οι ίδιες δυνάμεις είχαν προστατεύσει τον Τέμερ από διώξεις και καθαίρεση. Ο Τέμερ ήταν ανοιχτά μπλεγμένος σε σκάνδαλα εκατομμυρίων μέσω της Petrobras και χρηματοδότησης του κόμματός του από την μεγαλύτερη κατασκευαστική εταιρεία Oderbrecht. Δεν θα περνούσε πολύς καιρός για να έρθει στο φως ένα βίντεο όπου μια βαλίτσα με 150 χιλιάδες δολάρια κατευθυνόταν για δώρο στον Τέμερ, από την JBS, τη μεγαλύτερη κρεατοβιομηχανία της Βραζιλίας και ολόκληρου του κόσμου.[7]

Έτσι, μέσα σε λιγότερο από ένα χρόνο διακυβέρνησης ο Τέμερ είχε βρεθεί με την πλάτη στον τοίχο. Τα ποσοστά στήριξης έφτασαν να είναι μονοψήφια και μετρούσε μέρες μέχρι να καταρρεύσει.

Οι εξελίξεις λοιπόν είχαν οδηγήσει τις πιο διεφθαρμένες δυνάμεις της Βραζιλίας να ανατρέπουν την Ρουσέφ και να βάζουν φυλακή τον Λούλα στο όνομα της "πάλης κατά της διαφθοράς", αλλά ο εκλεκτός των ισχυρών που θα έκανε τη βρόμικη δουλειά αποδείχθηκε εντελώς αδύναμος πολύ γρήγορα. Ήρθε αντιμέτωπος με μια σειρά γενικών απεργιών, τον Απρίλη, τον Ιούνη και τον Ιούλη του 2017 και έψαχνε διέξοδο διαφυγής. Τελικά πήρε πίσω τον διακηρυγμένο βασικό στόχο της προεδρίας του, την επίθεση στις συντάξεις. Ήταν ήδη πολιτικά νεκρός και η άρχουσα τάξη είχε μείνει χωρίς έτοιμη εναλλακτική.[8] Προαναγγελόταν μία εκλογική αναμέτρηση όπου όλα ήταν πιθανά, και εκεί άρχισε να ανατέλλει το άστρο του Μπολσονάρο. Κατέβηκε με σημαία τη μάχη κατά της διαφθοράς ενώ ήταν ήδη βουλευτής 20 χρόνια των Προοδευτικών. Οι Προοδευτικοί είναι άμεσος διάδοχος του επίσημου κόμματος της δικτατορίας. Από τους 50 διερευνώμενους για το σκάνδαλο "Πλυντήριο Αυτοκινήτων" οι 31 ήταν "Προοδευτικοί".[9]

Στην πραγματικότητα κατέβηκε με όπλο το δηλητήριο του ρατσισμού, του μίσους για τους φτωχούς, και την επίθεση στο κράτος πρόνοιας και τη δημοκρατία, ένα δηλητήριο που το είχε ήδη σκορπίσει η επίσημη δεξιά και τα ΜΜΕ της. Η κατάσταση όμως της Δεξιάς ήταν πραγματικά ελεεινή. Ο Ζεράλντο Αλκμίν, ο υποψήφιος του PSDB δεν έφτασε ούτε το 5%. Τα τελευταία 25 χρόνια, το PSDB ποτέ δεν είχε μείνει εκτός δεύτερου γύρου, ούτε έπεσε κάτω από το 30%. Το αουτσάιντερ Μπολσονάρο άρχισε σιγά σιγά να συγκεντρώνει τη στήριξη ακόμη και δυνάμεων της άρχουσας τάξης που αρχικά έπαιρναν αποστάσεις από την ωμότητά του.

Νεοφιλελεύθερη προσαρμογή

Όλη αυτή η πολιτική κρίση δεν είναι συγκυριακή. Το βάθος της ξεκινάει από την αποτυχία του νεοφιλελευθερισμού εδώ και δυο δεκαετίες. Η στροφή από τον προστατευτισμό προς τον ανοιχτό νεοφιλελευθερισμό προχώρησε γρήγορα στις αρχές της δεκαετίας του '90, αλλά κατέρρευσε με το σοκ του 1999, όταν τα ξένα κεφάλαια αποχώρησαν μαζικά από τη χώρα και το ρεάλ, το βραζιλιάνικο νόμισμα αφέθηκε να βυθιστεί, σπάζοντας το δόγμα της σταθερής ισοτιμίας με το δολάριο. Οι ελπίδες ότι πάνω στη βάση των νεοφιλελεύθερων ανοιγμάτων το βραζιλιάνικο πολιτικό σύστημα θα έδιωχνε από πάνω του τη σκουριά της χούντας και θα εκμοντερνιζόταν αποδείχθηκαν μάταιες. Τα κόμματα που στήριξαν το νεοφιλελευθερισμό πολυδιασπάστηκαν και μετατράπηκαν όλο και περισσότερο σε μηχανισμούς εξυπηρέτησης συμφερόντων. Έτσι άνοιξε ο δρόμος για το αδιανόητο, τον ερχομό του PT στην εξουσία, που με βραζιλιάνικους όρους ήταν "ακροαριστερό" μιας και είχε βγει μέσα από τους εργατικούς αγώνες την τελευταία δεκαετία της χούντας.[10]

Όμως, το PT είχε ήδη αποδεχθεί το μεγαλύτερο μέρος της νεοφιλελεύθερης "αλήθειας" και παραδόξως έμοιαζε αρχικά να είναι αυτό που θα κατάφερνε τον πολυπόθητο πολιτικό και οικονομικό εκσυγχρονισμό προς όφελος του κεφαλαίου. Ο βραζιλιάνικος καπιταλισμός νόμιζε ότι είχε βρει τη βασιλική οδό για να μετατραπεί σε παγκόσμιο παράγοντα. Φαινόταν να εκτοξεύεται στις αρχές της δεκαετίας του 2000 αλλά έσκασε στο έδαφος γρήγορα. Η προεδρία του Λούλα συνέπεσε με την άνοδο των παγκόσμιων τιμών, την αύξηση της κινέζικης κατανάλωσης και τη μεγάλη παγκόσμια κυκλοφορία κεφαλαίων. Σε συνδυασμό με το χαμηλό που είχε πιάσει το ρεάλ, η Βραζιλία μετατράπηκε σε βασικό διεθνή προμηθευτή πρώτων υλών και τροφίμων. Πούλαγε περισσότερο και ακριβότερα, και τα έσοδα μέσω φόρων αύξαναν το πλεόνασμα. Ένα μέρος αυτού του πλεονάσματος πήγε για να μειώσει τις ανισότητες. Η φτώχεια περιορίστηκε εντυπωσιακά, και ο πραγματικός κατώτατος μισθός μέσα στα έξι πρώτα χρόνια του Λούλα ανέβηκε κατά 50%. Παράλληλα, επεκτάθηκαν προγράμματα κοινωνικής στήριξης σε δεκάδες εκατομμύρια ανθρώπους, βγάζοντάς τους από τη φτώχεια. Ωστόσο, η ορθοδοξία του νεοφιλελευθερισμού παρέμενε ανέ-

παφη. Ο προϋπολογισμός παρέμενε πλεονασματικός, το ΔΝΤ έδινε συγχαρητήρια για τη μείωση του χρέους, ενώ τα κέρδη των αφεντικών δεν τα ακουμπούσε κανείς. Ο πλούτος παρέμενε συγκεντρωμένος και αυξανόταν στα ίδια χέρια. Το πλουσιότερο 1% απολάμβανε το 25% του εθνικού εισοδήματος, χωρίς διακυμάνσεις, ενώ στην κάτω μεριά της κοινωνικής πυραμίδας επιβαλλόταν "ισότητα". Από τα 21 εκατομμύρια θέσεις εργασίας που φτιάχτηκαν τη δεκαετία του 2000, το 90% αντιστοιχούσε σε μία με μιάμιση φορά τον κατώτατο μισθό. Οι πιο καλοπληρωμένες δουλειές συμπιέστηκαν μέχρι εξαφάνισης. Με ένα μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού να βγαίνει από τη φτώχεια, με τα κοινωνικά προγράμματα να μοιράζουν ένα μέρος των φορολογικών εσόδων και με τις πιστωτικές κάρτες να απλώνονται με εκθετικό ρυθμό, η κατανάλωση αυξήθηκε. Όλοι έμοιαζαν ικανοποιημένοι, και οι από πάνω και οι από κάτω, ενώ τα διεθνή κεφάλαια που εισέρρεαν στη Βραζιλία (από 15 δις δολάρια το 2003 έφτασαν τα 116 δις το 2010) έδιναν και αυτά την έγκρισή τους.[11]

Παρόλα αυτά, οι εγχώριες επενδύσεις δεν έλεγαν να πάρουν μπρος. Η αύξηση της κατανάλωσης και το διεθνές μπουμ των τιμών δεν έλυναν το πρόβλημα ότι οι καπιταλιστές προτιμούσαν να παίζουν κι αυτοί τα λεφτά τους στο διεθνές καζίνο παρά να τα επενδύσουν με επισφαλή κερδοφορία. Στη δεύτερη τετραετία του ο Λούλα κινήθηκε ακόμη πιο επιθετικά, αυξάνοντας τις κρατικές δαπάνες τόσο όσον αφορά το κοινωνικό κράτος, όσο κυρίως σε μεγάλα πρότζεκτ με στόχο να δελεαστεί και το ιδιωτικό κεφάλαιο να επενδύσει (εκεί εντάσσεται και το κυνήγι του Μουντιάλ του '14 και των Ολυμπιακών Αγώνων του '16). Δέκα φορές περισσότερο χρήμα έτρεχε για βοήθεια στις μεγάλες επιχειρήσεις παρά στο περιβόητο πρόγραμμα για τα εκατομμύρια των φτωχών.[12]

Οι καπιταλιστές με κέντρο το Σάο Πάολο αγκαλιάζουν με χαρά τις ευκαιρίες που τους δίνουν οι κρατικές επενδύσεις, αξιοποιούν το χρήμα που ρέει από την Βραζιλιάνικη Αναπτυξιακή Τράπεζα (που μετατρέπεται στη μεγαλύτερη του είδους της στον κόσμο) και το χέρι των βραζιλιάνικων κατασκευαστικών απλώνεται σε όλη τη Λατινική Αμερική ως την Πορτογαλία και τις πρώην "αδελφές" αποικίες στην Αφρική.[13]

Όμως ελάχιστη είναι η συνεισφορά τους σε επενδύσεις, και ιδιαίτερα σε υποδομές.

Η κρίση του 2008 και τα επακόλουθά της ήρθαν να αποτελειώσουν το πείραμα. Το 2010 η ανάπτυξη κορυφώθηκε με 7,5% για να πέσει στο 1,9% το 2012 και να μετατραπεί σε βαθιά ύφεση στη συνέχεια. Το γιατρικό που επέλεξε το PT ήταν περισσότερος νεοφιλελευθερισμός: λιτότητα, περιορισμός των δημόσιων επενδύσεων ώστε να μην χαθεί η βραζιλιάνικη αξιοπιστία προς τα διεθνή κεφάλαια. Η Ρουσέφ αν και κέρδισε τις δεύτερες εκλογές με υποσχέσεις για αριστερή στροφή, στα τέλη του 2014 αντικαθιστά τον "ετερόδοξο" Μαντέγκα με τον νεοφιλελεύθερο Ζοακίμ Λεβί στο τιμόνι του Υπουργείου Οικονομίας (σήμερα ο Μπολσονάρο διορίζει τον Λεβί πρόεδρο της Αναπτυξιακής Τράπεζας). Περικόπτονται συντάξεις, επιδόματα ανεργίας, δημόσιες δαπάνες την ώρα που ο πληθωρισμός φτάνει το 9% και η ανεργία αυξάνει.[14] Τα ποσοστά δημοφιλίας της Ρουσέφ γίνονται μονοψήφια. Τα ΜΜΕ βρίσκουν γρήγορα τον ένοχο: είναι το διαφθαρμένο PT και οι υπέρογκες κρατικές δαπάνες. Η λύση είναι να διαλυθεί το ασφαλιστικό σύστημα που τρώει τον προϋπολογισμό. Αυτό που απαιτούσαν ήταν μια κυβέρνηση που θα καταργήσει όλη την κληρονομιά επιδομάτων προς τους φτωχούς, τις συντάξεις και θα περικόψει τους μισθούς για να γυρίσουν πίσω εκεί που ήταν πριν από το μπουμ των τιμών. Μια σειρά καπιταλιστές είναι καταχρεωμένοι και αν είναι να διασωθεί κάποιος, προτεραιότητα δεν έχουν τα ασφαλιστικά ταμεία αλλά οι ισολογισμοί των κατασκευαστικών.

Το ζήτημα που άνοιγε ήταν ποιος θα τα επιβάλει όλα αυτά. Το PT ήταν πρόθυμο τουλάχιστον κατά ένα μέρος, όμως η άρχουσα τάξη πλέον είχε χάσει την εμπιστοσύνη της. Όχι μόνο από φόβο ότι η Ρουσέφ και ο Λούλα θα μπορούσαν κάποια ανεξέλεγκτη στροφή, αλλά γιατί ήξεραν ότι οι οργανώσεις των κινημάτων, των εργατών και των φτωχών μπορούσαν να επιβάλουν όρια στο PT, με το οποίο συνέχιζαν να έχουν ισχυρούς δεσμούς. Χρειάζονταν κάποιον που να μπορεί να εξαπολύσει επίθεση χωρίς δισταγμό πάνω στις κατακτήσεις, και για να το κάνει αυτό χρειάζεται να εξαπολύσει επίθεση στην οργανωμένη Αντίσταση, στην Αριστερά, ακόμη και πάνω στο ίδιο το PT. Ο Τέμερ αποδείχθηκε λίγος, η παραδοσιακή δεξιά εξαφανισμένη και έτσι εναπόθεσαν τις ελπίδες τους στον Μπολσονάρο.

Η φασιστική απειλή

Ο νεοφιλελευθερισμός τους δεν μπορεί να σερβιριστεί σκέτος, χρειάζεται ρατσισμό, σεξισμό, ανορθολογισμό και κάθε είδους αντιδραστικό εργαλείο που διασπά και αποπροσανατολίζει. Η οικονομική κρίση δεν μετατρέπεται απλώς σε μια συγκυριακή πολιτική κρίση, ξεπερνάει πλέον και τα όρια της πολιτειακής κρίσης και φτάνει να γίνεται κρίση και επίθεση στην ίδια τη δημοκρατία και τα βασικά δικαιώματα. Δεν πρόκειται για διαφορετικό φαινόμενο από αυτό που εξελίσσεται και στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ, με την άρχουσα τάξη να προσπαθεί ασταμάτητα τα τελευταία χρόνια να αξιοποιεί το ρατσισμό, να στοχοποιεί την Αριστερά και είτε συνειδητά είτε στρώνοντας αντικειμενικά το δρόμο να ενισχύει την ακροδεξιά. Όπως ξέρουμε, όταν ανοίγει αυτός ο δρόμος, γίνονται πολύ ευδιαπέραστα τα όρια ανάμεσα στους προπαγανδιστές του ρατσισμού, τους επίδοξους σωτήρες κάθε είδους (στρα-

Αντιφασιστική διαδήλωση στη Βραζιλία

τιωτικούς, πολιτικούς) και τους βαμμένους φασίστες που οπλοφορούν. Η εκλογική επιτυχία του Μπολσονάρο μεταφράστηκε γρήγορα σε επιθέσεις από φασιστικές συμμορίες και οι σβάστικες έκαναν την εμφάνισή τους. Οι δεξιές κινητοποιήσεις κατά της Ρουσέφ είχαν γίνει φυτώριο τέτοιων συμμοριών, από νοσταλγούς της χούντας μέχρι νεοναζί. Ωστόσο, ο Μπολσονάρο δεν διαθέτει έτοιμο κάνεναν τέτοιο μηχανισμό δρόμου. Το κόμμα στο οποίο μόλις είχε μεταπηδήσει για να κατέβει υποψήφιος (PSL) είναι άδειο πουκάμισο. Ο Μπολσονάρο ξεκίνησε μια εκστρατεία από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να γράψει "εκατομμύρια μέλη" αλλά δεν είχε τα αποτελέσματα που ήθελε.[15] Το PSL πήρε 11,7% στις κάλπες για τη βουλή. Η προσπάθεια του Μπολσονάρο να μαζικοποιήσει το προσωπικό του κόμμα είναι ένας από τους τρόπους με τους οποίους επιχειρεί να διαφυλάξει την ανεξαρτησία του απέναντι σε όλες τις δυνάμεις του κατεστημένου που τον στήριξαν. Ο Βαλέριο Αρκάρι λέει πως *"το βασικό σχέδιο του Μπολσονάρο είναι μια βοναπαρτιστική κυβέρνηση. Δεν σχεδιάζει φασιστική δικτατορία.*[16] *Οικοδομεί ένα αυτοσχέδιο πολιτικό εργαλείο που έχει φασιστικό λεξιλόγιο, αλλά ο σκοπός δεν είναι ο φασισμός μα μια βοναπαρτιστική αυταρχική κυβέρνηση. Θέλει να αλλάξει την ισορροπία μεταξύ κυβέρνησης, βουλής, δικαστικού σώματος, στρατού, αστυνομίας και ΜΜΕ"*.[17]

Την τελική ισορροπία μένει να τη δούμε, αλλά προς το παρόν και ο ίδιος και οι εν ενεργεία στρατιωτικοί προσπαθούν να τηρούν αποστάσεις ασφαλείας μεταξύ τους, ενώ το πάνω χέρι στη νέα κυβέρνηση το έχει δώσει σε νεοφιλελεύθερους.

Σε ολόκληρο τον κόσμο η άρχουσα τάξη είναι πρόθυμη να βάλει στην άκρη (ή στο γύψο) δημοκρατικούς θεσμούς και κατακτήσεις, ώστε να αντιμετωπίσει τους από κάτω με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα σε συνθήκες κρίσης. Στη Βραζιλία η άρχουσα τάξη έχει περισσότερη εμπειρία αυταρχισμού παρά δημοκρατίας. Στη δεκαετία του '20 φάνηκε αδύναμη να λύσει δημοκρατικά τις αντιπαραθέσεις στο εσωτερικό της, αντιπαραθέσεις που έδιναν περιθώριο για δυνάμωμα της Αριστεράς και των αγώνων που έφτασαν μέχρι και στο εσωτερικό του στρατού. Κατέφυγε στον αυταρχισμό για 15 χρόνια, με τον Ζετούλιο Βάργας από το 1930 ως το 1945 να κυβερνάει δανειζόμενος ιδέες από το Μουσολίνι, το Φράνκο και τον Χίτλερ. Ήταν το αντιφασιστικό κίνημα που έκοψε τα φτερά στις φασιστικές οργανώσεις και δεν έφτασαν να παίξουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο στο καθεστώς Βάργας. Το 1934, η σύγκρουση του κινήματος με τους "πρασινοχίτωνες" φασίστες στο Σάο Πάολο θα τους δώσει το προσωνύμιο "πράσινες κότες" για ευνόητους λόγους.[18] Ωστόσο, ο Βάργας αντιμέτωπος με απεργίες από τις τράπεζες ως τα μέσα μεταφοράς, με τις γυναίκες να παίζουν όλο και πιο πρωτοπόρο ρόλο και ένα δημοκρατικό κίνημα να απλώνεται κλιμακώνει την καταστολή, προχωράει στη δημιουργία της "Εθνικής επιτροπής για την καταστολή του κομμουνισμού" και από το 1937 στην ίδρυση του "Νέου κράτους" σε ακόμη πιο αυταρχική βάση.[19]

Η επιστροφή στη δημοκρατία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο αποδείχθηκε εξίσου ασταθής. Στις αρχές της δεκαετίας του '60, οι δομικές αλλαγές στον βραζιλιάνικο καπιταλισμό είχαν γεννήσει νέα μαζικά κινήματα που ριζοσπαστικοποι-

Μαριέλε Φράνκο

ούνταν ταχύτατα, φοιτητικό κίνημα, εργατικό και ένα μαζικό κίνημα άκληρων αγροτών. Η κυβέρνηση του Ζοάο Γκουλάρ επιχειρεί κάποιες εκσυγχρονιστικές τομές που δίνουν ακόμη περισσσότερο θάρρος στα κινήματα. Όταν φτάνει να εθνικοποιήσει πετρελαϊκές επιχειρήσεις που υπολειτουργούσαν, να κάνει μια πολύ περιορισμένη αγροτική μεταρρύθμιση και να υποσχεθεί δικαίωμα ψήφου στους χαμηλόβαθμους αξιωματικούς και τους αγράμματους (δεν είχαν μέχρι τότε) προκαλεί την επέμβαση του στρατού και τη δικτατορία των 21 χρόνων ως το 1985. Η πρώτη φάση της δικτατορίας δεν είναι αρκετή για να σωπάσει τους αγώνες, παρότι τα συνδικάτα καταλήφθησαν από το κράτος και οι απεργίες σχεδόν απαγορεύτηκαν. Το 1968 ξεσπάνε δυο μεγάλες απεργίες σε συνδυασμό με ένα μαχητικό κίνημα στην ύπαιθρο και η δικτατορία με τη στροφή του Δεκέμβρη του '68 δίνει το πάνω χέρι στο μηχανισμό καταστολής και τους βασανιστές[20] -αυτούς που νοσταλγεί σήμερα ο Μπολσονάρο.

Οι μάχες μπροστά

Το ότι θέλουν να τσακίσουν τις αντιστάσεις δεν σημαίνει ότι το έχουν κιόλας κάνει. Η περίοδος του PT στην κυβέρνηση μπορεί να ενσωμάτωσε ένα κομμάτι της γραφειοκρατίας αλλά δεν εξαφάνισε τα κινήματα. Γι' αυτό εξάλλου τόσο μίσος απέναντι στη γυναικεία απελευθέρωση, στο συνδικαλισμό, στους άκληρους αγρότες. "Ξέρουμε τα μούτρα τους από το 1922", λέει σήμερα ο Μπολσονάρο, αναφερόμενος στο έτος ίδρυσης του Κομμουνιστικού Κόμματος Βραζιλίας. Γι' αυτό η Μαριέλε Φράνκο μπήκε στο στόχαστρο και δολοφονήθηκε, ως ακτιβίστρια των κοινοτήτων (φαβέλων), του ΛΟΑΤΚΙ κινήματος και της Αριστεράς (PSOL). Το PSOL (Κόμμα για το Σοσιαλισμό και την Απελευθέρωση) βγήκε ενισχυμένο διπλασιάζοντας τις έδρες του στις εκλογές.

Οι υποσχέσεις του Μπολσονάρο προς την άρχουσα τάξη σημαίνουν άμεσες επιθέσεις.[21] Πρώτα πρώτα στο ασφαλιστικό, όπου θέλουν να επιβάλουν κεφαλαιοποιητικό σύστημα και να μεταφέρουν την εξασφαλισμένη σύνταξη για όλους από τα 65 στα 85 χρόνια. Προεκλογικά εξήγγειλε 100 αποκρατικοποιήσεις, αν και ήδη έχει αρχίσει να κάνει πίσω. Πρώτη στη λίστα είναι η ηλεκτρική ενέργεια και τα ταχυδρομεία, ενώ θέλουν να ακολουθήσουν οι τηλεπικοινωνίας και οι σιδηρόδρομοι.[22] Στο πολιτικό επίπεδο εξαγγέλλει επίθεση στα συνδικάτα των εκπαιδευτικών, στους μαθητές και τους φοιτητές, μέσω της εκστρατείας "σχολείο χωρίς κόμμα" και της καμπάνιας ενάντια στην "ιδεολογία του φύλου". Αυτό που θέλουν είναι να καθορίζουν οι παπάδες και οι πάστορες τη διδακτέα ύλη. Η κλιμάκωση του ρατσισμού απέναντι στους Αφροβραζιλιάνους, με μεγαλύτερη στρατιωτικοποίηση στις φαβέλες συνοδεύεται πλέον και από επίθεση στις κοινότητες των ιθαγενών. Η Βραζιλία παρομοιάζεται "σπυριασμένη" από τις κοινότητες που δεν επιτρέπουν την εκμετάλλευση του Αμαζονίου και την ελεύθερη κίνηση των εταιρειών εξόρυξης, ξυλείας και κατασκευών.[23]

Ο αντιπρόεδρος του Μπολσονάρο λέει πως ένα από τα προβλήματα είναι πως η Βραζιλία έχει αποκοπεί από το αποικιακό παρελθόν της. Κι αυτή η επίδειξη ακροδεξιάς πυγμής πηγαίνει μαζί με δηλώσεις θαυμασμού προς τον Τραμπ και επισκέψεις του Νετανιάχου, στον οποίο έχει ήδη υποσχεθεί πως θα μεταφερθεί η βραζιλιάνικη πρεσβεία στην Ιερουσαλήμ.

Τα κινήματα και οι μαζικές οργανώσεις μπήκαν σε κίνηση ήδη πριν από τις εκλογές. Οι γυναίκες έκαναν την πιο μαζική παρέμβαση στην προεκλογική εκστρατεία με το κίνημα "Αυτόν Όχι" που ξεπέρασε κάθε προηγούμενο.[24] Και αμέσως μετά τις εκλογές οργανώθηκαν αντιφασιστικές επιτροπές και πρωτοβουλίες αντίστασης στην κυβέρνηση σε Πανεπιστήμια και σε εργατογειτονιές. Οι συνομοσπονδίες των συνδικάτων έχουν προχωρήσει σε συμφωνία κοινής δράσης.

Σε αυτές τις μάχες θα κριθεί αν η άρχουσα τάξη είναι ικανή να πισωγυρίσει ακόμη και ό,τι η ίδια αποκαλεί "πολιτισμό" για να βγάλει το σύστημά της από το βάλτο. ■

Σημειώσεις

1. Για προηγούμενη εκτίμηση αυτής της πορείας, "Η πικρή εμπειρία της Λατινικής Αμερικής", ΣΑΚ 161, Μάης 2016. (tinyurl.com/y78wht5l)
2. Mariana Sim es, "Brazil's Polarizing New President, Jair Bolsonaro, in His Own Words", NYTimes 28 Οκτώβρη 2018 (tinyurl.com/y8rao3jw)
3. "Οργή για το κατάντημα του PT", Εργατική Αλληλεγγύη 24 Μάρτη 2015 (tinyurl.com/ycqa68dg)
4. Στο ίδιο
5. "Αγώνας για να πάει η οργή αριστερά", Εργατική Αλληλεγγύη 25 Αυγούστου 2015 (tinyurl.com/y8bvp2ew)
6. Perry Anderson, "Crisis in Brazil", London Review of Books 38(8), 21 Απρίλη 2016. (tinyurl.com/y84almfh)
7. Στο ίδιο.
8. Βλ. Εργατική Αλληλεγγύη 3 Μάη, 7 Ιούνη, 5 Ιούλη 2017.
9. "A lista de investigados da Lava-Jato no STF", O Globo (tinyurl.com/y87v4cjg)
10. Λέανδρος Μπόλαρης, "Η ώρα της Βραζιλίας", ΣΑΚ 44 (Σεπτέμβρης 2002)
11. Τα στοιχεία εδώ και παρακάτω είναι από: Pedro Mendes Loureiro & Alfredo Saad-Filho, "The limits of pragmatism. The rise and fall of the Brazilian Workers' Party (2002-2016)", Latin American Perspectives 46(1), 2019, σ. 66-84.
12. Eduardo Albuquerque, "A historic turning point in Brazil", ISJ 151 (Καλοκαίρι 2016) (tinyurl.com/y8j5qdqw)
13. Pedro Henrique Campos, "The transnationalization of Brazilian construction companies", στο Patrick Bond & Ana Garcia (επιμ.), BRICS, An Anti-capitalist Critique, Pluto Press, 2015, σ. 48-60.
14. Mendes Loureiro & Saad-Filho
15. Val rio Arcary, "Brazil. How big a defeat?", ISJ 161 (Χειμώνας 2019) (tinyurl.com/yc2wdvep)
16. Περισσότερα για τον όρο βοναπαρτισμός και το "καθεστώς εξαίρεσης", στο Θανάσης Καμπαγιάννης, "Δημοκρατία, φασισμός, δικτατορία", ΣΑΚ 101 (Νοέμβρης 2013) http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=155
17. Οκτώβρη 2018 (https://www.laizquierdadiario.com/Cuando-en-Brasil-se-derroto-al-fascismo-en-las-calles)
18. Carlos "Tit n" Moreira, "Cuando en Brasil se derrotó al fascismo en las calles", 7
19. Boris Fausto & Sergio Fausto, A Concise history of Brazil, Cambridge University Press, 2014, σ.244-255.
20. Fausto & Fausto, σ. 308-325
21. "Para onde vai o pais con Bolsonaro", Opini o Socialista 565, 29 Νοέμβρη 2018.
22. Οι Financial Times αμφιβάλλουν ότι όλος αυτός ο σχεδιασμός μπορεί πραγματικά να βγάλει τη Βραζιλία από την οικονομική στασιμότητα. Yerlan Syzdykov, "Bolsonaro's bid to kick-start Brazil economy destined to disappoint", 29 Νοέμβρη 2018.
23. Dom Philips, "Brazil's biggest tribal reserve faces uncertain future under Bolsonaro", Guardian 18 Δεκέμβρη 2018
24. "Οι γυναίκες ενάντια στην ακροδεξιά", Εργατική Αλληλεγγύη 3 Οκτώβρη.

16 Μάρτη του αντιρατσισμού και του αντιφασισμού

Σύνταγμα, 15 Σεπτέμβρη

Νέες διαστάσεις παίρνει η διεθνής πρωτοβουλία για κοινή αντιφασιστική δράση. Ο Γιώργος Πίττας εξηγεί τη σημασία της και την προοπτική της.

Η διεθνής καμπάνια για μια διεθνή μέρα δράσης κατά του ρατσισμού και του φασισμού το Σάββατο 16 Μάρτη του 2019 είναι μια πρωτοβουλία εξαιρετικής σημασίας. Δεν είναι βέβαια η πρώτη φορά που η παγκόσμια μέρα κατά του ρατσισμού θα γίνει η αφορμή για να οργανωθούν διαδηλώσεις και διαμαρτυρίες. Όμως φέτος υπάρχουν σημαντικές διαφορές.

Ένα βασικό στοιχείο για αυτήν την εξέλιξη, είναι τα σημαντικά γεγονότα που μεσολάβησαν σε μια σειρά από χώρες την χρονιά που μόλις έφυγε. Μια ιδιαίτερη χρονιά που σημαδεύτηκε από νέους κινδύνους αλλά και νέες προκλήσεις. Οι μάχες δόθηκαν αφήνοντας στο αντιφασιστικό και αντιρατσιστικό κίνημα πολύτιμες εμπειρίες.

Μια χρονιά πεισματικής αντίστασης

Το αντιφασιστικό καλοκαίρι-φθινόπωρο της Γερμανίας ενάντια στην άνοδο του ακροδεξιού AfD που ακολούθησε τη ναζιστική πρόκληση στο Κέμνιτζ είναι σίγουρα η πιο σημαντική από αυτές τις εμπειρίες. Η ακροδεξιά και οι φασίστες προσπάθησαν να χρησιμοποιήσουν την δολοφονία ενός κουβανογερμανούστα πρότυπα του πογκρόμ της Χ.Α το 2011 μετά τη δολοφονία του Μανώλη Καντάρη στην Αθήνα-σαν αφορμή για να επιτεθούν σε πρόσφυγες και μετανάστες.

Αλλά οι ναζί δεν πέρασαν. Κέμνιτζ, Αμβούργο, Μόναχο, σε μία μετά τις άλλες γερμανικές πόλεις κατά δεκάδες χιλιάδες ο κόσμος κατέβηκε στους δρόμους για να πει όχι στον φασισμό και τον ρατσισμό με αποκορύφωση το συλλλαλητήριο του Βερολίνου όπου 240.000 άνθρωποι διαδηλώνουν στο δρόμο: «Είμαστε αδιαίρετοι». Αλλά η Γερμανία δεν ήταν η μόνη.

Στην Βρετανία είχαμε αλλεπάλληλες κινητοποιήσεις ενάντια στην επανεμφάνιση της ακροδεξιάς και των φασιστών στους δρόμους γύρω από την καμπάνια «Free Tommy Robinson». Μια διαδήλωση 15.000 ατόμων υπέρ του Τόμι Ρόμπινσον χτύπησε καμπανάκι. Με μια καμπάνια που είχε διάρκεια, με συνεχείς μικρές και μεγάλες αντισυγκεντρώσεις σε κάθε πόλη της Βρετανίας κάθε φορά που οι φασίστες βγήκαν στους δρόμους αλλά και πρωτοβουλίες όπως η πανεθνική διαδήλωση που έγινε στις 17 Νοέμβρη στο Λονδίνο με 30.000 κόσμο, είχαν σαν αποτέλεσμα στην τελευταία ψοφοδεή σύναξη υπέρ του Ρόμπινσον να

συμμετέχουν 5.000 ενώ στην αντιφασιστική 10.000.

Στην Ιταλία, δυναμική επανεμφάνιση έχει κάνει το αντιρατσιστικό κίνημα και το κίνημα αλληλεγγύης στους πρόσφυγες και τους μετανάστες αντιμέτωπο με τα ρατσιστικά μέτρα του Σαλβίνι και την συμμετοχή της Λέγκας στη νέα κυβέρνηση. Οι διαδηλώσεις έχουν πολλαπλασιαστεί – τον Μάρτη στο Μιλάνο ενάντια στη δολοφονία ενός Αφρικανού μετανάστη, στο Ριάτσε με το κίνημα ενάντια στην δίωξη του δήμαρχου της πόλης Μίμο Λουκάνο, στο Κάλιαρι και το Παλέρμο ενάντια στην απαγόρευση του σωστικού πλοίου Aquarius από την κυβέρνηση αλλά και μέσα στον Δεκέμβρη, όταν χιλιάδες μετανάστες και αντιρατσιστές κατέβηκαν στους δρόμους της Ρώμης ντυμένοι με κίτρινα γιλέκα ενάντια στον ρατσιστικό νόμο που ψήφισε η νέα κυβέρνηση τον Νοέμβρη.

Στη Γαλλία, ο Μακρόν αναγκάστηκε να δεχτεί το Aquarius μέσα από ένα μαζικό κίνημα διαμαρτυριών με αποκορύφωση ένα μεγάλο συλλαλητήριο στη Μασσαλία και άλλες πόλεις της Γαλλίας με τους διαδηλωτές να φοράνε τα χαρακτηριστικά πορτοκαλί γιλέκα. Στην Ισπανία και συγκεκριμένα στην Ανδαλουσία, η είσοδος του ακροδεξιού φρανκικού Vox στο κοινοβούλιο σημαδεύτηκε από μαζικές διαδηλώσεις την ίδια και την επόμενη μέρα στη Σεβίλλη και όλες τις μεγάλες πόλεις του ισπανικού νότου.

Στην Πολωνία, στην Βαρσοβία, χιλιάδες αντιφασίστες δεν σιώπησαν αλλά πραγματοποίησαν το μεγαλύτερο αντιφασιστικό συλλαλητήριο που έχει γίνει ποτέ στη χώρα απέναντι στην μαζική φιέστα που οργανώνουν εθνικιστές και ακροδεξιοί τη μέρα ανεξαρτησίας κάθε Νοέμβρη –φέτος και με την παρουσία και στήριξη της πολωνικής κυβέρνησης. Στην Ουγγαρία, ο Ορμπάν έρχεται αντιμέτωπος με δυναμικές διαδηλώσεις ενάντια στα νέα εργασιακά μέτρα που δεν οργανώνονται από το φασιστικό Jobbik, αλλά πρωτοστατούν αριστερές φοιτητικές ομάδες. Στην Αυστρία, το 2018 ξεκίνησε το Σάββατο 13 Γενάρη με ένα τεράστιο συλλαλητήριο 70.000 ανθρώπων στη Βιέννη ενάντια στη συγκυβέρνηση του δεξιού Λαϊκού Κόμματος και του ακροδεξιού, φιλοναζιστικού Κόμματος της Ελευθερίας (FP).

Στην Βραζιλία, το σοκ από την άνοδο του ακροδεξιού Μπολσονάρο στην εξουσία σήμανε μαζικές αντιφασιστικές και αντισεξιστικές διαδηλώσεις ενός κόσμου αποφασισμένου να συγκρουστεί με τις πολιτικές που απειλεί να εφαρμόσει ο μιμητής του Τραμπ – με έναν ανάλογο τρόπο που το κίνημα στις ΗΠΑ εδώ και ένα χρόνο δεν έχει σταματήσει να συγκρούεται με τον ίδιο τον Τραμπ με τελευταίο επεισόδιο το κίνημα αλληλεγγύης στο καραβάνι των μεταναστών προς τα σύνορα με το Μεξικό. Το αποτέλεσμα των ενδιάμεσων εκλογών στις ΗΠΑ τις ίδιες μέρες -όπου σε απόλυτα νούμερα οι Ρεπουμπλικάνοι ηττήθηκαν σε εθνικό επίπεδο με σχεδόν 9 μονάδες- μαζί με την εκλογή αριστερών μαύρων και ιθαγενών γυναικών σε μια σειρά περιοχές ήταν η απόδειξη ότι η ρατσιστική εκστρατεία του Τραμπ ενάντια στην «εισβολή» των φτωχών γυναικόπαιδων από την Λατινική Αμερική στις ΗΠΑ πήγε τελικά «άπατη».

Στη μάχη ενάντια στον φασισμό νέες δυνάμεις ήρθαν να προστεθούν μέσα στην προηγούμενη χρονιά: Γενική απεργία για τη γυναίκα πέρσι στις 8 Μάρτη στην Ισπανία, το κίνημα metoo που ξεκίνησε απέναντι στον Τραμπ στις ΗΠΑ και έγινε διεθνές, το μαζικό κίνημα για τη νομιμοποίηση της έκτρωσης στην Ιρλανδία, το κίνημα ενάντια στις απόπειρες απαγόρευσής της στην Πολωνία, το κίνημα ενάντια στον Μπολσονάρο με τις γυναίκες στην πρώτη γραμμή, οι γυναικείες διαδηλώσεις στη Γαλλία και κυρίως στην Ιταλία τον προηγούμενο μήνα ενάντια σε ένα νόμο που αλλάζει το οικογενειακό δίκαιο σε βάρος της γυναίκας.

Ένα άλλο νέο χαρακτηριστικό είναι ότι η παρουσία των ακροδεξιών κομμάτων στις κυβερνήσεις τούς αφαιρεί το αντισυστημικό προσωπείο. Οι σκληροί αντεργατικοί νόμοι που κατέβασαν στην Αυστρία και στην Ουγγαρία προκαλούν μαζικές και δυναμικές αντιδράσεις αποκαλύπτοντας σε όλο τον κόσμο ποια συμφέροντα εξυπηρετούν ο Ορμπάν, ο Κουρτζ και οι όμοιοί τους.

Στην ίδια την Ελλάδα, μετά την αποτυχία της Χ.Α και της ακροδεξιάς να ξεσηκώσουν τον κόσμο ενάντια στους πρόσφυγες και τα προσφυγόπουλα στα σχολεία, οι νέες απόπειρες της Χ.Α και των υπόλοιπων ακροδεξιών -έχοντας φυσικά τις πολιτικές πλάτες του Μητσοτάκη και της ΝΔ- ήταν να επιδιώξουν να αξιοποιήσουν το μακεδονικό σαν πολιτικό εφαλτήριο για ένα μαζικό αντιδραστικό κίνημα.

Αλλά από τα εθνικιστικά συλλαλητήρια της άνοιξης που σταδιακά εκφυλίστηκαν μέχρι την προσπάθεια για καταλήψεις σχολείων το φθινόπωρο, αυτές οι προκλήσεις δεν μπόρεσαν να στεριώσουν -χάρη και στην σθεναρή αντίσταση εκείνου του κομματιού του κινήματος και της αριστεράς που βγήκε ανοιχτά ενάντια στον εθνικισμό. Η συνέχιση της δίκης της Χ.Α εξακολουθεί να στριμώχνει τη ναζιστική οργάνωση που απεγνωσμένα καθυστερεί τις διαδικασίες θέλοντας να φτάσει στις εκλογές πριν ο φυρερίσκος και η ηγεσία της βρεθούν να απολογούνται στην αίθουσα του δικαστηρίου.

Ανοιχτά μέτωπα διεθνώς

Όμως το βασικό στοιχείο που κάνει την φετινή 16 Μάρτη εξαιρετικά σημαντική δεν είναι τόσο το τι προηγήθηκε αλλά το τι ακολουθεί. Στη Ελλάδα και διεθνώς, η 16Μ έρχεται σε ένα σημείο καμπής πάνω σε κρίσιμα μέτωπα που σε διεθνές και τοπικό επίπεδο παραμένουν ανοιχτά – προς το καλύτερο και προς το χειρότερο. Μια μεγάλη διεθνής καμπάνια και μια πετυχημένη

Βερολίνο, 13 Οκτώβρη 2018

μέρα δράσης στις 16Μ μπορεί να γίνει ο καταλύτης που θα σπρώξει τα πράγματα στη σωστή κατεύθυνση σε όλα αυτά τα μέτωπα.

Οι ευρωεκλογές που γίνονται, δύο μήνες μετά, ταυτόχρονα το Μάη σε 27 χώρες της ΕΕ είναι το χρονικό σημείο που όλων των ειδών τα αντιδραστικά, ακροδεξιά, φασιστικά κόμματα θα χρησιμοποιήσουν για να παγιώσουν και να ισχυροποιήσουν -ανάλογα με την χώρα και την περίσταση- την παρουσία τους στο πολιτικό σκηνικό. Σύμφωνα με έρευνα του Ρόιτερς το Νοέμβριο που έγινε βάση δημοσκοπήσεων σε όλη την Ευρώπη, οι δύο κυρίαρχες πολιτικές ομάδες της δεξιάς και της κεντροαριστεράς από κοινού αναμένεται να καταλάβουν λιγότερες από τις μισές έδρες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ ταυτόχρονα προβλέπεται άνοδος της ακροδεξιάς αλλά και των Πρασίνων και της αριστεράς.

Στις ευρωεκλογές του Μάη τίθεται σε μαζικη κλίμακα, το πιο κρίσιμο ερώτημα της εποχής μας στην ΕΕ: πού θα στραφεί πολιτικά η αγανάκτηση απέναντι στις πολιτικές της λιτότητας που εφαρμόζουν δεξιά και κεντροαριστερά εδώ και δεκαετίες, θα πάει δεξιότερα ή προς τα αριστερά; Θα πάει στην κατεύθυνση των περισσότερων ρατσιστικών μέτρων, της πολεμοκαπηλείας, της μόνιμης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, του βαθέματος των διακρίσεων με βάση το φύλο, την φυλή, τις σεξουαλικές προτιμήσεις, το έθνος, τη θρησκεία ή θα πάει προς την ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση;

Αυτό το ερώτημα θα απασχολήσει ταυτόχρονα εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Το πως θα απαντηθεί πολύ λιγότερη σημασία έχει για τις πλειοψηφίες ενός ανίσχυρου στην ουσία όργανου όπως το ευρωκοινοβούλιο και πολύ περισσότερη για το τι θα καταγράψει στους ταξικούς και πολιτικούς συσχετισμούς μέσα στην κάθε χώρα και συνολικά σε διεθνές επίπεδο.

Σε αυτές τις συνθήκες, μια μεγάλη, απλωμένη σε όλες τις χώρες τρίμηνη αντιφασιστική-αντιρατσιστική καμπάνια και μια πετυχημένη μέρα δράσης στις 16Μ μπορεί να παίξει κεντρικό ρόλο στο να απομονώσει και να βάλει φρένο στην άνοδο της ακροδεξιάς και των φασιστών σε όλα τα σημεία δυναμώνοντας και δίνοντας αυτοπεποίθηση και την πρωτοβουλία στην από εδώ πλευρά. Και είναι κρίσιμο να παρθεί αυτή η πρωτοβουλία από το αντιφασιστικό και αντιρατσιστικό κίνημα γιατί αν δεν το κάνει αυτό δεν πρόκειται να το κάνει κανείς άλλος. Οι κυβερνήσεις της ΕΕ, παρά τα κροκοδείλια δάκρυα για την άνοδο της ακροδεξιάς, θα συνεχίσουν να της στρώνουν το δρόμο.

Καταρχήν, κλιμακώνοντας τις πιο άγριες πολιτικές λιτότητας δίπλα στις πιο άγριες μορφές ρατσισμού. Μέσα στον Δεκέμβριο ενώ το μη εκλεγμένο τεχνοκρατικό ιερατείο της ΕΕ έλεγχε έναν-έναν τους προϋπολογισμούς των χωρών-μελών μην τυχόν και έχει δοθεί κανένα ευρώ παραπάνω για τις ανάγκες του κόσμου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνεδρίαζε στις 13/12 στις Βρυξέλλες πανηγύριζε στην κοινή αποφασή του γιατί *«ο αριθμός των παράνομων διελεύσεων των συνόρων που εντοπίστηκαν μειώθηκε στα επίπεδα πριν από την κρίση και ότι η συνολική πτωτική τάση συνεχίζεται»* σημειώνοντας ότι αυτή *«βασίζεται ιδίως στον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων και στη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης, η οποία έχει ενταθεί τους*

Λονδίνο, 13 Ιούλη 2018

τελευταίους μήνες». Και καταλήγοντας: *«Συνεπώς, η πολιτική αυτή θα πρέπει να συνεχιστεί, να αναπτυχθεί περαιτέρω και να εφαρμοστεί πλήρως».*

Με τον ίδιο τρόπο που ο Τραμπ κλείνει τα σύνορα στο καραβάνι των μεταναστών της Λατινικής Αμερικής, με φράχτες και στρατούς, οι ηγέτες της ΕΕ οδηγούν στο θάνατο χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες στα νερά της Μεσογείου και στους χερσαίους δρόμους -ενώ στρατόπεδα συγκέντρωσης, άμεσες απελάσεις και παράνομες «επαναπροωθήσεις» περιμένουν όσους καταφέρουν να περάσουν. Επιλέον, εντείνουν τις πιέσεις και τη «συνεργασία» με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης, με Σύμφωνα αντίστοιχα με αυτό που από το 2016 έχουν συνάψει με την Τουρκία με στόχο η βρώμικη δουλειά να γίνεται πριν ακόμη φτάσουν στα σύνορα της ΕΕ.

Αυτές είναι οι πολιτικές που εφαρμόζει, όχι μόνο το πιο σκληρό αντιδραστικό κομμάτι των κυβερνήσεων της Αυστρίας, της Ιταλίας και των χωρών του Βίζεγκραντ, αλλά και η ΕΕ του «δημοκρατικού τόξου» της Μέρκελ, του Μακρόν και του Τσίπρα -τροφοδοτώντας έτσι πολιτικά τους πρώτους.

Με το ξέσπασμα του κινήματος των Κίτρινων Γιλέκων στη Γαλλία ο Μακρόν έτρεξε να δηλώσει ότι είναι υποκινούμενα από την Μαρίν Λεπέν ή ότι είναι «αντιδραστικά» γιατί είναι τάχα ενάντια στο περιβάλλον. Ενώ στην ουσία αυτό που δυναμώνει την Λεπέν είναι το μόνιμο καθεστώς έκτακτης ανάγκης και η ατελείωτη ισλαμοφοβία -που είδαμε εκ νέου να εκδηλώνει ξανά το πολιτικό κατεστημένο στη Γαλλία μετά την επίθεση στο Στρασβούργο – με στόχο ακριβώς να αποδυναμώσει τα Κίτρινα Γιλέκα. Αλλά και στη Βρετανία, όλο το πολιτικοοικονομικό κατεστημένο της ΕΕ και της ίδιας της Βρετανίας έσπευσε να χρεώσει πέρσι το Brexit στην ακροδεξιά με τον ίδιο τρόπο που στην Ελλάδα προσπάθησαν να πουν ότι το κίνημα των πλατειών το 2011 τροφοδότησε την Χ.Α.

Και στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα τον Μάη αυτή η μάχη θα δοθεί με ακόμη περισσότερη ένταση. Θα έχουμε επιπλέον τις τοπικές εκλογές, δημοτικές και περιφερειακές –και δεν αποκλείεται ταυτόχρονα να έχουμε και τις βουλευτικές εκλογές. Με την μακριά προεκλογική περίοδο να έχει ξεκινήσει εδώ και κάποιους μήνες, μπορεί κανείς εύκολα να βγάλει τα συμπεράσματα για την συνέχεια.

Προσηλωμένος από τα γενοφάσκια του στις πολιτικές της σκληρής λιτότητας και κάνοντας κριτική στο μνημονιακό ΣΥΡΙΖΑ για ...«παροχολογία», ο Κυριάκος Μητσοτάκης, δεν βρίσκει άλλα προεκλογικά όπλα να επιστρατεύσει πέρα από το να πουλήσει «νόμο-τάξη-ασφάλεια» και πατριδοκαπηλία. Αλλά ακόμη και όταν πάει να μιλήσει για «παροχές», αυτό γίνεται πουλώντας ρατσισμό, υποσχόμενος 2000 ευρώ «για κάθε ελληνόπουλο». Από κοντά ο «φιλελεύθερος» Μπακογιάννης, ακολουθώντας πολυετείς οικογενειακές παραδόσεις του Μητσοτακέικου, δεν έχει κανένα πρόβλημα να κάνει προεκλογική περιοδεία στον Άγιο Παντελεήμονα με πρώην χρυσαυγίτες.

Όλο το επιχειρηματικό και μιντιακό κατεστημένο που στηρίζει τη ΝΔ πρωτοστατεί σε αντιδραστικές καμπάνιες: Σεξιστικός οχετός μετά

την άγρια δολοφονία του Ζακ/Zackie Κωστόπουλου, ρατσιστικός εμετός ενάντια στους Αλβανούς με αφορμή τον θάνατο του ακροδεξιού εθνικιστή Κατσίφα, ύστερα από την ανταλλαγή πυροβολισμών με την αλβανική αστυνομία. Η πολιτική της ΝΔ ξεκάθαρα ανοίγει το δρόμο στην ακροδεξιά και τους φασίστες.

Τι έχει να απαντήσει σε αυτόν τον κίνδυνο ο ΣΥΡΙΖΑ; Αρκείται στο να περιφέρει ως απόδειξη της αριστερότητάς του τις ανοησίες της ακροδεξιάς ρητορικής της ΝΔ που θέλουν τον Τσίπρα νέο Βελουχιώτη. Αλλά αυτά δεν αναιρούν την ουσία της πολιτικής του. Δεν μπορούν να αναιρέσουν το γεγονός ότι ο ίδιος και η κυβέρνησή του πρωτοστατούν και επιχαίρουν για τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας που φράζει το δρόμο στους πρόσφυγες και τους μετανάστες. Δεν μπορούν να σβήσουν τη συνεχιζόμενη αθλιότητα των στρατοπέδων στην Μόρια και στην υπόλοιπη Ελλάδα, δεν μπροούν να κρύψουν τις παράνομες επαναπροωθήσεις που κάνουν στα σύνορα με την Τουρκία κρυφά η αστυνομία και οι συνεργάτες της, δεν μπορούν να κρύψουν τα νεκρά σώματα προσφύγων στα καθημερινά ατυχήματα στην Εγνατία οδό.

Πάνω στα ζητήματα του εθνικισμού, αυτή η κυβέρνηση έχει στις τάξεις της υπουργό Άμυνας τον Καμμένο, έναν από τους πλέον πολεμοκάπηλους και εθνικιστές υπουργούς που έχουν περάσει από αυτή τη χώρα. Και βέβαια δεν είναι πολιτική του Καμμένου αλλά συνολικά της κυβέρνησης η συνεχής ένταση με την Τουρκία.

Πέφτει στις πλάτες του αντιφασιστικού κινήματος να δώσει τη μάχη ώστε η αγανάκτηση προς την πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ να μην πάει ούτε στην δεξιά αλλά ούτε και στην ακροδεξιά και τους φασίστες της Χ.Α, που μέσα σε αυτές τις συνθήκες προσπαθούν να αναδιοργανωθούν σε νέα σχήματα με στόχο μετεκλογικά να παίξουν το χαρτί της συνεργασίας με τη ΝΔ. Χαρακτηριστικό από αυτήν την άποψη ήταν το άνοιγμα ενός τρομοκρατημένου Μιχαλολιάκου που έθεσε όρους προς τη ΝΔ για ενδεχόμενα συνεργασίας. Η παλιά πρόταση Καρατζαφέρη («να έρθουν και τα παιδιά της Χ.Α να τους δώσουμε κανένα υπουργείο») έχει έρθει ξανά στην επιφάνεια μέσα από τη συμμετοχή «σοβαρών» ακροδεξιών κομμάτων στις κυβερνήσεις στην Ιταλία και την Αυστρία και μεθοδεύεται στην Ισπανία, όπου το νέο φρανκικό κόμμα Vox εμφανίζεται σαν υποψήφιος κυβερνητικός εταίρος.

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, τα κόμματα και οι δυνάμεις της Αριστεράς δεν φτάνει απλά να καταγγέλλουν τον ΣΥΡΙΖΑ για την μνημονιακή του κατρακύλα. Είναι ανάγκη να συγκρουστούν με τις ρατσιστικές πολιτικές της ΕΕ που εφαρμόζει στην πράξη η κυβέρνηση. Είναι ανάγκη να μην υποκύπτουν στις εθνικιστικές πιέσεις αλλά να αποδείξουν την διεθνιστική τους αλληλεγγύη συγκρουόμενοι με τα συμφέροντα του ελληνικού καπιταλισμού. Είναι ανάγκη να συγκρουστούν με τις επιθέσεις της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ αλλά ταυτόχρονα να κάνουν το ίδιο απέναντι στην πολιτική του Μητσοτάκη και των ακροδεξιών υπαρχηγών του.

Και αυτό δεν αφορά τα κόμματα της Αριστεράς μόνο στην Ελλάδα αλλά διεθνώς, Αν στη Γερμανία στο Die Linke είχε κυριαρχήσει το φθινόπωρο η τάση της Βάγκενεχτ που προτείνει να μπουν όρια στη μετανάστευση, δεν θα είχαμε ποτέ το κίνημα των «αδιαίρετων» αλλά υπόκλιση στις πιέσεις του AfD. Στη Γαλλία, η υπόκλιση του Μελανσόν στον «πατριωτισμό» δεν στερεί αλλά χαρίζει ακόμη περισσότερους ψηφοφόρους στην Λεπέν.

Είναι απαραίτητο, λοιπόν, η Αριστερά να συγκρουστεί αποτελεσματικά με την φασιστική απειλή. Η εμπειρία που ήρθε μέσα στο 2018 από την Γερμανία, την Αυστρία, την Βρετανία είναι ότι η μαζικότητα και η κοινή δράση όλης της αριστεράς, όλης της εργατικής τάξης και του αντιφασιστικού κινήματος είναι ο πιο καθοριστικός παράγοντας όχι μόνο για να σταματήσουμε άμεσα τους φασίστες, αλλά και για να μπορέσει ο καθένας και η καθεμιά που συμμετέχει στην κοινή αντιρατσιστική και αντιφασιστική δράση να ξεκαθαρίσει και για την ανάγκη να παλέψει ενάντια στο ίδιο το σύστημα.

Η 16 Μάρτη είναι μια μεγάλη ευκαιρία για μια τέτοια κοινή δράση. Να στείλουμε μήνυμα ότι θα απαιτήσουμε μέχρι το τέλος την καταδίκη της ηγεσίας της εγκληματικής συμμορίας της Χ.Α και δεν πρόκειται να κάνουμε αποδεκτή την οποιαδήποτε οβιδιακή της μεταμόρφωση βάζει σαν στόχο να μπει σε κυβέρνηση. Ότι δεν θα αφήσουμε ενόψει των εκλογών τους φασίστες να ξαναρχίσουν τις επιθέσεις στους δρόμους.

Να πούμε όχι στον ρατσισμό, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τις απελάσεις, την Φρόντεξ, τα ανθρωποκυνηγητά στο Αιγαίο και στη Βόρεια Ελλάδα. Να πούμε όχι στον εθνικισμό – και θα το αποδείξουμε και στην πράξη με μια κοινή εκδήλωση του αντιρατσιστικού κινήματος της Ελλάδας και της Τουρκίας στον Έβρο τον Φλεβάρη, ενάντια στο έγκλημα που διαπράττουν οι δύο κυβερνήσεις κατά των προσφύγων. Να απαιτήσουμε δικαιοσύνη για την ρατσιστική δολοφονία του Αλβανού εργάτη Πετρίτ Ζίφλε από ένα δηλωμένο χρυσαυγίτη στην Κέρκυρα, την απονομή δικαιοσύνης για τον Ζακ που δολοφόνησε ο «νόμος και η τάξη».

Να απαιτήσουμε - ποιοί; Όλοι εμείς, γυναίκες και άνδρες ή όπως θέλει να αυτοπροσδιορίζεται ο καθένας. Ντόπιοι και μετανάστες, ανεξάρτητα από θρησκεία, φυλή, εθνότητα και σεξουαλικές προτιμήσεις, όλα τα συνδικάτα και όλη η Αριστερά. Μαζί να στείλουμε το μήνυμα ότι δεν πρόκειται να αφήσουμε να μας διαιρέσουν, να διαιρέσουν την εργατική τάξη, ότι το μέλλον ανήκει σε όλους εμάς και όχι στους φασίστες. ■

Ο Λένιν είχε δίκιο

100 χρόνια από την ίδρυση της Τρίτης Διεθνούς η Μαρία Στύλλου γυρίζει στις μεγάλες συζητήσεις της Αριστεράς και αντλεί συμπεράσματα για το σήμερα.

Τον Μάρτη συμπληρώνονται εκατό χρόνια από την ίδρυση της Τρίτης Διεθνούς. Η δημιουργία της ήταν αποτέλεσμα τεράστιων εξελίξεων και ανακατατάξεων μέσα στην πρώτη εικοσαετία του εικοστού αιώνα.

Ο πιο άμεσος παράγοντας ήταν ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος και η εμπλοκή σε αυτόν του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος της Γερμανίας αλλά και των άλλων κομμάτων που συμμετείχαν στη Δεύτερη Διεθνή. Το SPD ήταν το κόμμα που πρωτοστάτησε για να δημιουργηθεί η Δεύτερη Διεθνής το 1889 και το γεγονός ότι τάχθηκε ανοιχτά στο πλευρό της άρχουσας τάξης στη Γερμανία και στήριξε την πολεμική εκστρατεία ήταν καθοριστικό για τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα όλης της Ευρώπης.

Η πρώτη αντίδραση των ομάδων και τάσεων που διαφωνούσαν με τη συμμετοχή στον πόλεμο ήταν η δημιουργία της πρωτοβουλίας του Τσίμερβαλντ που αγωνιζόταν για την ειρήνη. Αριστερή πτέρυγα αυτής της πρωτοβουλίας ήταν οι Μπολσεβίκοι που είχαν τη θέση για μετατροπή του πολέμου σε εμφύλιο. Με άλλα λόγια, υποστήριζαν ότι η ειρήνη μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο αν το προλεταριάτο ξεσηκωθεί μέσα στη χώρα του και συγκρουστεί με την πολεμοκάπηλη κυρίαρχη τάξη.

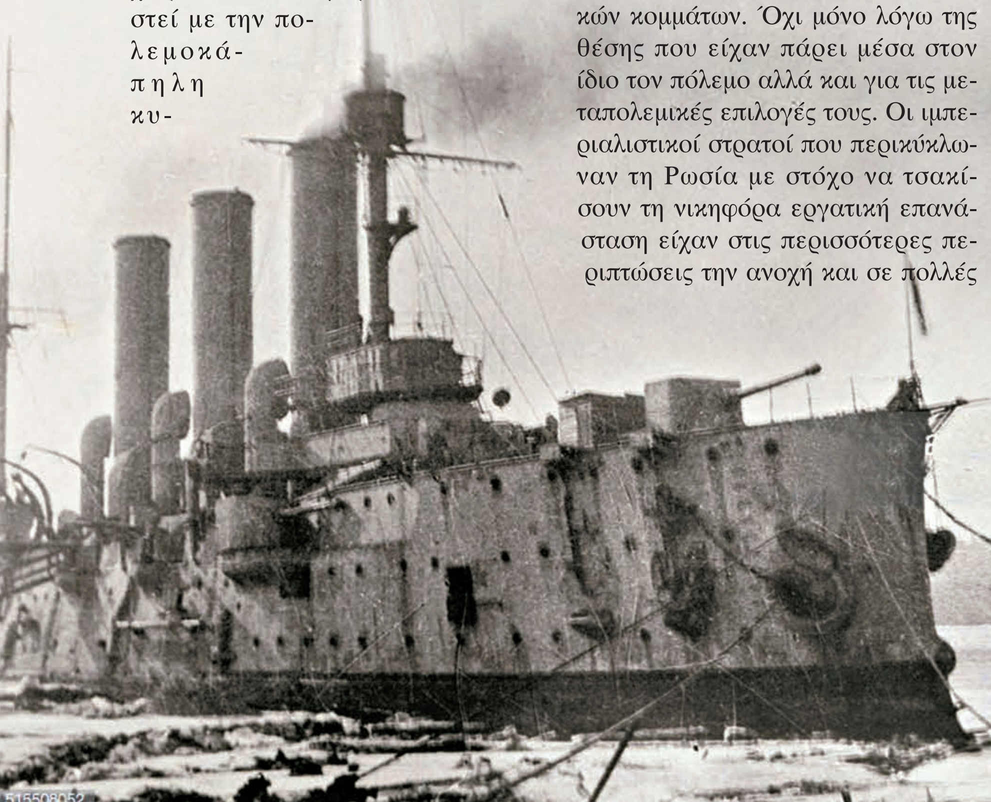
Αυτή η πτέρυγα αποτέλεσε τη μαγιά για την ανασυγκρότηση της αριστεράς στη συνέχεια. Πρώτα απ' όλα με την επανάσταση στη Ρωσία το 1917 και τον ρόλο των Μπολσεβίκων στη νίκη του Οκτώβρη και την επικράτηση της πρώτης εργατικής δημοκρατίας στον κόσμο. Αλλά και με το κύμα των επαναστάσεων που ακολούθησαν, τη Γερμανική που έβαλε τέλος στον πόλεμο το 1918 και όλες τις άλλες που ξέσπασαν στο επόμενο διάστημα.

Το τέλος του πολέμου προκάλεσε τεράστια κρίση στα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα και σε όλη τη Δεύτερη Διεθνή με συνεχείς διασπάσεις και δημιουργία νέων επαναστατικών κομμάτων. Όχι μόνο λόγω της θέσης που είχαν πάρει μέσα στον ίδιο τον πόλεμο αλλά και για τις μεταπολεμικές επιλογές τους. Οι ιμπεριαλιστικοί στρατοί που περικύκλωναν τη Ρωσία με στόχο να τσακίσουν τη νικηφόρα εργατική επανάσταση είχαν στις περισσότερες περιπτώσεις την ανοχή και σε πολλές την εμπλοκή της σοσιαλδημοκρατίας.

Όπως θύμιζε στο ιδρυτικό Μανιφέστο της η νέα Τρίτη Διεθνής:

«Στο συνέδριο που έγινε δυο χρόνια πριν από το ξέσπασμα του πολέμου, στη Βασιλεία, οι υπεύθυνοι σοσιαλιστές ηγέτες από κάθε χώρα καταδίκαζαν τον ιμπεριαλισμό ως αιτία για τον επερχόμενο πόλεμο. Απειλούσαν να προχωρήσουν στη σοσιαλιστική επανάσταση ενάντια στους αστούς. ...(αλλά) Οι οπορτουνιστές πριν από τον Α Π.Π. ζητούσαν από τους εργάτες μετριοπάθεια για να επιτύχουν μια σταδιακή μετάβαση στον σοσιαλισμό. Κατά τη διάρκεια του πολέμου ζητούσαν ταξική συνεργασία για την άμυνα της χώρας τους. Και τώρα ζητάνε από το προλεταριάτο ξανά θυσίες για την ανόρθωση από τις πολεμικές καταστροφές».[1]

Στο ιδρυτικό συνέδριο της Τρίτης Διεθνούς συμμετείχαν 34 αντιπρόσωποι με δικαίωμα ψήφου για τις αποφάσεις και 18 αντιπρόσωποι με ψήφο συμβουλευτική. Η διάκριση είχε να κάνει ανάλογα με το αν

Το θρυλικό θωρηκτό Αβρόρα έδωσε το σήμα για την Οκτωβριανή Επανάσταση στη Ρωσία.

κόμματα και οργανώσεις έστειλαν αντιπροσώπους με αποφάσεις των οργάνων τους. Την τελευταία μέρα του συνέδριου, στις 6 Μάρτη 1919, οι εφημερίδες της Μόσχας ανακοίνωναν την ίδρυση της Κομμουνιστικής Διεθνούς. Το βράδυ εκείνης της μέρας οργανώθηκε μεγάλη συγκέντρωση στο θέατρο Μπολσόι για να γιορταστεί το γεγονός.

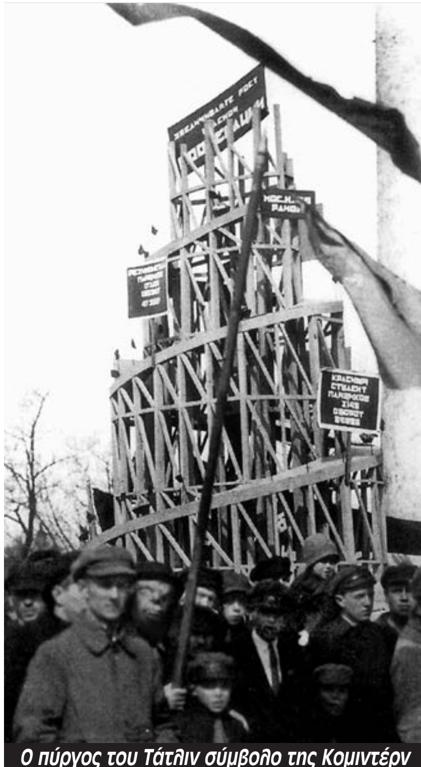
Ο Λένιν άνοιξε τη συγκέντρωση λέγοντας:

«Τέσσερις μήνες πιο πριν ήταν αδύνατο να πούμε ότι η σοβιετική κυβέρνηση, το σοβιετικό κράτος ήταν μια διεθνής κατάκτηση. Όμως η επανάσταση στη Γερμανία επιβεβαιώνει την εικόνα για το τι μπορεί να δημιουργήσει η σοσιαλιστική επανάσταση. Μια αναπτυγμένη καπιταλιστική χώρα που έρχεται μετά από μια αρκετά καθυστερημένη δείχνει σε όλο τον κόσμο μέσα σε εκατό μόνο μέρες όχι μόνο τις ίδιες βασικές επαναστατικές δυνάμεις και τη βασική κατεύθυνση της επανάστασης αλλά και την ίδια βασική μορφή οργάνωσης της νέας προλεταριακής δημοκρατίας, τα σοβιέτ».[2]

Ο Άρθουρ Ράνσομ, ένας άγγλος δημοσιογράφος περιγράφει την ατμόσφαιρα μέσα κι έξω από το θέατρο:

«Έφτασα στο θέατρο γύρω στις πέντε και είχα πολύ μεγάλη δυσκολία να μπω μέσα παρ' όλο που είχα ειδική πρόσκληση σαν ανταποκριτής. Υπήρχαν τεράστιες ουρές σε όλες τις εισόδους του θεάτρου. Το Σοβιέτ της Μόσχας ήταν εκεί, η Εκτελεστική Επιτροπή, αντιπρόσωποι από τα συνδικάτα και τις εργοστασιακές επιτροπές και άλλοι. Σε αυτό το τεράστιο θέατρο η πλατεία ήταν κατάμεστη με όρθιο κόσμο στα πλάγια, κόσμο στα θεωρεία και στη σκηνή. Ο Κάμενεφ άνοιξε τη συγκέντρωση ανακοινώνοντας την ίδρυση της Τρίτης Διεθνούς και η αίθουσα σείστηκε από τα χειροκροτήματα καθώς όλοι μαζί σηκώθηκαν όρθιοι για να τραγουδήσουν τη Διεθνή. (...)

Στη συνέχεια πήρε το λόγο ο Λένιν που ήταν πολύ δύσκολο να ξεκινήσει την ομιλία του. Μια ομάδα

Ο πύργος του Τάτλιν σύμβολο της Κομιντέρν

από εργάτριες που ήταν κοντά μου έκαναν τεράστια προσπάθεια να τον δουν, φώναζαν δυνατά για να τις ακούσει ο Λένιν.

'Συντρόφισσες και σύντροφοι, στο πρώτο συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς δεν καταφέραμε να έρθουν αντιπρόσωποι από όλες τις χώρες που αυτή η οργάνωση έχει πιστούς φίλους και υπάρχουν εργάτες που οι συμπάθειές τους είναι με μας', ήταν τα λόγια του Λένιν».[3]

Πραγματικά στο δεύτερο συνέδριο που έγινε το καλοκαίρι του 1920 οι αντιπρόσωποι ήταν 217 από 67 οργανώσεις και 40 χώρες.

Ο ενθουσιασμός εκείνων των ημερών δεν μπορούσε να σκεπάσει το βάθος των συζητήσεων που γίνονταν εκείνη την περίοδο μέσα σε όλη την αριστερά και στις καινούργιες επαναστατικές οργανώσεις για τον χαρακτήρα του κόμματος της εργατικής τάξης. Το ιδρυτικό συνέδριο έγινε ενάμιση μήνα μετά τη δολοφονία της Ρόζας Λούξεμπουργκ και του Καρλ Λήμπκνεχτ στη Γερμανία. Στην συγκέντρωση στο θέατρο Μπολσόι το πλήθος τραγούδησε το «Πέσατε θύματα» τιμώντας τη μνήμη τους.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Γερμανίας (KPD) είχε δημιουργηθεί την 1 Γενάρη 1919, μετά από μια μεγάλη περίοδο όπου οι επαναστάτες λειτουργούσαν μέσα στο SPD. Η προηγούμενη οργάνωσή τους, ο Σπάρτακος, έφυγε από το SPD το 1916 αλλά δεν είχε προχωρήσει στην ίδρυση επαναστατικού κόμματος μέχρι που ξέσπασε η επανάσταση τον Νοέμβρη του 1918. Εκείνες οι επιλογές βάρυναν πάνω στην πορεία της επανάστασης και έφεραν στην επιφάνεια τις διαφωνίες που υπήρχαν για το κόμμα της εργατικής πρωτοπορίας όπως το υποστήριζε ο Λένιν και οι Μπολσεβίκοι στη Ρωσία.

Η συζήτηση για το κόμμα

Ο Λένιν είχε προχωρήσει στην δημιουργία των Μπολσεβίκων στηριγμένος στην άποψη ότι ο κόσμος μπαίνει σε επαναστατική περίοδο. Η ανάλυσή του για τον καπιταλισμό στο ιμπεριαλιστικό του στάδιο εκτιμούσε ότι οι ανταγωνισμοί και οι πόλεμοι δημιουργούν συνθήκες κρίσεων, εκρήξεων και εξεγέρσεων σε παγκόσμια κλίμακα. Αυτή η εκτίμηση ήταν η ρίζα των διαφωνιών με τους Μενσεβίκους από την αρχή του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος στη Ρωσία.

Για τον Λένιν, το κόμμα συσπειρώνει τα πιο συνειδητά μέλη του προλεταριάτου σε μια συγκεντρωτική οργάνωση και είναι καθοριστικός ο ρόλος του στην ταξική πάλη σε μια επαναστατική περίοδο. Η δραστηριότητά του στηρίζεται σε αυτή την ιστορική κατανόηση.

Το κόμμα χρειάζεται να προετοιμάσει την επανάσταση προσπαθώντας από τη μια μεριά να επιταχύνει την ωρίμανση των συνθηκών με τη δράση του και από την άλλη βοηθώντας το προλεταριάτο ιδεολογικά, τακτικά, υλικά και οργανωτικά για την αντιμετώπιση των επαναστατικών συνθηκών. Μια τέτοια προσέγγιση αποτελούσε και αποτελεί διαλεκτική υπέρβαση του διλήμματος αν το επαναστατικό κόμμα είναι προϋπόθεση της επανάστασης ή καρπός της.

Ο Κάουτσκι ήταν ο θεωρητικός του παθητικού ρόλου. Γι' αυτόν, το

SPD ήταν επαναστατικό κόμμα επειδή είχε τον σοσιαλισμό στο πρόγραμμά του, αλλά δεν θα οργάνωνε την επανάσταση: *«Το σοσιαλιστικό κόμμα είναι ένα επαναστατικό κόμμα αλλά δεν είναι κόμμα που κάνει την επανάσταση. Ξέρουμε ότι οι στόχοι μας μπορούν να επιτευχθούν μόνο μέσα από την επανάσταση. Αλλά ξέρουμε επίσης ότι περνάει τόσο λίγο από το χέρι μας να δημιουργήσουμε αυτή την επανάσταση όσο περνάει από το χέρι των αντιπάλων μας να την αποτρέψουν».*[4] Σημασία για τον βασικό θεωρητικό της σοσιαλδημοκρατίας έχει τι γράφει το καταστατικό σου, όχι το τι κάνεις.

Η Ρόζα ήταν στον αντίποδα του Κάουτσκι. Πίστευε ότι το προλεταριάτο μπορούσε να ξεπεράσει κάθε εμπόδιο, ακόμη και την ίδια την ηγεσία του κόμματος και τις συντηρητικές και ρεφορμιστικές αντιλήψεις που κουβαλούσε στο SPD. Υπήρξαν φορές που η Ρόζα συμφώνησε με τον Λένιν για την αλληλεπίδραση ανάμεσα στο κόμμα και τις μάζες αλλά δεν έφτασε έγκαιρα στο συμπέρασμα της ρήξης με το SPD και έχασε την ευκαιρία. Αγνόησε τον προετοιμαστικό ρόλο του επαναστατικού κόμματος που υποστήριζε ο Λένιν και αυτό φάνηκε στην Γερμανική επανάσταση από την αρχή. Όσο κι αν προσπάθησε να το διορθώσει με τη δημιουργία του KPD και την ομιλία της στο ιδρυτικό συνέδριό του, ήταν πια πολύ αργά. Οι ίδιοι οι σύντροφοί της στην ίδρυση του KPD ήταν τόσο απροετοίμαστοι για τα καθήκοντα που πήγαιναν να αναλάβουν ώστε αγνόησαν τις συμβουλές της από τα πρώτα βήματά τους.

Ο Λένιν ήταν ξεκάθαρος για τα προβλήματα που θα είχε να αντιμετωπίσει ένα επαναστατικό κόμμα. Μέσα στην κρίση του καπιταλισμού, στις εξεγέρσεις και τις πολιτικές εκρήξεις δεν παίρνει μέρος μόνο η εργατική τάξη. Ο ορισμός που είχε δώσει για την επαναστατική κατάσταση, δηλαδή ότι οι από πάνω δεν μπορούν να κυβερνήσουν όπως παλιά και οι από κάτω δεν θέλουν να συνεχίσουν όπως παλιά, υπογραμμίζει ότι σε τέτοιες στιγμές κινητοποιούνται τάξεις, στρώματα και τμήματα της κοινωνίας που δεν ανήκουν όλα στην εργατική τάξη.

Ηχογράφηση ομιλίας του Λένιν

Αντλούσε εμπειρία από το παράδειγμα της Ιρλανδίας το 1916 όπου είχε τονίσει πόσο λαθεμένη είναι μια εικόνα που λέει ότι συγκρούονται για τη νίκη δυο καθαρά παραταγμένοι στρατοί, από τη μια το προλεταριάτο και από την άλλη οι καπιταλιστές. Και στην Ιρλανδία και στη Ρώσικη επανάσταση ήταν αδύνατο για τους επαναστάτες να κλείνουν τα μάτια στη συμμετοχή και τη δράση π.χ. των αγροτών.

Καταπιεσμένοι και εργατική τάξη

Όσο μεγαλύτερη είναι η κοινωνική κρίση, τόσο ανοίγει περισσότερο η προοπτική της επανάστασης. Αλλά ταυτόχρονα όσο πιο βαθιά γίνεται η κρίση, οικονομικά, πολιτικά, ιδεολογικά, τόσο μπαίνουν σε κίνηση περισσότερα κοινωνικά στρώματα, τόσο περισσότερο υπάρχουν μπερδεμένες απόψεις και επιρροές και αυτό επηρεάζει και τη σύγκρουση ανάμεσα στις δυο βασικές τάξεις, τους στόχους τους και τις προοπτικές τους.

Εάν το προλεταριάτο θέλει να νικήσει σε αυτή τη μάχη, θα χρειαστεί να ενισχύσει κάθε τάση που συμβάλει στη διάλυση της αστικής ηγεμονίας και να τραβήξει κάθε εξεγερμένο -όσο μπερδεμένος κι αν είναι- πίσω από την επαναστατική προοπτική. Αυτό σημαίνει ότι το επαναστατικό κόμμα πρέπει να είναι οργανωμένο έτσι ώστε σε τέτοιες στιγμές να έχει ξεκάθαρη την προοπτική της εργατικής τάξης και να μπορεί να την κάνει ηγετική. Τα άλλα εξεγερμένα στρώματα (αγρότες, μικροαστοί, διανοούμενοι) δεν έχουν τους ίδιους στόχους με το προλεταριάτο, αλλά μπορούν να κερδιθούν στην προοπτική του σοσιαλισμού. Αν, όμως, το κόμμα που είναι ο μαχητικός εκφραστής της συνείδησης του προλεταριάτου είναι αβέβαιο για την κατεύθυνση του αγώνα και την προοπτική, τότε τα άλλα στρώματα θα τραβήξουν σε διάφορες κατευθύνσεις.

Η ιστορία μετά τη Ρώσικη επανάσταση είναι γεμάτη από επαναστάσεις που ο χαρακτήρας τους δεν ήταν καθαρός από την αρχή. Και αυτό δεν ισχύει μόνο για τις χαμένες επαναστάσεις στις δεκαετίες του 1920, του '30 και του '40. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η περίοδος είναι γεμάτη από επαναστάσεις αντιιμπεριαλιστικές, εθνικοαπελευθερωτικές με συμμετοχή εργατών, αγροτών, μικροαστών που μπορεί να φτάνουν να κερδίσουν τη μάχη της ανεξαρτησίας αλλά δεν καταφέρνουν να προχωρήσουν σε εργατική εξουσία. Αυτό που έλλειπε δεν ήταν το μέγεθος της εργατικής τάξης -η εργατική τάξη στη Ρωσία του 1917 δεν ήταν μεγαλύτερη από την εργατική τάξη στη Λατινική Αμερική, στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική ή ακόμη και στα βάθη της Ασίας. Αυτό που έλλειπε ήταν η στρατηγική της νίκης που είχε επεξεργαστεί η Τρίτη Διεθνής τον καιρό του Λένιν.

Στα τέσσερα πρώτα συνέδρια ο Λένιν είχε πρωταγωνιστήσει στην προσπάθεια για να αναδείξει το ρόλο της εργατικής τάξης ως της δύνα-

μης που παλεύει όχι μόνο για τη δική της απελευθέρωση αλλά για την απελευθέρωση όλων των καταπιεσμένων. Άλλωστε η Ρώσικη επανάσταση είχε δείξει το δρόμο με τη στάση της απέναντι στα καταπιεσμένα έθνη που ζούσαν μέσα στην Τσαρική αυτοκρατορία. Η ίδια προσπάθεια έπρεπε να γίνει ενάντια σε όλες τις μορφές καταπίεσης. Αρχίζοντας από το μισό της εργατικής τάξης που είναι οι γυναίκες.

Η Αλεξάνδρα Κολλοντάι ήταν η βασική ομιλήτρια στη συζήτηση που έγινε στο ιδρυτικό συνέδριο για τις γυναίκες. *«Αντί οι γυναίκες να κάνουν τις δουλειές του σπιτιού, θα μπορούσαν να παίζουν έναν τεράστιο ρόλο στο να οργανώνουν την κοινωνία. Αντί να μορφώνουν την οικογένεια, οι γυναίκες θα μπορούσαν να συμμετέχουν στην ενίσχυση και την ανάπτυξη της καινούργιας σοσιαλιστικής δημόσιας Παιδείας. Η νέα Κομμουνιστική Διεθνής πρέπει να βάλει στον εαυτό της το καθήκον να αξιοποιήσει τις γυναίκες προλετάριες για να τραβήξουμε και να κερδίσουμε όλες τις εργαζόμενες στο στόχο για ένα καινούργιο τρόπο ζωής, να αναπτύξουμε μια νέα στάση, μια νέα σχέση ανάμεσα στα φύλα.*

Γι' αυτό φέτος η Παγκόσμια μέρα των εργαζόμενων γυναικών, η 8 Μάρτη δεν θα είναι μόνο μια μέρα που θα γιορτάσουμε τις μέχρι τώρα πολύ σημαντικές κατακτήσεις, την κατάκτηση της πλήρους ισότητας στα πολιτικά δικαιώματα, αλλά μια μέρα που θα βάλουμε τα νέα καθήκοντα για την κοινωνική και οικονομική απελευθέρωση των γυναικών μέσα από τις προσπάθειες της Τρίτης Κομμουνιστικής Διεθνούς.

Σύντροφοι δεν πρέπει να ξεχνάτε ότι χωρίς την ενεργή συμμετοχή των εργαζόμενων γυναικών η δικτατορία του προλεταριάτου δεν μπορεί να είναι ούτε σταθερή ούτε ολοκληρωμένη».[5]

Ένα βήμα μπροστά

Η Τρίτη Διεθνής αντιμετώπιζε σοβαρά αυτή την προσπάθεια. Οι 21 όροι που τέθηκαν ως προϋπόθεση για την ένταξη ενός κόμματος στη Διεθνή δεν ήταν κάποιος καταναγκασμός από την πλευρά των Μπολσεβίκων πάνω στα άλλα κόμματα αλλά ένας αγώνας για να μην ξαναγυρίσει η Κομιντέρν σε μια οργάνωση σαν της Δεύτερης Διεθνούς, σε μια χαλαρή ομοσπονδία εθνικών κομμάτων.

«Η Κομμουνιστική Διεθνής είναι αποφασιστικά αντίθετη στις απόψεις ότι το προλεταριάτο μπορεί να νικήσει στην επανάσταση χωρίς να είναι οργανωμένο σε ένα δικό του επαναστατικό κόμμα. Κάθε ταξικός αγώνας είναι μια πολιτική μάχη. Ο στόχος μιας τέτοιας μάχης που αναπόφευκτα θα μετατραπεί σε εμφύλιο πόλεμο είναι η κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας. Το προλεταριάτο δεν μπορεί να πάρει την εξουσία, να την οργανώσει και να την κάνει να λειτουργήσει εάν δεν είναι οργανωμένο σε πολιτικό κόμμα».[6]

Αυτό το κόμμα χρειαζόταν να βρίσκεται ένα βήμα μπροστά από τις μάζες δείχνοντας το δρόμο. Να είναι κόμμα της εργατικής πρωτοπορίας στηριγμένο στα πιο προχωρημένα και συνειδητά κομμάτια της τάξης. Στο ιδρυτικό συνέδριο των Μπολσεβίκων η μεγάλη διαμάχη με τους Μενσεβίκους ήταν πάνω στο ζήτημα του ποιος είναι μέλος. Αρκεί για να θεωρείται μέλος κάποιος να στηρίζει το κόμμα ή χρειάζεται να συμμετέχει στη δράση του και να αποδέχεται την κομματική πειθαρχία;

Οι μάζες μαθαίνουν μέσα από τη

Βερολίνο, Μάρτης 1919. Ένοπλη διαδήλωση εργατών.

δράση τους, καταλαβαίνουν τα συμφέροντά τους παλεύοντας. Το κόμμα της εργατικής πρωτοπορίας συντελεί σε αυτή τη διαδικασία όντας ένα βήμα μπροστά και δείχνοντας το δρόμο, αλλά μόνο ένα βήμα μπροστά για να είναι πραγματική ηγεσία στις μάχες μαζί με τις μάζες. Χρειάζεται να είναι ανοιχτό σε όλο τον κόσμο που παλεύει. Ένα κόμμα που διαθέτει θεωρητική καθαρότητα ώστε να παίρνει πρωτοβουλίες στη δράση, αλλά ταυτόχρονα να έχει την ευελιξία να μαθαίνει από τον αγώνα των μαζών.

Ο Λένιν υποστήριζε ότι κάθε δογματισμός στη θεωρία και κάθε οργανωτική σκλήρυνση μπορούν να αποδειχθούν καταστροφικά. Όπως το διατύπωσε ο Λούκατς:

«Κάθε νέα μορφή αγώνα που εγκυμονεί κινδύνους και θυσίες αναπόφευκτα 'αποδιοργανώνει' μια οργάνωση που είναι ανέτοιμη για τις νέες μάχες».[7]

Ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός ως οργανωτικός οδηγός δεν ήταν μια έτοιμη συνταγή, ήταν ο απαραίτητος προσανατολισμός για τη σχέση της εργατικής πρωτοπορίας με την τάξη μέσα στον αγώνα της να ξεπεράσει τις επιρροές από αντίπαλες δυνάμεις.

Το επαναστατικό κόμμα δεν λειτουργεί μόνο του μέσα στον καπιταλισμό. Στα αριστερά των βασικών κομμάτων της κυρίαρχης τάξης εμφανίζονται κόμματα που έχουν ένα διπλό χαρακτηριστικό -να είναι ταυτόχρονα εργατικά αλλά και αστικά κόμματα. Εργατικά καθώς αναφέρονται σε αιτήματα και αγώνες της εργατικής τάξης και ταυτόχρονα αστικά καθώς αποδέχονται τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής και τη συνέχεια του αστικού κράτους.

Οι ρεφορμιστές και η Γ' Διεθνής

Το σχίσμα ανάμεσα στους επαναστάτες και τους ρεφορμιστές μεγάλωσε στην περίοδο του Α' ΠΠ. Η πτέρυγα που στήριξε τον πόλεμο συμμάχησε και στη συνέχεια με τις επιλογές των κυρίαρχων τάξεων στη χώρα τους. Οι μαρξιστές προχώρησαν σε αντίθετη κατεύθυνση, από τη μια στηρίζοντας τις μάχες των εργατών και από την άλλη οργανώνοντας την επαναστατική σύγκρουση. Στις αρχές του 1917 είχαν ξεκινήσει οι μεγάλες διασπάσεις των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων και η δημιουργία επαναστατικών οργανώσεων. Ο ρόλος του Λένιν και των Μπολσεβίκων σ' αυτή την εξέλιξη ήταν καθοριστικός. Ήταν επίμονος και με επιχειρήματα από πολύ νωρίς γιατί η αριστερή πτέρυγα του SPD έπρεπε να φύγει και να δημιουργήσει ένα νέο επαναστατικό κόμμα.

«Η αριστερά του SPD φοβάται τη διάσπαση και αρνείται να ακολουθήσει την ανάλυση της και τα επαναστατικά συνθήματα που βάζει. Μπορεί να παλεύει ενάντια στους δικούς της σωβινιστές και οπορτουνιστές με αποφασιστικότητα και σοβαρότητα, αυτό είναι θετικό αλλά δεν φτάνει. Αυτή η τακτική είναι σαν να πιστεύουν ακόμα ότι μπορούν να αλλάξουν αυτό το κόμμα από τα μέσα». [8]

Το ιδρυτικό συνέδριο του KPD στη Γερμανία έγινε πολύ αργά, μέσα σε συνθήκες που από τη μια επικεφαλής της κυβέρνησης ήταν το SPD και από την άλλη οι εργάτες φτιάχνανε σοβιέτ. Οι ηγέτες του SPD όχι μόνο πίεζαν για εκλογές που θα νομιμοποιούσαν τον έλεγχο της εξουσίας από τους κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους και όχι από τα σοβιέτ, αλλά είχαν και την υποστήριξη της πλειοψηφίας των αντιπροσώπων μέσα στα σοβιέτ. Στο Βερολίνο το συνέδριο των σοβιέτ εργατών και φαντάρων ψήφιζε 344 υπέρ με 98 κατά να γίνουν εκλογές για καινούργια εθνοσυνέλευση.

Στο συνέδριο του KPD, η Ρόζα Λούξεμπουργκ υποστήριξε ότι οι επαναστάτες δεν θα έπρεπε να απέχουν αλλά να χρησιμοποιήσουν τις εκλογές για να τραβήξουν τους εργάτες προς την επαναστατική προο-

πτική. Έβαλε την πρόταση για συμμετοχή στις εκλογές για εθνοσυνέλευση και την έχασε: 62 αντιπρόσωποι ψήφισαν για αποχή και 23 για συμμετοχή. Η διαφωνία δεν σταμάτησε εκεί. Στις 5 Γενάρη τα μέλη του KPD σε συμμαχία με άλλα τμήματα της Αριστεράς προχώρησαν σε εξέγερση για να πάρουν τον έλεγχο του Βερολίνου. Η Ρόζα ήταν αντίθετη γιατί έβλεπε ότι η εξέγερση ήταν πρόωρη, αλλά δεν μπόρεσε να την σταματήσει. Το κόστος ήταν τεράστιο: δολοφονία της Ρόζας, του Λήμπκνεχτ και πολλών ακόμη επαναστατών.

Μέσα σε τέτοιες δραματικές εξελίξεις η καινούργια διεθνής είχε να λύσει δυο βασικά ζητήματα ταυτόχρονα. Το πρώτο, τη δημιουργία ξεχωριστών επαναστατικών κομμάτων παντού, κι αυτό σήμαινε σύγκρουση και ρήξη με τα κόμματα της Β' Διεθνούς και ταυτόχρονα τη διαμόρφωση τακτικής των επαναστατών απέναντι σ' αυτά τα κόμματα.

Πριν από το δεύτερο συνέδριο της Τρίτης Διεθνούς (Ιούλης-Αύγουστος 1920) ο Λένιν έγραψε το βιβλίο με τίτλο «Αριστερισμός – η παιδική αρρώστια του κομμουνισμού». Το πρόβλημα δεν ήταν μόνο με το καινούργιο KPD στη Γερμανία, αλλά με μια σειρά από οργανώσεις που είχαν σπάσει από τα ρεφορμιστικά κόμματα, ή είχαν δημιουργηθεί σε σύγκρουση με αυτά, και που είχαν μια στάση απομόνωσης. Γράφει ο Λένιν:

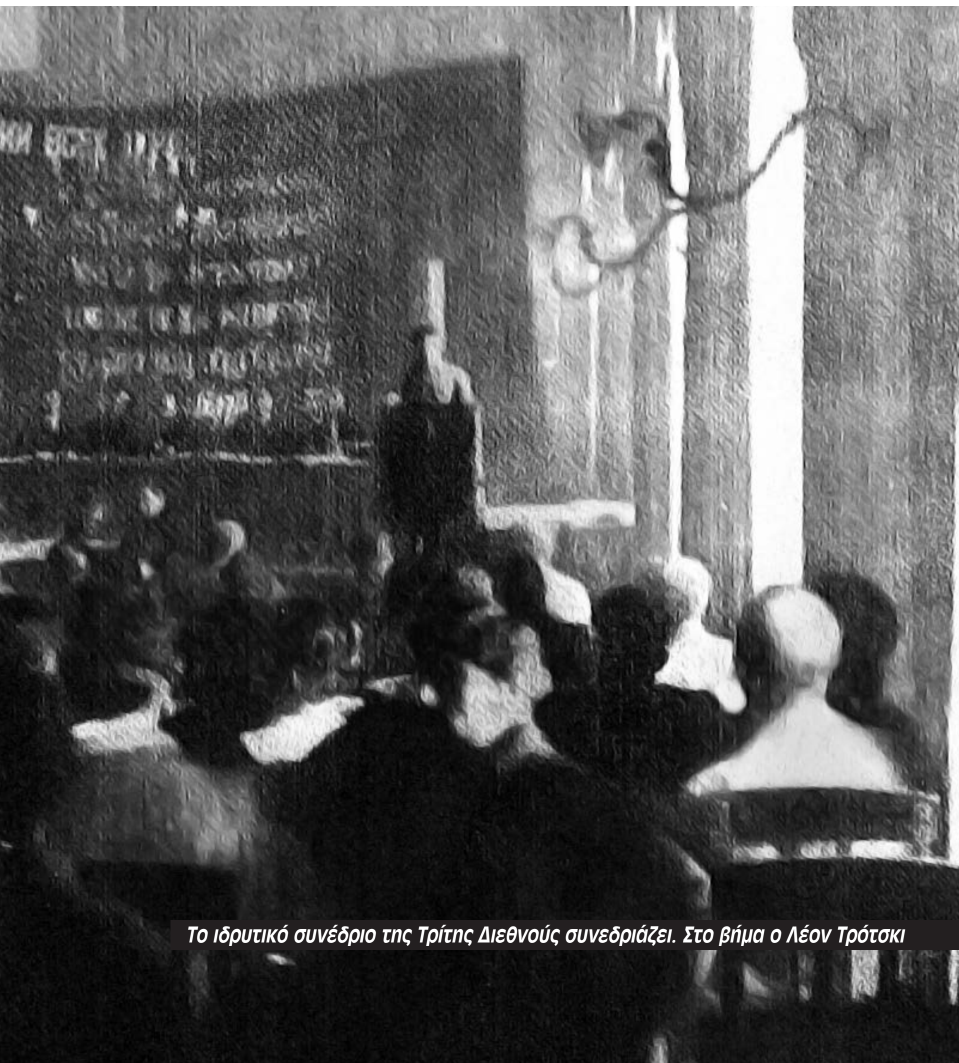
«Όσο καιρό το ζήτημα ήταν (και είναι ακόμα) να τραβήξουμε το προλεταριάτο με το μέρος του κομμουνισμού, στην πρώτη θέση έμπαινε η προπαγάνδα.... Όταν πρόκειται για την πρακτική δράση των μαζών, για την κατανομή – ας μου επιτραπεί η έκφραση – στρατών με εκατομμύρια ανθρώπους, για τη διάταξη όλων των ταξικών δυνάμεων μιας δοσμένης κοινωνίας, τότε με μόνη την επανάληψη των αληθειών του καθαρού κομμουνισμού τίποτα δεν κάνεις». Και παρακάτω:

«Οι καλύτερες πρωτοπορίες εκφράζουν τη συνείδηση, τη θέληση, το πάθος, τη φαντασία δεκάδων χιλιάδων, ενώ την επανάσταση την πραγματοποιούν σε στιγμές εξαιρετικής ανόδου και έντασης όλων των ανθρώπινων ικανοτήτων, η συνείδηση, η θέληση, το πάθος, η φαντασία δεκάδων εκατομμυρίων ανθρώπων που τους κεντρίζει η πιο σκληρή ταξική πάλη».[9]

Στο δεύτερο συνέδριο της Τρίτης Διεθνούς ξεκίνησε η συζήτηση για τη στάση των επαναστατικών κομμάτων απέναντι στις εκλογές (για το Κοινοβούλιο), και απέναντι στα συνδικάτα που στις ηγεσίες ήταν οι δεξιοί σοσιαλδημοκράτες ή ακόμα και μέλη συντηρητικών κομμάτων. Η συζήτηση αυτή συνεχίστηκε και στα επόμενα δύο συνέδρια της Διεθνούς, το τρίτο και το τέταρτο. Η κατάσταση διεθνώς είχε αλλάξει και χρειάστηκε όχι μόνο η συζήτηση αλλά και η απόφαση του τρίτου συνεδρίου της Διεθνούς το 1921 για την τακτική του ενιαίου μετώπου:

«Το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Κομμουνιστική Διεθνής σήμερα είναι πώς να κερδίσει την κυρίαρχη επιρροή στην πλειοψηφία της εργατικής τάξης και να φέρει τα πιο αποφασιστικά τμήματα της στις γραμμές του αγώνα. Γιατί είναι αλήθεια ότι παρά την αντικειμενικά επαναστατική κατάσταση... η πλειοψηφία των εργατών δεν βρίσκεται ακόμα κάτω από την επιρροή των κομμουνιστών».[10]

Αυτό το πρόβλημα συνέχισε να βρίσκεται μπροστά στην επαναστατική αριστερά όλο το επόμενο διάστημα.

Το ιδρυτικό συνέδριο της Τρίτης Διεθνούς συνεδριάζει. Στο βήμα ο Λέον Τρότσκι

Η επαναστατική αριστερά

Μετά το τέλος του Β' Π.Π. τα κόμματα-κληρονόμοι της Β' Διεθνούς κυριάρχησαν σε όλο το δυτικό μπλοκ. Αντιπολίτευση σ' αυτά από τα αριστερά ήταν κόμματα που προέρχονταν από την Τρίτη Διεθνή, αλλά που μετά το θάνατο του Λένιν, τη διαγραφή του Τρότσκι, τις εκκαθαρίσεις και τις εκτελέσεις των δι-

κών της Μόσχας, είχαν μετατραπεί σε στηρίγματα του σταλινικού καθεστώτος και εγκατέλειπαν την επαναστατική προοπτική.

Στην Ελλάδα μετά τον πόλεμο υπήρξε η μοναδικότητα να συνυπάρξουν για μια περίοδο μέσα στο κόμμα της ΕΔΑ, μικρές σοσιαλδημοκρατικές ομάδες που ανήκαν στη Β' Διεθνή μαζί με το παράνομο Κ.Κ.Ε. Αυτό ήταν μια προσπάθεια να λειτουργήσει όλη μαζί η αριστερά σε νόμιμη μορφή για να αποφύγει διωγμούς, φυλακίσεις, ξερονήσια και εκτελέσεις, όλα τα άγρια μέτρα με τα οποία η κυρίαρχη τάξη προσπαθούσε να εξασφαλίσει τον έλεγχό της.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου, η κατάρρευση της δικτατορίας και οι τεράστιες κινητοποιήσεις που οργανώθηκαν αμέσως μετά άλλαξαν όλο το σκηνικό. Αντί για την ΕΔΑ άρχισαν να λειτουργούν τρία ρεφορμιστικά κόμματα στην Ελλάδα – το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ και το ΚΚΕ Εσωτερικού. Για την επαναστατική αριστερά της Μεταπολίτευσης που ήταν κι αυτή όπως και στον υπόλοιπο κόσμο γέννημα του διεθνούς κινήματος του '68 και της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, η αναζήτηση τακτικής απέναντι σε αυτά τα τρία κόμματα ήταν κεντρική ανάγκη.

Τα ζητήματα μπήκαν πιο πιεστικά όταν το ΠΑΣΟΚ κέρδισε τις εκλογές του Οκτώβρη του 1981 και σχημάτισε κυβέρνηση. Η αριστερά βρέθηκε μπροστά σε ένα καινούργιο τότε σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, αντίστοιχο με τα σοσιαλιστικά κόμματα στην Πορτογαλία και την Ισπανία που αναπτύχθηκαν την ίδια περίοδο μετά την κατάρρευση των δικτατοριών. Οι εξελίξεις φούντωσαν τη συζήτηση γύρω από τον χαρακτήρα του ΠΑΣΟΚ.

Η κυρίαρχη αντίληψη μέσα στην αριστερά τότε ήταν ότι πρόκειται για «μικροαστικό» κόμμα που δεν έχει πολύ μέλλον. Τέτοιες απόψεις υποστήριζαν ότι το ΠΑΣΟΚ δεν είναι σοσιαλδημοκρατικό κόμμα γιατί δεν έχει τους ίδιους δεσμούς με τα συνδικάτα όπως το SPD στη Γερμα-

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου, η κατάρρευση της δικτατορίας και οι τεράστιες κινητοποιήσεις που οργανώθηκαν αμέσως μετά άλλαξαν όλο το σκηνικό

νία και το Εργατικό κόμμα στη Βρετανία. Από τη μεριά μας επιμέναμε ότι η αντίληψη του Λένιν για «αστικό-εργατικό» κόμμα αποδίδει καλύτερα την πραγματικότητα και τη δύναμη ενός κόμματος που πατάει στις δυο βασικές τάξεις της κοινωνίας αλλά και τις αντιφάσεις του.[11]

Ήμασταν η εξαίρεση, μια μικρή μειοψηφία. Στους ευρύτερους κύκλους επικράτησε κομφούζιο. Την περίοδο της ανόδου του ΠΑΣΟΚ ομάδες της επαναστατικής αριστεράς διασπάστηκαν και βρέθηκαν μέσα σε αυτό, ενώ άλλες που περιχαρακώθηκαν στην βερμπαλιστική καταγγελία επίσης διασπάστηκαν σε χωριστές απομονωμένες σέχτες.

Στη δεκαετία του 1990 με τη δεξιά πορεία του ΠΑΣΟΚ και ιδιαίτερα στα χρόνια του Σημίτη, οι μεν εισοδιστές εξαφανίστηκαν, οι δε σεχταριστές έχασαν από τα μάτια τους όλες τις ανταρσίες της βάσης του ΠΑΣΟΚ και τις μεγάλες μάχες των εργατών που συγκρούονταν με την κυβέρνηση απογοητευμένοι από τη δεξιά πορεία. Για την ΟΣΕ και για το ΣΕΚ, αντίθετα, ήταν χρόνια ανάπτυξης. Μπορέσαμε να συνδεθούμε με εκείνες τις ανταρσίες και να βγούμε ενισχυμένοι από την κρίση του ΠΑΣΟΚ.

Η ίδια ιστορία επαναλαμβάνεται ως ένα βαθμό με τον ΣΥΡΙΖΑ. Κόμμα του «ευρωκομμουνισμού» και με αυτή την έννοια κόμμα που προέρχεται από τα αριστερά της σοσιαλδημοκρατίας, έχει μια πορεία διαφορετική αλλά και κοινά στοιχεία με τον σοσιαλδημοκρατικό ρεφορμισμό και τον κατήφορό του. Αυτό καθόρισε τα τμήματα της επαναστατικής και ριζοσπαστικής αριστεράς που είχαν ξεχάσει ή ποτέ δεν έμαθαν τα διδάγματα από την εμπειρία με το ΠΑΣΟΚ. Εισοδισμός και διάλυση για μια σειρά κινήσεις και οργανώσεις, απομόνωση και σεχταρισμός για άλλες.

Η ανοδική πορεία του ΣΥΡΙΖΑ με τις διπλές εκλογές του 2012 και την προοπτική για «κυβέρνηση της αριστεράς» καθόρισε την τριετία μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2015 και το δημοψήφισμα της 5 Ιούλη και προκάλεσε τη μεγαλύτερη κρίση μέσα στην αντικαπιταλιστική αριστερά (και στο ΚΚΕ που γύρισε πίσω σε ποσοστά των αρχών του 1990). Αυτή η κρίση δεν έχει τελειώσει παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ έχει κινηθεί τόσο δεξιά όσο και οι κυβερνήσεις του «εκσυγχρονιστικού» ΠΑΣΟΚ. Σήμερα ξανά χρειάζεται επιμονή στην αντίληψη της οικοδόμησης επαναστατικού κόμματος ικανού να αντιμετωπίζει την παρουσία του ρεφορμισμού με βάση τις παραδόσεις της Τρίτης Διεθνούς στα πρώτα συνέδριά της. Το μέτωπο της αντικαπιταλιστικής αριστεράς, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ βρίσκεται μπροστά στο καθήκον να συμβάλει σε αυτή την κατεύθυνση. ■

Σημειώσεις

1. Manifestes, theses et resolutions des Quatre Premiers Congres Mondiaux de l' Internationale Communiste 1919-1923, Bibliotheque communiste, Librairie du travail 1934, reimpression en fac-simile, Francois Maspero, Paris 1971, p. 30-34
2. Founding the Communist International, ed. John Riddell, Pathfinder/Anchor foundation, New York 1987, p. 301, "Won and recorded" by V.I.Lenin.
3. Arthur Ransome, Six weeks in Russia 1919, Redwords, London 1992, p. 166-174
4. Αναφέρεται από Ντάνκαν Χάλας, Η Κομιντέρν, Μαρξιστικό βιβλιοπωλείο 1999, σελ.19
5. Founding the Communist International, p. 308 "Working women's day and the third international" by Alexandra Kollontai.
6. Απόφαση του Δεύτερου Συνέδριου της Κομιντερν.
7. Γκέοργκ Λούκατς, Η σκέψη του Λένιν, Σύγχρονη εποχή.....
8. Κριτική από τον Λένιν στην μπροσούρα Junius που γράφτηκε από τη Ρόζα Λούξεμπουργκ μέσα στη φυλακή τον Απρίλη 1915.
9. Λένιν, Ο Αριστερισμός παιδική αρρώστια του κομμουνισμού, Σύγχρονη Εποχή, σελ. 93-95.
10. Απόφαση του τρίτου συνεδρίου 1921, Ντάνκαν Χάλας, Κομιντέρν, σελ.70
11. Βλέπε σχετικά τα άρθρα στο περιοδικό της ΟΣΕ Η Μαμή εκείνης της περιόδου: «Κρίση του ρεφορμισμού» https://issuu.com/ergatiki/docs/mami4 και «ΚΚΕ,ΚΚΕεσ-ο ρεφορμισμός σαν αριστερή πτέρυγα του ΠΑΣΚ» https://issuu.com/ergatiki/docs/mami7_7169e5397ba658

Εκδήλωση στο Βερολίνο στη μνήμη της Ρόζας και του Λίμπνεχτ

Ρόζα Λούξεμπουργκ και Καρλ Λίμπνεχτ

Η προλεταριακή απάντηση στον ιμπεριαλισμό και τον πόλεμο

Ο Κώστας Πίττας θυμίζει το μεγαλείο των επαναστατών που δολοφονήθηκαν πριν 100 χρόνια.

Στις 15 Γενάρη του 1919, οι επαναστάτες ηγέτες του Σπάρτακου και του Κομμουνιστικού Κόμματος Γερμανίας Ρόζα Λούξεμπουργκ και Καρλ Λίμπκνεχτ έπεφταν νεκροί στο Βερολίνο, δολοφονημένοι από τις ορδές των Freikorps, των αντεπαναστατικών παραστρατιωτικών σωμάτων που ανέλαβαν να πνίξουν στο αίμα την εξέγερση των εργατών της γερμανικής πρωτεύουσας που έμεινε γνωστή στην ιστορία ως «Οι Μέρες του Σπάρτακου».

Το Νοέμβρη του 1918 η Γερμανική Επανάσταση είχε ανατρέψει το καθεστώς του Κάιζερ και έβαλε οριστικό τέλος στο μεγαλύτερο σφαγείο που είχε γνωρίσει μέχρι τότε η ανθρωπότητα, τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τρομαγμένη η άρχουσα τάξη παρέδωσε την κυβέρνηση στους ηγέτες της Σοσιαλδημοκρατίας, θεωρώντας ότι το SPD ήταν η μόνη δύναμη που θα μπορούσε να ελέγξει τα συμβούλια των στρατιωτών και εργατών που απλώνονταν απ' άκρη σ' άκρη της χώρας και απειλούσαν την ίδια την ύπαρξη του γερμανικού καπιταλισμού. Μπαίνοντας το 1919, η ελεγχόμενη από τους Σοσιαλδημοκράτες κυβέρνηση με μια προβοκάτσια προκάλεσε μια πρόωρη εξέγερση στο Βερολίνο και για να συντρίψει αυτήν την εξέγερση κάλεσε τα Freikorps που εισέβαλαν στην πρωτεύουσα στις 12 Γενάρη ξεκινώντας ένα όργιο λευκής τρομοκρατίας.

Η Ρόζα Λούξεμπουργκ κι ο Καρλ Λίμπκνεχτ είχαν αρνηθεί να φύγουν από το Βερολίνο, και μάλιστα η Ρόζα συνέχιζε να εκδίδει την εφημερίδα του Κομμουνιστικού Κόμματος Rote Fahne από το μέρος που κρυβόταν. Στις 15 Γενάρη συνελήφθησαν στο κρησφύγετό τους και οδηγήθηκαν στο αρχηγείο των Freikorps. Μετά την ανάκριση, ο Λίμπκνεχτ οδηγήθηκε έξω από το κτίριο κι εκεί τον έριξαν αναίσθητο με μια κοντακιά στο κεφάλι. Τον μετέφεραν στην Tiergarten, την κεντρική συνοικία του Βερολίνου, όπου τον δολοφόνησαν. Λίγο μετά πήραν και τη Ρόζα, της έσπασαν το κρανίο με τον ίδιο τρόπο, την πυροβόλησαν στο κεφάλι και την πέταξαν σε ένα κανάλι του ποταμιού.[1]

Διεθνισμός και αντιπολεμική δράση

Δεν ήταν μόνο η στυγερή δολοφονία τους την ίδια μέρα που συνέδε-

σε τις πορείες αυτών των δυο μεγάλων μορφών του επαναστατικού κινήματος. Η Λούξεμπουργκ και ο Λίμπκνεχτ ανήκαν από τις αρχές του 20ου αιώνα στην αριστερή επαναστατική πτέρυγα του γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, ασκώντας συνεχώς κριτική στη ρεφορμιστική ηγεσία του. Οι δυο τους, με την Κλάρα Τσέτκιν, τον Φραντς Μέρινγκ και άλλους συντρόφους τους έφτιαξαν τη διεθνιστική ομάδα γύρω από το περιοδικό Internationale το φθινόπωρο του 1914, δημιούργησαν την Ένωση Σπάρτακος στις αρχές του 1916, ίδρυσαν το Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας την 1η Γενάρη 1919, λίγες μέρες πριν το θάνατό τους.

Όμως ο βασικός συνδετικός κρίκος ανάμεσα στη Λούξεμπουργκ και τον Λίμπκνεχτ, αυτός που σε μεγάλο βαθμό καθόρισε την κοινή τους πολιτική πορεία, ήταν η ακαλάντευτη αφοσίωσή τους στο διεθνισμό, η σύγκρουσή τους με τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο και η αλύγιστη αντιπολεμική τους δράση όχι μόνο στη διάρκεια του πολέμου, αλλά και πολύ πριν αυτός ξεσπάσει.

Όταν στις 2 Δεκέμβρη του 1914 η κοινοβουλευτική ομάδα του SPD υπερψήφισε για δεύτερη φορά τις πιστώσεις για τον πόλεμο και ουσιαστικά συντάχθηκε με την γερμανική κυρίαρχη τάξη και τους στρατοκράτες του Κάιζερ, ο Καρλ Λίμπκνεχτ ήταν ο μόνος βουλευτής που καταψήφισε. Ξεκινά αμέσως την αντιπολεμική του δράση, συλλαμβάνεται και στέλνεται στο Ανατολικό Μέτωπο παρά την ασυλία που είχε ως βουλευτής. Αρνείται να πολεμήσει και μπαίνει σε βοηθητική υπηρεσία. Επανέρχεται στη Γερμανία το 1915 λόγω της χειροτέρευσης της υγείας του και ρίχνεται αμέσως στη δουλειά της οργάνωσης του αντιπολεμικού κινήματος, που είχε αρχίσει να κάνει τα πρώτα του βήματα μετά από την εμπειρία ενός χρόνου φρίκης στα μέτωπα και φτώχειας στα μετόπισθεν. Μιλάει ανοιχτά για τη μετατροπή του πολέμου σε ταξικό πόλεμο, διακηρύσσοντας ότι «ο βασικός εχθρός είναι στην ίδια μας τη χώρα». Την Πρωτομαγιά του 1916 συλλαμβάνεται ξανά, κατά τη διάρκεια αντιπολεμικής διαδήλωσης στο Βερολίνο, όταν ρίχνει το σύνθημα «Κάτω ο πόλεμος, κάτω η κυβέρνηση». Καταδικάζεται σε δυόμιση χρόνια φυλακή για εσχάτη προδοσία κι αργότερα η ποινή του αυξάνεται σε τέσσερα χρόνια. Την ίδια χρονιά διαγράφεται από το SPD, με την ηγεσία του οποίου έτσι κι αλλιώς είχε διαρρήξει τις σχέσεις του. Τον Οκτώβρη του 1918 κι ενώ η Γερμανία βρίσκεται σε επαναστατικό αναβρασμό, θα του δοθεί αμνηστία.

Η απόφαση της ηγεσίας του SPD να στηρίξει την άρχουσα τάξη της Γερμανίας στον πόλεμο ήταν τεράστιο πλήγμα και για τη Ρόζα Λούξεμπουργκ, ωστόσο ούτε αυτή παραδόθηκε στην απόγνωση. Στο διαμέρισμά της έγινε η συνάντηση, την ίδια κιόλας μέρα που το SPD υπερψήφιζε τις πολεμικές πιστώσεις στο κοινοβούλιο, της μικρής ομάδας των σοσιαλιστών που αποφάσισε να ριχθεί στον αγώνα ενάντια στον πόλεμο. Με δική της πρωτοβουλία αποφασίζουν την έκδοση της Internationale, που το καθεστώς την απαγορεύει και ο εισαγγελέας απαγγέλλει κατηγορία επί εσχάτη προδοσία στη Λούξεμπουργκ. Οδηγείται κι αυτή, όπως ο Λίμπκνεχτ, στη φυλακή μέχρι το Γενάρη του 1916. Μέσα στη φυλακή κατορθώνει να γράψει ένα συγκλονιστικό αντιπολεμικό και διεθνιστικό μανιφέστο με το ψευδώνυμο «Γιούνιους» (βλέπε παρακάτω). Αποφυλακίζεται το Γενάρη του 1916 και οργανώνει μαζί με τον Λίμπκνεχτ την αντιπολεμική διαδήλωση της Πρωτομαγιάς στο Βερολίνο. Δυο μήνες μετά συλλαμβάνεται ξανά για «προληπτικούς λόγους» και μένει στη φυλακή μέχρι τις 8 Νοέμβρη 1918, την παραμονή της ανατροπής του Κάιζερ από τη Γερμανική Επανάσταση.

Αυτή η σθεναρή αντιπολεμική δράση των δυο επαναστατών κάτω από τις πιο δύσκολες συνθήκες, δεν έπεσε από τον ουρανό. Βρέθηκαν στην ίδια πλευρά των οδοφραγμάτων επειδή ο διεθνισμός και ο αντιμιλιταρισμός τους όπως και η στάση τους απέναντι στον ιμπεριαλιστικό πόλεμο, ήταν αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης επεξεργασίας επαναστατικής θεωρίας (και δράσης), έστω κι αν οργανωτικά περιοριζόταν στα όρια της κριτικής απέναντι στη ρεφορμιστική ηγεσία του κόμματος που ήταν μέλη.

Ο Λίμπκνεχτ και ο Αντιμιλιταρισμός

Ο Καρλ Λίμπκνεχτ έγραψε το βιβλίο Μιλιταρισμός και Αντιμιλιταρισμός επτά χρόνια πριν το ξεκίνημα του σφαγείου του Παγκόσμιου Πολέμου. Γεννήθηκε στη Λειψία στις 13 Αυγούστου 1871 και ήταν γιος του Βίλχελμ Λίμπκνεχτ, ενός ιδρυτικού μέλους του SPD. Ως δικηγόρος υπερασπιζόταν συχνά αριστερούς αγωνιστές και δεν έχανε την ευκαιρία να περνά πολιτικά μηνύματα, καταγγέλλοντας το στρατοκρατικό καθεστώς που κυβερνούσε τη Γερμανία. Το 1899 εκλέχτηκε δημοτικός σύμβουλος στο Βερολίνο και το 1907 έγινε πρόεδρος της νεολαίας της Σοσιαλιστικής Διεθνούς, θέση που διατήρησε έως το 1910. Εξαιτίας του βιβλίου Μιλιταρισμός και Αντιμιλιταρισμός, που το γράφει το 1906 στηριγμένος σε μια ομιλία του με θέμα «Νεολαία και Μιλιταρισμός» και εκδίδεται το 1907, συλλαμβάνεται και καταδικάζεται σε φυλάκιση 18 μηνών. Τον επόμενο χρόνο εκλέγεται βουλευτής στο τοπικό κοινοβούλιο της Πρωσίας, παρότι βρισκόταν στη φυλακή. Η έναρξη του Α' Παγκόσμιου Πολέμου το 1914 τον βρίσκει βουλευτή του SPD στο γερμανικό κοινοβούλιο.

Στην πραγματικότητα, ο Λίμπκνεχτ έγραψε αυτό το βιβλίο, στα πλαίσια μιας προσπάθειας των επαναστατών μέσα στο SPD να σταματήσουν τον «πατριωτικό» κατήφορο της ηγεσίας του. Αποτελείται από δυο μέρη. Το πρώτο εξετάζει το ρόλο του μιλιταρισμού στον καπιταλισμό. Όχι μόνο το ρόλο της στρατοκρατίας ως δύναμης κρατικής καταστολής. Ο Λίμπκνεχτ ξεκαθαρίζει

ότι η εργατική τάξη και όλος ο φτωχός λαός δεν έχει κανένα συμφέρον να στηρίξει την «πατρίδα του» σε αποικιακές εκστρατείες ή σε άλλες ιμπεριαλιστικές διαμάχες. Γράφει ότι *«το προλεταριάτο δεν παραμένει απαθές μπροστά στους διεθνείς στόχους του στρατού... Όλα τα εθνικά συμφέροντα υποχωρούν μπροστά στα συμφέροντα του διεθνούς προλεταριάτου»*, γι' αυτό *«χρειάζεται μια συμμαχία διεθνής των εκμεταλλευομένων και των σκλαβωμένων»*.

Και συνεχίζει:

«Ακόμα και αν η λειτουργία του μιλιταρισμού ενάντια στον εξωτερικό εχθρό περιγράφεται σαν εθνική λειτουργία, αυτό δεν σημαίνει ότι είναι μια λειτουργία που υπακούει στα συμφέροντα, την ευημερία και τη θέληση των λαών που ο καπιταλισμός εξουσιάζει και εκμεταλλεύεται... [Το προλεταριάτο] γνωρίζει ότι η πατρίδα για την οποία πρέπει να πολεμήσει δεν είναι η δική του πατρίδα και ότι η εργατική τάξη όλων των χωρών έχει μόνο έναν πραγματικό εχθρό: την αστική τάξη που το καταπιέζει και το εκμεταλλεύεται... Γνωρίζει ότι όταν το χρησιμοποιούν σ' έναν πόλεμο, το βάζουν να πολεμήσει ενάντια στους αδελφούς και τους ταξικούς συντρόφους του και συνακόλουθα ενάντια στα δικά του συμφέροντα».[2]

Ταυτόχρονα, αυτό που επιδιώκει ο στρατός είναι *«να φέρνει το στρατιώτη, ως ένα βαθμό, σε μια κατάσταση αποβλάκωσης, να ναρκώσει το μυαλό του, να καταστρέψει τα συναισθήματα και τη φαντασία του... Η πειθαρχία και ο έλεγχος που σφίγγει το στρατιώτη σαν μια σιδερένια τανάλια εξυπηρετεί τη δημιουργία της απαραίτητης ελαστικότητας και υποτακτικότητας της θέλησης»*.[3]

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου ο Καρλ Λίμπκνεχτ επιχειρηματολογεί διεξοδικά για την ανάγκη της αντιμιλιταριστικής πάλης σαν εργαλείο δράσης ενάντια στην προοπτική του πολέμου. Χρησιμοποιεί το στρατοκρατικό μοτίβο «Αν θες ειρήνη, ετοιμάσου για πόλεμο» και το βάζει στο στόμα της εργατικής τάξης στο δικό της πόλεμο ενάντια στον καπιταλισμό: *«Όπως και να' ναι, η γερμανική σοσιαλδημοκρατία δεν μπορεί να αγνοεί πια το γεγονός ότι σε σχέση με το μιλιταρισμό το σύνθημα είναι: 'Αν θες ειρήνη, ετοιμάσου για πόλεμο!' Αρχίστε όσο νωρίτερα μπορείτε την αντιμιλιταριστική προπαγάνδα, έτσι ώστε οι κίνδυνοι που εγκυμονεί ο μιλιταρισμός για την εργατική τάξη να μειωθούν προκαταβολικά στο ελάχιστο»*!

Τα κόμματα της Δεύτερης Διεθνούς, όπως το SPD, μπορεί να πρόδωσαν αυτές τις ιδέες όταν ξεκίνησε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, αλλά το βιβλίο του Λίμπκνεχτ λειτούργησε σαν ένα αντιπολεμικό μανιφέστο για όσους παρέμειναν σταθεροί στις διεθνιστικές ιδέες και πρωταγωνίστησαν στις επαναστάσεις που ακολούθησαν μετά το τέλος του πολέμου.

Η Ρόζα και η «Μπροσούρα του Γιούνιους»

Κατά τη δεκαετία που προηγήθηκε του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου, οι συμβιβαστικές φωνές απέναντι στον ιμπεριαλισμό δυνάμωναν σταθερά μέσα στις ηγεσίες των κομμάτων της Σοσιαλιστικής Διεθνούς, στην οποία κυριαρχούσε το SPD. Στο Διεθνές Συνέδριο της Στουτγάρδης το 1907, η Ρόζα Λούξεμπουργκ έδωσε μια μεγάλη μάχη για να μην επικρατήσουν απόψεις που θεωρούσαν ότι οι σοσιαλιστές θα έπρεπε μεν να καταδικάζουν τις 'υπερβολές' της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού, αλλά να μην τα απορρίπτουν καθολικά.

Η Ρόζα Λούξεμπουργκ εναντιώθηκε καθαρά στον ιμπεριαλισμό καταθέτοντας μια πρόταση που σκιαγραφούσε την αναγκαία πολιτική γραμμή για την αντιμετώπιση της απειλής:

«Σε ενδεχόμενο πολέμου, είναι καθήκον των εργατών και των κοινοβουλευτικών τους εκπροσώπων να κάνουν ότι μπορούν και να πάρουν όλα εκείνα τα μέτρα για να αποτρέψουν το ξέσπασμα του πολέμου... Παρόλα αυτά, αν ο πόλεμος τελικά ξεσπάσει, είναι καθήκον τους να πάρουν εκείνα τα μέτρα ώστε να τερματιστεί το συντομότερο δυνατόν. Ταυτόχρονα πρέπει να αξιοποιήσουν την οικονομική και πολιτική κρίση που προκάλεσε ο πόλεμος για να αφυπνίσουν τις λαϊκές μάζες και να επιταχύνουν της ανατροπή της καπιταλιστικής κυριαρχίας».

Η πρόταση της Ρόζας πέρασε, αλλά γινόταν φανερό ότι ακόμα και από τους ηγέτες εκείνους που δεν έπαιρναν ανοιχτά θέση υπέρ της αποικιοκρατίας, πολλοί δεν αντιλαμβάνονταν τον αγώνα ενάντια στον ιμπεριαλισμό με επαναστατικούς όρους.[4]

Στο Συνέδριο της Διεθνούς στο Παρίσι το 1912, η Ρόζα Λούξεμπουργκ επανέλαβε την ίδια πρόταση ζητώντας ταυτόχρονα να δεσμευτούν οι ηγεσίες των σοσιαλιστικών κομμάτων να καλέσουν σε γενική απεργία μόλις ξεσπάσει ο πόλεμος. Καθώς κλιμακωνόταν η κρίση στα Βαλκάνια στις αρχές του 1914, οργάνωσε διαδηλώσεις (π.χ. στη Φρανκφούρτη) καλώντας σε αντίρρηση συνείδησης για στρατιωτικές υπηρεσίες και σε άρνηση εκτέλεσης οδηγιών. Εξαιτίας αυτού, κατηγορήθηκε για «παρακίνηση σε ανυπακοή εναντίον του νόμου και της τάξης» και καταδικάστηκε σε ένα χρόνο φυλάκιση.

Όμως, το σημαντικότερο αντιπολεμικό έργο της Λούξεμπουργκ είναι αναμφισβήτητα «Η κρίση της Σοσιαλδημοκρατίας», που έμεινε γνωστό ως «Η μπροσούρα του Γιούνιους» (από το ψευδώνυμο που χρησιμοποίησε η Ρόζα για να αποφύγει τη λογοκρισία). Το έγραψε στη φυλακή τον Απρίλη του 1915 και κυκλοφόρησε στις αρχές του 1916, την ώρα που ολόκληρη η Ευρώπη μάτωνε στα χαρακώματα. Το κείμενο ξεκινά με μια συγκλονιστική περιγραφή της φρίκης του ιμπεριαλιστικού πολέμου:

«Εξατμίστηκε ο πατριωτικός πυρετός από τους δρόμους... Το θέαμα τέλειωσε... Αντηχούν μόνο οι βραχνές κραυγές από τα όρνεα και τις

ύαινες... Η τροφή για τα κανόνια που φορτώθηκε στα τρένα έγινε σκόνη στα πεδία των μαχών, πάνω στα οποία τα κέρδη ξεφυτρώνουν σαν τα αγριόχορτα. Οι επιχειρήσεις ευδοκιμούν στα ερείπια... Η αστική κοινωνία παρουσιάζεται τώρα ατιμασμένη, βουτηγμένη στο αίμα. Καμιά σχέση με τις καθώς πρέπει ηθικολογίες με πρόσχημα την κουλτούρα, τη φιλοσοφία, τη δεοντολογία, την τάξη, την ειρήνη και το κράτος δικαίου –αλλά ως άγριο κτήνος».[5]

Η Ρόζα δεν μένει μόνο στις περιγραφές της φρίκης. Όπως γράφει ο βιογράφος της Πάουλ Φρέλιχ: *«Αυτό το έργο αποτελεί ένα εγχειρίδιο ιστορίας και προλεταριακής στρατηγικής... Δείχνει πώς τα δυο ιμπεριαλιστικά στρατόπεδα συγκροτήθηκαν κάτω από την πίεση των συμφερόντων. Έτσι αποκαλύπτει την πραγματική φύση του πολέμου».*[6] Με υποδειγματικό τρόπο αναλύει τις εξελίξεις στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, το πέρασμα από την εποχή της belle epoque στην οικονομική κρίση, τους ανταγωνισμούς για αποικίες ανάμεσα στις μεγάλες δυνάμεις, τους μηχανισμούς καταλήστευσης των καθυστερημένων χωρών από τους ιμπεριαλιστές, τις σχέσεις των καπιταλιστών με τα εθνικά τους κράτη, το πώς οι ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί εξελίχθηκαν αναπόφευκτα στη σφαγή του παγκόσμιου πόλεμου.

Όμως ο βασικός στόχος της Λούξεμπουργκ δεν είναι να αναλύσει μόνο τις αντικειμενικές συνθήκες – όσο βασική και απαραίτητη και αν είναι μια τέτοια ανάλυση. Είναι να αναδείξει την ανεπάρκεια και τη χρεοκοπία των ηγεσιών των ρεφορμιστικών σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων –κύρια του ισχυρότερου από αυτά, του SPD. Γράφει:

«Σε τι διαφέρουν [οι διακηρύξεις των αστικών κομμάτων] από τη σοσιαλδημοκρατική διακήρυξη; (1) Ο πόλεμος επιβάλλεται σε μας από άλλους. (2) Τώρα που ο πόλεμος είναι εδώ πρέπει να δράσουμε για αυτοάμυνα. (3) Στον πόλεμο αυτό ο Γερμανικός λαός κινδυνεύει να χάσει τα πάντα. Είναι προφανές αναμάσημα της κυβερνητικής διακήρυξης... Με λίγα λόγια, μέχρι τη μέρα που θα κηρυχθεί η ειρήνη, η σοσιαλδημοκρατία αντιμετωπίζει την ταξική πάλη σαν να μην υπάρχει. Η πρώτη βροντή των κανονιών του Κρουπ μετέτρεψε τη Γερμανία σε μια φανταστική χώρα διαταξικής αλληλεγγύης και κοινωνικής αρμονίας... Μήπως οι κατέχουσες τάξεις, σε μια διάθεση πατριωτικού ενθουσιασμού, δήλωσαν ότι ενόψει των αναγκών του πολέμου παραχωρούν τα μέσα παραγωγής, τη γη, τα εργοστάσια και τα εργοτάξια στην κατοχή του λαού; Μήπως απεμπόλησαν το δικαίωμά τους να βγάζουν κέρδος; Μήπως παραμέρισαν όλα τα πολιτικά τους προνόμια;... Την ίδια στιγμή που οι άρχουσες τάξεις ήταν πλήρως εξοπλισμένες, η εργατική τάξη κάτω από την καθοδήγηση της σοσιαλδημοκρατίας, παρέδιδε τα δικά της όπλα».[7]

Η Ρόζα τελειώνει το αντιπολεμικό της μανιφέστο με τις παρακάτω φράσεις:

«Η Γερμανία, η Γερμανία, υπεράνω όλων! Ζήτω η Δημοκρατία! Ζήτω ο Τσάρος και ο Πανσλαβισμός! Δέκα χιλιάδες κουβέρτες εγγυημένες σύμφωνα με τους κανονισμούς! Εκατό χιλιάδες κιλά μπέικον, υποκατάστατο καφέ για άμεση παράδοση! Τα μερίσματα ανεβαίνουν, οι προλετάριοι πέφτουν. Για κάθε έναν από αυτούς που μπαίνει στο τάφο, χάνεται ένας αγωνιστής του μέλλοντος, ένας στρατιώτης της επανάστασης, ένας σωτήρας της ανθρωπότητας από το ζυγό του καπιταλισμού.

Η τρέλα θα σταματήσει και οι αιματοβαμμένοι δαίμονες της κόλασης θα εξαφανιστούν μόνο όταν οι εργάτες στη Γερμανία και τη Γαλλία, στην Αγγλία και τη Ρωσία θα τείνουν ο ένας στον άλλο ένα αδελφικό χέρι, θα πετάξουν έξω την κτηνώδη χορωδία των ιμπεριαλιστών πολεμοκάπηλων και θα καλύψουν την στριγκιά κραυγή των καπιταλιστικών υαινών με τη παλιά και δυνατή πολεμική κραυγή των εργατών: Προλετάριοι όλου του κόσμου, ενωθείτε!»[8]

Οι Κατευθυντήριες Αρχές της Ένωσης Σπάρτακος, όπως συντάχτηκαν από τη Ρόζα Λούξεμπουργκ, ανέφεραν τα εξής:

«Η πάλη ενάντια στον ιμπεριαλισμό είναι ταυτόχρονα η πάλη του προλεταριάτου για την πολιτική εξουσία, η αποφασιστική σύγκρουση ανάμεσα στον Καπιταλισμό και το Σοσιαλισμό. Ο τελικός στόχος του Σοσιαλισμού μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν το διεθνές προλεταριάτο παλεύει αταλάντευτα ενάντια στον ιμπεριαλισμό στο σύνολό του και υιοθετεί το σύνθημα 'πόλεμος ενάντια στον πόλεμο' σαν πρακτικό οδηγό δράσης, επιστρατεύοντας όλες του τις δυνάμεις και όλη του την αυτοθυσία».[9]

Κεντρικός άξονας της αντιιμπεριαλιστικής γραμμής της Ρόζας ήταν ότι ο αγώνας ενάντια στον πόλεμο είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την πάλη για το σοσιαλισμό.

Το κόκκινο νήμα που συνέδεε τη Λούξεμπουργκ και τον Λίμπκνεχτ ήταν η ξεκάθαρη επαναστατική αντιπολεμική τους στάση, όπως εκφράστηκε μέσα από κείμενα σαν το «Μιλιταρισμός και αντιμιλιταρισμός» και τη «Μπροσούρα του Γιούνιους» και μέσα από τη δράση τους. Σήμερα, καθώς η κρίση του καπιταλισμού κλιμακώνει τους ιμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς και την απειλή του πολέμου, είναι περισσότερο αναγκαίο από ποτέ να στηριχθούμε σε αυτήν την επαναστατική παράδοση που έγραψαν με το αίμα τους ακριβώς εκατό χρόνια πριν. ■

Σημειώσεις

1. Κρις Χάρμαν, Γερμανία 1918-1924 – Η χαμένη επανάσταση, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, 2η έκδοση (2018), σ. 145.
2. Καρλ Λίμπκνεχτ, Μιλιταρισμός και αντιμιλιταρισμός, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο (2014), σ. 34.
3. Στο ίδιο, σσ. 54-55.
4. Αναφέρεται στο Τόνι Κλιφ, Ρόζα Λούξεμπουργκ, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο (2016), σ. 50.
5. Ρόζα Λούξεμπουργκ, Μπροσούρα του Γιούνιους, Πρωτοποριακή Βιβλιοθήκη (2011), σσ. 30-32.
6. Πάουλ Φρέλιχ, Ρόζα Λούξεμπουργκ, Νέοι Στόχοι (1972), τομ. 2, σ. 90.
7. Μπροσούρα του Γιούνιους, σ. 52.
8. Στο ίδιο, σ. 190.
9. Αναφέρεται στο Τόνι Κλιφ, Ρόζα Λούξεμπουργκ, σ. 53.

Γήπεδο Σπόρτινγκ, 31 Γενάρη 2009

10 χρόνια ΑΝΤΑΡΣΥΑ!

Ο Γιάννης Σηφακάκης και ο Λέανδρος Μπόλαρης, μέλη της Κεντρικής Συντονιστικής Επιτροπής θυμίζουν τις μεγάλες επιλογές που έφερε η ΑΝΤΑΡΣΥΑ για το κίνημα της Αριστεράς.

Στις 31 Γενάρη του 2009, περίπου 3.000 αγωνιστές και αγωνίστριες γέμισαν το κλειστό γήπεδο του Σπόρτινγκ στην Αθήνα. Δυο πανό δέσποζαν στο βήμα των ομιλητών και έδιναν το στίγμα της συγκέντρωσης: “Κάτω η κυβέρνηση των δολοφόνων - Πάλη για την αντικαπιταλιστική ανατροπή” και “Εμπρός για μια άλλη Αριστερά, αντικαπιταλιστική και επαναστατική”. Ακολούθησε ένας πανελλαδικός γύρος συνελεύσεων που συσπείρωσαν 2.000 επιπλέον αγωνιστές και αγωνίστριες και δύο μήνες μετά, στην αίθουσα της Αθηναΐδας, η Πανελλαδική Συνάντηση της Πρωτοβουλίας για την Ενότητα και την Κοινή Δράση της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς αποφάσισε την συγκρότηση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, της Αντικαπιταλιστικής Αριστερής Συνεργασίας για την Ανατροπή.

Στην ιδρυτική της διακήρυξη η ΑΝΤΑΡΣΥΑ τόνιζε ότι: *“δεν υπάρχει άλλη στρατηγική εναλλακτική λύση στον καπιταλισμό, εκτός από την κοινωνική επανάσταση και την εξουσία των εργαζόμενων... στη χώρα μας, την Ευρώπη και τον κόσμο”* και ότι:

“Περισσότερο παρά ποτέ, οι εργαζόμενοι, ο λαός, η νεολαία, χρειάζονται μια Αριστερά δυνατή και ενωτική, που θα συμβάλλει στην αγωνιστική ενότητα όλων των εργαζόμενων και της νεολαίας και θα οργανώνει την κοινή δράση! Μια Αριστερά πρωτοπόρα σε νικηφόρους αγώνες, έτσι ώστε να πληρώσουν την κρίση οι καπιταλιστές και να ανατραπούν οι κυβερνήσεις του κεφαλαίου και της ΕΕ! Μια Αριστερά της αυτοπεποίθησης, που θα διατηρεί την πολιτική και οργανωτική της αυτοτέλεια και δεν θα δορυφοροποιείται γύρω από το ρεφορμισμό! Μια Αριστερά ανατρεπτική αντικαπιταλιστική, που αγωνίζεται για την επανάσταση, την εξουσία των εργαζομένων, το σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό! Αυτή την Αριστερά, με συνείδηση των δυσκολιών, αλλά και της ανάγκης, φιλοδοξούμε να οικοδομήσουμε με την ΑΝΤΑΡΣΥΑ”.[1]

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ ήταν και παραμέ-

νει ένα μέτωπο οργανώσεων και ανένταχτων αγωνιστών της αντικαπιταλιστικής, επαναστατικής αριστεράς. Οι ρίζες αυτής της Αριστεράς φτάνουν πίσω στη γενιά των επαναστατών που ίδρυσαν το ΣΕΚΕ, όμως για δεκαετίες δεν μπόρεσε να αμφισβητήσει έμπρακτα την κυριαρχία του ρεφορμισμού στο εργατικό κίνημα. Η παγκόσμια έκρηξη του 1968 και ο ρόλος της στην εξέγερση του Πολυτεχνείου έδωσαν για πρώτη φορά στην επαναστατική Αριστερά που αναγεννιόταν το χαρακτήρα μιας υπαρκτής, διακριτής δύναμης. Μπορεί να ήταν αδύναμη και άπειρη να αντιμετωπίσει τα μεγάλα καθήκοντα της περιόδου, ωστόσο άφησε το στίγμα της στις δεκαετίες του '70 και του '80.

Στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ "συναντήθηκαν" οργανώσεις που είχαν κρατήσει την επαναστατική συνέχεια από τους αγώνες της μεταπολίτευσης (όπως το ΣΕΚ, αλλά και η ΟΚΔΕ-Σπάρτακος και το ΕΚΚΕ), οι δυνάμεις που εκφράζανε την ανταρσία ενάντια στην συγκυβέρνηση του Συνασπισμού με τη ΝΔ (το ΝΑΡ που προέρχονταν από τη διάσπαση της ΚΝΕ το 1989), ομάδες και ανένταχτοι αγωνιστές/τριες με εμπειρία συμμετοχής σε δεκάδες συσπειρώσεις, σχήματα και παρεμβάσεις στους χώρους τους τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, από τις Συσπειρώσεις μέχρι τα ΕΑΑΚ στα πανεπιστήμια για παράδειγμα.

Η ίδρυση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ έδινε τη δυνατότητα σε ένα μεγάλο δυναμικό αγωνιστών/τριών να διεκδικήσει την αυτοτελή πολιτική του έκφραση. Ήταν μια κρίσιμη κι όχι αυτονόητη επιλογή που αποδείχτηκε πολύτιμη παρακαταθήκη. Η κυρίαρχη αντίληψη στην Ελλάδα και διεθνώς ήταν ότι μπροστά στη χρεοκοπία της Σοσιαλδημοκρατίας, χρειαζόταν να χτιστεί ένα αντινεοφιλελεύθερο μέτωπο της Αριστεράς. Ο αντικαπιταλισμός θεωρούταν από "μουσική του μέλλοντος" μέχρι και βαρίδι. Αυτή την επιλογή έκανε η ηγεσία του Συνασπισμού συγκροτώντας τον ΣΥΡΙΖΑ και τραβώντας στην τροχιά της τα πιο ηττοπαθή κομμάτια της επαναστατικής Αριστεράς.

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ αντίθετα, επέμενε ότι ο αντικαπιταλισμός ήταν επίκαιρος. Το 2008-9 η Μεγάλη Ύφεση πέρασε από τις ΗΠΑ στην Ευρώπη και σε όλο το κόσμο. Σε μια περίοδο κρίσης και εξεγέρσεων, όπως του Δεκέμβρη του 2008, το κίνημα χρειαζόταν πολύ πιο αποφασιστικές επιλογές, που μόνο η προοπτική της συνολικής σύγκρουσης με τον καπιταλισμό μπορούσε να δώσει. Δεν είναι τυχαίο ότι οι διεργασίες για την συγκρότηση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ επιταχύνθηκαν ακριβώς εκείνη την περίοδο και στο κέντρο τους ήταν οι δυνάμεις που είχαν παίξει τον πιο αποφασιστικό ρόλο στις απεργίες, τις φοιτητικές καταλήψεις και στην ίδια την εξέγερση του Δεκέμβρη.

Αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα

"Ο συνδυασμός οικονομικής κρίσης, πολιτικής αστάθειας και μαζικής ριζοσπαστικοποίησης βάζει στην ημερήσια διάταξη νέες εκρήξεις στην Ελλάδα" επεσήμαινε αυτό το περιοδικό το 2009.[2] Οι εκρήξεις ήρθαν με τους θυελλώδεις αγώνες της εργατικής τάξης ενάντια στα Μνημόνια. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ συνέβαλε σε αυτή την σύγκρουση με δυο τρόπους. Με την πρωτοπόρα δράση των αγωνιστών/τριών της σε όλες τις μάχες, προωθώντας κάθε φορά τις πιο προωθημένες μορφές πάλης, την απεργία, την κατάληψη, την οργάνωση από τα κάτω. Και με την πολιτική στήριξη αυτών των μαχών, τη γενίκευση των αιτημάτων και την σύνδεσή τους με την αμφισβήτηση του καπιταλισμού.

Ένα πρώτο δείγμα ήρθε τον Δεκέμβρη του 2009 όταν η κυβέρνηση του ΓΑΠ ετοίμαζε τον προϋπολογισμό λιτότητας ως θεραπεία στην εκτίναξη των ελλειμμάτων. Απέναντι στις ηγεσίες της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ που αρνήθηκαν να κηρύξουν έστω μια 24ωρη απεργία, οι δυνάμεις της ΑΝΤΑΡΣΥΑ πρωτοστάτησαν στην "απεργία από τα κάτω" που έφτασαν να συμμετέχουν δεκάδες σωματεία και Ομοσπονδίες. Ήταν η αρχή για την αλυσίδα των 40 περίπου Γενικών Απεργιών που ακολούθησαν και των μεγάλων αγώνων που έχουν μείνει στην ιστορία και τη συλλογική μνήμη της τάξης, από τις καταλήψεις των εργαζόμενων στα υπουργεία μέχρι τη Χαλυβουργία και από το Μετρό και τα λεωφορεία μέχρι τους μετανάστες εργάτες γης στη Μανωλάδα.

Τα καλέσματα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ στις πανεργατικές απεργίες στο Μουσείο και την Πατησίων -ανάμεσα στις συγκεντρώσεις ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ στο Πεδίο του Άρεως και του ΠΑΜΕ στην Ομόνοια- μετατρέπονται σε χώρο συγκέντρωσης των πιο μαχητικών κομματιών της εργατικής τάξης που κατάφερναν να ενώνουν στο δρόμο ολόκληρη την εργατική τάξη.

Η πολιτική στήριξη των αγώνων ήταν η προσπάθεια της ΑΝΤΑΡΣΥΑ να διατυπώσει ένα εναλλακτικό αντικαπιταλιστικό δρόμο ενάντια στα μνημόνια. Τα βασικά στοιχεία του τα διατύπωσε πριν ακόμα την τυπική έναρξη των μνημονίων, στην Πανελλαδική της Συνδιάσκεψη (27-28 Μάρτη του 2010) στον Κεραμεικό. Με τις αποφάσεις της έβαζε στον εαυτό της το καθήκον να πρωτοστατήσει στην *"πάλη για τη νικηφόρα ανατροπή του Προγράμματος Σταθερότητας και συνολικά της επίθεσης κυβέρνησης – ΕΕ – κεφαλαίου από τη σκοπιά της αντικαπιταλιστικής ανατροπής"*. Το αντικαπιταλιστικό μεταβατικό πρόγραμμα πάλης συμπυκνωνόταν σε βασικές και κρίσιμες αιχμές:

Στάση πληρωμών στο τοκογλυφικό χρέος και όχι στους μισθούς και τις συντάξεις. Να φορολογηθούν οι πλούσιοι και όχι οι εργαζόμενοι. Να κοπούν οι εξοπλισμοί και όχι τα επιδόματα. Εθνικοποίηση του τραπεζικού συστήματος, των επιχειρήσεων που κλείνουν και των μεγάλων επιχειρήσεων, που πρέπει να είναι δημόσιες, με εργατικό - λαϊκό έλεγχο. Να απαγορευτούν οι απολύσεις, να περνάνε στο κράτος οι επιχειρή-

Ψηφοφορία στη 2η Συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ

σεις που κλείνουν, χωρίς καμιά αποζημίωση στους εργοδότες και κάτω από τον έλεγχο των ίδιων των εργατών. Πάλη “για την διεθνιστική ρήξη και αποδέσμευση από την ΕΕ”.[3]

Ήταν -και παραμένει- ένα πρόγραμμα μάχης για το εργατικό κίνημα. Αντικαπιταλιστικό, γιατί οι αιχμές του αμφισβητούν τα “ιερά και τα όσια” της αστικής τάξης. Μεταβατικό, γιατί δένει τις ανάγκες της εργατικής τάξης και τους αγώνες της στο σήμερα με την προοπτική της επαναστατικής ανατροπής: *“το υποκείμενο της αλλαγής, που θα εκπληρώσει τα αιτήματα αυτά, δεν είναι κάποια μορφή “αριστερής κυβέρνησης” αλλά το ίδιο το εργατικό και λαϊκό κίνημα με τις πρωτότυπες δομές που αυτό θα δημιουργήσει στις στιγμές της μεγάλης έκρηξης”.*[4]

Το πρόγραμμα αυτό ζυμώθηκε σε εκατοντάδες εκδηλώσεις και συζητήσεις σε γειτονιές και χώρους δουλειάς με πρωτοβουλία της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Το άλμα στις δημοτικές και περιφερειακές εκλογές το Νοέμβρη του 2010 που η ΑΝΤΑΡΣΥΑ κέρδισε 100 χιλιάδες ψήφους, ποσοστό 2% και εξέλεξε 19 συμβούλους, σήμανε ακόμα μεγαλύτερη ώθηση στο μεταβατικό πρόγραμμα. Η διαγραφή του χρέους υιοθετήθηκε σαν στόχος από μια σειρά συνδικάτα, έγινε σημαία του “κινήματος των πλατειών” το καλοκαίρι του 2011 με τα μέλη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ να πρωτοστατούν και σε κείνη τη μάχη, επηρέασε και μετατόπισε τόσο το ΚΚΕ όσο και τον ΣΥΡΙΖΑ βοηθώντας να προχωρήσουν αριστερές διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό του.

Η κυβέρνηση Παπανδρέου κατέρρευσε στις αρχές του Νοέμβρη 2011 κάτω από το βάρος αυτών των αγώνων και των πολιτικών αδιεξόδων της. Άνοιξε μια περίοδος μαχών ενάντια στην κυβέρνηση του τραπεζίτη Παπαδήμου, την “τρικομματική” που συμμετείχαν και οι φασίστες του ΛΑΟΣ, στην οποία η ΑΝΤΑΡΣΥΑ ρίχτηκε με όλες τις δυνάμεις της και με την ώθηση που είχε πάρει από την 1η Συνδιάσκεψή της που έγινε εκείνο τον Οκτώβρη.

Η άνοδος της Αριστεράς

Η κυβέρνηση “εθνικής σωτηρίας” όπως την είχαν ονοματίσει αποδείχτηκε πολύ αδύναμη για να σταματήσει και να συντρίψει το κίνημα, με τρανταχτό παράδειγμα την συγκλονιστική απεργία και τις συγκεντρώσεις τον Φλεβάρη του 2012. Μαυρίστηκε άγρια στις βουλευτικές εκλογές του Μάη του 2012 οι οποίες κατέγραψαν -όπως και εκείνες του Ιούνη- μαζική στροφή προς τ' αριστερά.

Σε πείσμα της τρομοκρατικής προπαγάνδας της άρχουσας τάξης για τις καταστροφές και συμφορές που θα έφερνε και η παραμικρή κίνηση αμφισβήτησης της ΕΕ και του ευρώ, ένας στους τρεις ψηφοφόρους επέλεξε να ρίξει αριστερό ψηφοδέλτιο στην κάλπη. Ήταν μια συνταρακτική εξέλιξη. Οι εργατογειτονιές που πριν ψήφιζαν μαζικά ΠΑΣΟΚ, εγκατέλειπαν αυτό το κόμμα έχοντας συγκρουστεί μαζί του στις απεργίες και τους δρόμους. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ ήταν κομμάτι αυτής της στροφής στ' αριστερά. Πήρε 79 χιλιάδες ψήφους και 1,2% στις εκλογές του Μάη. Όμως, τη μερίδα του λέοντος την πήρε ο ΣΥΡΙΖΑ που εκτινάχτηκε από το 4,1% το 2009 στο 26,9% τον Ιούνη του 2012. Η προηγούμενη φορά που αριστερό κόμμα είχε πάρει τέτοια ποσοστά ήταν το 1958 όταν η ΕΔΑ είχε πάρει 25% και είχε γίνει αξιωματική αντιπολίτευση.

Η εργατική τάξη πήγαινε αριστερά, μέσα από τις πολιτικές εμπειρίες των αγώνων της. Όμως, όπως έχει συμβεί σε πολλές ανάλογες περιπτώσεις στην ιστορία, αυτή η στροφή τροφοδότησε πλειοψηφικά το κομμάτι εκείνο της Αριστεράς που υποσχόταν ότι μπορούσε να δικαιώσει τους αγώνες και τις ελπίδες του κόσμου, “ρεαλιστικά” με τη διαχείριση του αστικού κράτους από μια αριστερή κυβέρνηση. Κι αυτή η εξέλιξη έβαζε με τη σειρά της πιέσεις στην ίδια την ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Ακούγονταν πολύ δυνατά οι φωνές -και μέσα στις γραμμές της- ότι δεν είχε πια ρόλο ως μέτωπο, ότι η θέση του δυναμικού της ήταν μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ για να μπορεί να τον

σπρώχνει προς τ' αριστερά. Μια άλλη μορφή που πήρε αυτή η πίεση στο εσωτερικό της ήταν οι απόψεις που λέγανε ότι η ΑΝΤΑΡΣΥΑ πρέπει να ψαλιδίσει τα αντικαπιταλιστικά της χαρακτηριστικά και να παρουσιάσει τη δική της κυβερνητική πρόταση.

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ κράτησε την πολιτική και οργανωτική αυτοτέλειά της κόντρα το ρεύμα της προσχώρησης στον ΣΥΡΙΖΑ που φυσούσε δυνατά σε ολόκληρη την Ευρώπη. Δεν έγινε ούτε "13η συνιστώσα" του ΣΥΡΙΖΑ, ούτε υιοθέτησε τη στάση της ηττοπάθειας και της καταγγελίας ενός "μικρού ΚΚΕ". Επέμενε ότι η απάντηση στη νέα τρικομματική που σχηματίστηκε (ΝΔ-ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ) δεν ήταν η "υπεύθυνη αντιπολίτευση" που διαλαλούσε ο ΣΥΡΙΖΑ μέχρι το επόμενο ραντεβού στην κάλπη, αλλά η κλιμάκωση των αγώνων για την ανατροπή των Σαμαροβενιζέλων.

"Η ...ΑΝΤΑΡΣΥΑ (!) κατεστάλη" έγραφε στο πρωτοσέλιδό της η δεξιά φυλλάδα Δημοκρατία τον Γενάρη του 2013, όταν η κυβέρνηση επιστράτευε τους απεργούς του Μετρό. Μπορεί το λογοπαίγνιο να είχε στόχο να παρουσιάσει τους απεργούς ως υποκινούμενους από τους «αναρχοαριστεριστές». Όμως, ήταν και μια έμμεση επιβεβαίωση ότι στο νου των πιο μαχητικών εργατών η ΑΝΤΑΡΣΥΑ ταυτίζεται με την ανταρσία, με τη διάθεση για κλιμάκωση και συνέχεια μέχρι την νίκη.

Οι απεργοί του Μετρό έκαναν χαιρετισμό στη 2η Συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ (1-2 Ιούνη 2013). Δίπλα τους οι μετανάστες εργάτες γης της Μανωλάδας που είχαν φτιάξει σωματείο για να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους, οι εργαζόμενοι στη κλινική Βουγιουκλάκειο στο Χαϊδάρι που έκαναν κατάληψη για τα δεδουλευμένα τους, οι κάτοικοι της Ιερισσού που πάλευαν ενάντια στην καταστροφή των χωριών τους από την εξόρυξη χρυσού.

Λίγες μέρες μετά από εκείνη την Συνδιάσκεψη, η κυβέρνηση προχώρησε στο κλείσιμο της ΕΡΤ. Με τον "ξαφνικό θάνατο" της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, ο Σαμαράς και η κυβέρνησή του ήθελαν να προκαλέσουν "σοκ και δέος" και να κόψουν τα φτερά της αυτοπεποίθησης του εργατικού κινήματος. Η πρόκληση γύρισε μπούμερανγκ. Οι εργαζόμενοι της ΕΡΤ απάντησαν με κατάληψη του Ραδιομεγάρου στην Αγ. Παρασκευή, η αφετηρία ενός πολύμηνου αγώνα που στο τέλος νίκησε. Ο εργατικός έλεγχος, ένα από τα βασικά αιτήματα του αντικαπιταλιστικού μεταβατικού προγράμματος πήρε σάρκα και οστά στην κατάληψη της ΕΡΤ. Οι σύντροφοι/ισσες της ΑΝΤΑΡΣΥΑ έπαιξαν πρωτοπόρο ρόλο βοηθώντας να κερδηθεί και να οργανωθεί η κατάληψη μέσα στην ΕΡΤ, το απεργιακό πρόγραμμα και η περιφρούρηση. Να απλωθεί η απεργία στα υπόλοιπα ΜΜΕ. Να οργανωθούν μαζικές συσκέψεις συνδικαλιστών, σωματείων και ομοσπονδιών, με στόχο να υπάρξει συντονισμός και συνέχεια μετά την 24ωρη απεργία που κάλεσαν ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ στις 13 Ιούνη.

Βήμα το βήμα, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ αποδείκνυε ότι μπορούσε να παίζει ρόλο στο πλειοψηφικό αριστερό ρεύμα που διαμορφωνόταν, να ενισχύει την αριστερή ριζοσπαστικοποίηση χωρίς να κάνει εκπτώσεις στο αντικαπιταλιστικό της πρόγραμμα και φυσιογνωμία. Στις τοπικές εκλογές του φθινοπώρου του 2014 οι κινήσεις που στήριξε πήραν 128 χιλιάδες ψήφους και κατάφερε να εκλέξει 35 αγωνιστές/τριες σε περιφερειακά και δημοτικά συμβούλια.

Μετά τον ΣΥΡΙΖΑ τι;

Οι εξελίξεις των τριών τελευταίων χρόνων, μετά την εκλογή του ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση τον Γενάρη του 2015, απέδειξαν πόσο πολύτιμη είναι η ύπαρξη και δράση της αντικαπιταλιστικής επαναστατικής αριστεράς απέναντι στην αριστερή κυβέρνηση.

Η "κωλοτούμπα" του ΣΥΡΙΖΑ δεν έπεσε σαν κεραυνός εν αιθρία το καλοκαίρι του 2015 με την υπογραφή του τρίτου μνημονίου. Ήταν εκεί

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ πρωτοστάτησε στο ΟΧΙ του δημοψηφίσματος το 2015

από την αρχή, από τα πρώτα του βήματα στην κυβέρνηση, από την συγκυβέρνηση με τους Καμένους και την εκλογή του Παυλόπουλου, τη “δημιουργική ασάφεια” της συμφωνίας του Φλεβάρη με την “τρόικα” που σήμαινε παράταση της μνημονιακής λιτότητας. Η κυβέρνηση που βγήκε με αντιμνημονιακό πρόγραμμα και αντιρατσιστικές υποσχέσεις πρόδιδε βήμα-βήμα τις ελπίδες του κόσμου που την στήριξε. Αλλά αυτό το κίνημα δεν σταμάτησε να δίνει τις μάχες του.

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ δεν κάθισε στη γωνιά κουνώντας το δάχτυλο στο κόσμο για να “διορθώσει τη ψήφο” του, όπως έκανε για παράδειγμα η ηγεσία του ΚΚΕ. Μια σεχταριστική στάση που είχε κορωνίδα την αποχή στο δημοψήφισμα του Ιούλη. Αντίθετα, οι δυνάμεις της ΑΝΤΑΡΣΥΑ ρίχτηκαν με ορμή στη μάχη του ΟΧΙ, χέρι-χέρι με τον κόσμο που ήθελε να συγκρουστεί με τους εκβιασμούς της κυρίαρχης τάξης. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ αποδείχτηκε πολλές φορές δυνατότερο στήριγμα για το 62% του ΟΧΙ, από όλους μαζί τους υπουργούς του ΣΥΡΙΖΑ που είχαν εξαφανιστεί από προσώπου γης τη βδομάδα πριν το δημοψήφισμα. Και γι’ αυτό όταν το μπλοκ της ΑΝΤΑΡΣΥΑ μπήκε στη πλατεία Συντάγματος εκείνο βράδυ της 5ης Ιούλη, έγινε δεκτό με θυελλώδη χειροκροτήματα και λίγο μετά ο τότε γραμματέας του ΣΥΡΙΖΑ αναγνώριζε ρητά το ρόλο της στη μάχη του δημοψηφίσματος.

Παρά την εκλογική νίκη του Σεπτέμβρη του 2015, ο ΣΥΡΙΖΑ μπήκε σε μια κρίση που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Ήδη από τα τέλη Αυγούστου του 2015 αποχώρησαν 25 βουλευτές και υπουργοί του και μαζί με εκατοντάδες άλλα στελέχη συγκρότησαν την ΛΑΕ. Ήταν μια ρήξη με τις επιλογές του ΣΥΡΙΖΑ από τα αριστερά. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ δεν έμεινε αδιάφορη σ’ αυτήν την εξέλιξη. Απηύθυνε πρόταση ισότιμης συνεργασίας προς τη ΛΑΕ στη βάση του αντικαπιταλιστικού προγράμματος μπροστά στις εκλογές τον Σεπτέμβρη του 2015.[5] Ήταν μια κίνηση που εκτιμήθηκε θετικά από τον κόσμο που ερχόταν σε ρήξη με τον ΣΥΡΙΖΑ, παρόλο που η ηγεσία της ΛΑΕ αρνήθηκε την πρόταση προτάσσοντας την ανάγκη ενός “δημοκρατικού, πατριωτικού, αντιμνημονιακού μετώπου”.

Μπορεί ιδρυτικές οργανώσεις της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, όπως η ΑΡΑΝ και η ΑΡΑΣ, να προσχώρησαν τελικά στη ΛΑΕ. Όμως αυτός που δικαιώθηκε ήταν η ΑΝΤΑΡΣΥΑ που εξηγούσε ότι η απάντηση στη δεξιά μετατόπιση του ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι ένας πιο «αριστερός ρεφορμισμός» που θα διεκδικήσει μια «πραγματικά αριστερή κυβέρνηση» κινδυνεύοντας να αναπαράγει τα ίδια αδιέξοδα. Αλλά το δυνάμωμα των αγώνων για να ξηλώσουμε παλιά και νέα μνημόνια, η συγκρότηση δυνατής αριστερής αντιπολίτευσης και η εναλλακτική της αντικαπιταλιστικής ανατροπής.

Το πώς συγκροτείται και δυναμώνει αυτή η αριστερή αντιπολίτευση σε περίοδο που η ρεφορμιστική αριστερά βρίσκεται στην κυβέρνηση, δεν είναι ούτε εύκολο, ούτε συνηθισμένο καθήκον. Οι πιέσεις, είτε της προσαρμογής προς τα δεξιά, είτε της σεχταριστικής αναδίπλωσης που εξαντλείται σε καταγγελίες για τη «μετάλλαξη» του ΣΥΡΙΖΑ, είναι υπαρκτές και πιέζουν όλα τα κομμάτια της Αριστεράς, ανάμεσά τους και τις δυνάμεις της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Αυτό ήταν το κέντρο του προβληματισμού -και των αντιπαραθέσεων- στην 3η Συνδιάσκεψη της ΑΝΤΑΡΣΥΑ τον Μάρτη του 2016 αλλά και στην πορεία που ακολούθησε μέχρι σήμερα.

Στα τρία χρόνια που έχουν περάσει από τότε, η εργατική τάξη έχει συσσωρεύσει πολιτικές και αγωνιστικές εμπειρίες. Χιλιάδες αγωνίστριες και αγωνιστές κατανοούν τα όρια της ρεφορμιστικής στρατηγικής του κοινοβουλευτικού δρόμου του ΣΥΡΙΖΑ και κοιτάζουν με ελπίδα προς την ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Αντίστοιχα, κόσμος που στράφηκε προς τη ΛΑΕ, στέκεται σήμερα κριτικά απέναντί της αναγνωρίζοντας *“την κληρονομιά των κακών παραδόσεων του ελληνικού ρεφορμισμού στις οποίες επιμένει”*, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά στην επιστολή παραίτησης από το Πολιτικό της Συμβούλιο ένας από τους συντρόφους που το 2015 είχαν επιλέξει να αποχωρήσουν από την ΑΝΤΑΡΣΥΑ.[6]

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ έδωσε τις μάχες της αυτά τα τρία χρόνια και σήμερα έχει τη δυνατότητα και το καθήκον να ανοιχτεί πλατιά, όχι να κλειστεί σε ένα καταφύγιο περιμένοντας καλύτερες μέρες. Να στηρίξει την εργατική αντίσταση και τους αγώνες για «να τα πάρουμε όλα πίσω», να πρωτοστατήσει μαζί με την ΚΕΕΡΦΑ στο αντιρατσιστικό και αντιφασιστικό κίνημα, να προβάλει το πρόγραμμά της και να διαμορφώσει ένα δυνατό ρεύμα αντικαπιταλισμού και στις εκλογικές μάχες των επόμενων μηνών.

Συμβολή

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ είναι ένα μέτωπο διαφορετικών οργανώσεων και αγωνιστών/τριών με διαφορετική ιστορική πορεία και αναφορές. Οι συντρόφισσες και οι σύντροφοι του ΣΕΚ επιδιώκουμε όλα αυτά τα δέκα χρόνια της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, να παίξουμε πρωωθητικό ρόλο. Οργανωτικά, επιμένοντας στην εξωστρεφή δράση και τη δημοκρατική συγκρότηση και λειτουργία της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, την ανάγκη οι διαφορετικές απόψεις που υπάρχουν στο εσωτερικό της να εκφράζονται ελεύθερα και να εκπροσωπούνται αναλογικά στα εκλεγμένα όργανά της, βήμα μπροστά που έκανε τελικά η ΑΝΤΑΡΣΥΑ στην 4η Συνδιάσκεψή της τον Απρίλη του 2018. Και πολιτικά. Αναδεικνύοντας σε κάθε περίοδο τις δυνατότητες για το εργατικό κίνημα και την αδυναμία των “από πάνω”, κόντρα σε απαισιόδοξες εκτιμήσεις. Ιεραρχώντας την ανάγκη να ανοιχτεί η ΑΝΤΑΡΣΥΑ στον κόσμο που παλεύει και να τον στηρίξει κινηματικά και πολιτικά. Υπογραμμίζοντας τον πρωτοπόρο ρόλο της εργατικής τάξης κόντρα

στην αναζήτηση άλλων "υποκειμένων" είτε αυτά ήταν το "πλήθος" των πλατειών είτε το "πρεκαριάτο". Στηρίζοντας πρωτοβουλίες οργάνωσης και συντονισμού της εργατικής αντίστασης σε μια σειρά χώρους.

Πρωτοστατούμε μαζί με την ΚΕΕΡΦΑ στην πάλη ενάντια στο ρατσισμό και τους φασίστες, βοηθώντας με αυτόν τον τρόπο την ΑΝΤΑΡΣΥΑ να ηγεμονεύει μέσα στην Αριστερά σαν η δύναμη που μπορεί να μιλάει τολμηρά και ξεκάθαρα για «ανοιχτά σύνορα», νομιμοποίηση και άσυλο για όλους τους μετανάστες και τους πρόσφυγες και να βρεθεί σε εκατοντάδες αντιρατσιστικές και αντιφασιστικές κινητοποιήσεις: από την «Αθήνα πόλη Αντιφασιστική» δύο μέρες μετά την δολοφονία του Σαχζάτ Λουκμάν τον Γενάρη του 2013 μέχρι τον αντιφασιστικό ξεσηκωμό μετά την δολοφονία του Παύλου Φύσσα και από την διαδήλωση ενάντια στον φράχτη στον Έβρο τον Γενάρη του 2016 και τη συμμετοχή στις μέρες διεθνούς αντιφασιστικής δράσης που οργανώνονται κάθε Μάρτη, μέχρι τη δίκη των δολοφόνων της Χρυσής Αυγής.

Αντίστοιχη συμβολή έχουμε οι συντρόφισσες και οι σύντροφοι του ΣΕΚ στα «δύσκολα» ζητήματα. Στην πάλη ενάντια στο σεξισμό και κάθε μορφής καταπίεσης, βοηθώντας την ΑΝΤΑΡΣΥΑ να συμμετέχει στα Pride και όλες τις μάχες για ίσα δικαιώματα των γυναικών και των ομοφυλόφιλων και να τις συνδέει με το σύστημα που γεννάει την εκμετάλλευση και την καταπίεση. Στο αντιπολεμικό μέτωπο να κρατάει μια διεθνιστική γραμμή για το Μακεδονικό και τα ελληνοτουρκικά κόντρα στις εθνικιστικές εξορμήσεις της "δικιάς μας" άρχουσας τάξης στα Βαλκάνια, το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο.

Επιμένουμε ιδιαίτερα στην ανάγκη του ενιαίου μετώπου που απλώνει το χέρι στον κόσμο του ρεφορμισμού επιδιώκοντας να τον κερδίσει στις μάχες και στην αντικαπιταλιστική προοπτική πέρα από τα όρια του κοινοβουλευτικού δρόμου. Το καλοκαίρι του 2012 υποστηρίζαμε ότι το 1% της ΑΝΤΑΡΣΥΑ μπορεί με τις πρωτοβουλίες του να τραβάει το 30% του κόσμου της Αριστεράς. Μετά το 2015 εξηγούσαμε ότι «ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι το τέλος του δρόμου», η ριζοσπαστικοποίηση προς τα αριστερά συνεχίζεται και η ΑΝΤΑΡΣΥΑ πρέπει να πρωτοστατήσει σε πρωτοβουλίες κοινής δράσης και συντροφικής συζήτησης για την εναλλακτική, με τον κόσμο του ΣΥΡΙΖΑ που έρχεται σε σύγκρουση με τις επιλογές της ηγεσίας του αλλά και όλα τα κομμάτια της πέρα από τον ΣΥΡΙΖΑ αριστεράς.

Σήμερα αυτές οι δυνατότητες είναι ακόμα μεγαλύτερες. Είναι στο χέρι της ΑΝΤΑΡΣΥΑ να τις αξιοποιήσει, ξεπερνώντας υπαρκτά προβλήματα που αντιμετωπίζει εξαιτίας της δυσκολίας της να συνδεθεί με τον κόσμο που αναζητά αριστερές αντιστάσεις και εναλλακτικές. Λάθος απόψεις που επικρατούν σε δυνάμεις της για το πώς διαμορφώνεται η περίοδος αλλά και για το πώς αντιμετωπίζεται ο ρεφορμισμός του ΣΥΡΙΖΑ και η συνδικαλιστική γραφειοκρατία, οδηγούν σε σεχταριστικές αντιμετωπίσεις κοστίζοντας στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ χαμένες ευκαιρίες στις μάχες στο εργατικό και αντιφασιστικό/αντιρατσιστικό κίνημα αλλά και στην κεντρική πολιτική της παρέμβαση. Ο ρεφορμισμός και η συνδικαλιστική γραφειοκρατία δεν αντιμετωπίζονται απλά με καταγγελίες και φραστικές επιθέσεις. Οι αγωνιστές και οι αγωνίστριες που απογοητεύονται από τον ΣΥΡΙΖΑ και παλεύουν ενάντια στις προδοσίες του, μπορούν να κερδίζονται στην αντικαπιταλιστική αριστερά καθώς ανακαλύπτουν μέσα από την κοινή δράση ότι η ΑΝΤΑΡΣΥΑ μπορεί να αποτελεί στήριγμα για την αναζήτηση γνήσιας αριστερής εναλλακτικής.

Ζούμε σε μια περίοδο που η ριζοσπαστικοποίηση και οι εξεγέρσεις εξακολουθούν να είναι στην ημερήσια διάταξη. Από τα "κίτρινα γιλέκα" στη Γαλλία, μέχρι τις αντιρατσιστικές και αντιφασιστικές μάχες στην Ευρώπη και στην Αμερική, ένα νέο κίνημα δίνει δυνατότητες και θέτει προκλήσεις στην Αριστερά. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ μπορεί να τις αδράξει, στηριγμένη και στα πολύτιμα διδάγματα και εμπειρίες της συγκλονιστικής δεκαετίας που πέρασε. Το μέλλον ανήκει στον αντικαπιταλισμό! ■

Σταθερά στο δρόμο της Αντικαπιταλιστικής ανατροπής

Σημειώσεις

1. Http://eklogika.gr/parties/antarsya_tautotita
2. Πάνος Γκαργκάνας, "Κρίση, εξέγερση και ριζοσπαστική Αριστερά", Σοσιαλισμός από τα Κάτω 76 (Σεπτέμβρης – Οκτώβρης 2009) http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=425
3. Πολιτική Εισήγηση του Συντονιστικού στη Συνέλευση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ 27-28 Μάρτη
4. Θ. Καμπαγιάννης, "Ο δρόμος για την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, Σοσιαλισμός από τα Κάτω 88 (Σεπτέμβρης – Οκτώβρης 2011) http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=473
5. Απόφαση του Πανελλαδικού Συντονιστικού Οργάνου της ΑΝΤΑΡΣΥΑ (30/9/2015), Εργατική Αλληλεγγύη 1188 (2/92015), http://ergatiki.gr/article.php?id=12290&issue=1188
6. Π. Σωτήρης: Επιστολή παραίτησης από το ΠΣ της ΛΑΕ, 17/12/2018, https://lastingfuture.blogspot.com/2018/12/blog-post.html?fbclid=IwAR1B87JHLM9vmawi4ua8zwrVeoH5Q3V3sDzcWGymoiDSWyHttiR_V0BKXRc

Ανταρσία στις Γειτονιές της Αθήνας

Ο Πέτρος Κωνσταντίνου, δημοτικός σύμβουλος, παρουσιάζει την αντικαπιταλιστική παρέμβαση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Οι δημοτικές και οι περιφερειακές εκλογές στις 26 Μάη 2019 είναι μια μεγάλη πολιτική μάχη για το πως μπορεί να συνεχιστεί η ριζοσπαστικοποίηση και η αριστερή στροφή της εργατικής τάξης και να μην υπάρξει πισογύρισμα. Η τεράστια στροφή αριστερά είχε ήδη καταγραφεί στις δημοτικές εκλογές του 2014, κουβαλώντας τη σφραγίδα του απεργιακού κύματος και των αγώνων ενάντια στα μνημόνια των κυβερνήσεων ΝΔ-ΠΑΣΟΚ, αλλά συνέχισε ανοδικά στις βουλευτικές εκλογές και στην έκρηξη του ΟΧΙ το καλοκαίρι του 2015.

Η ΝΔ και η ακροδεξιά θα επιχειρήσουν να τις χρησιμοποιήσουν ως εφαλτήριο ανάκαμψης της δύναμής τους αλλά και απομόνωσης της αντίστασης, που ξεδιπλώνεται στη «μεταμνημονιακή» περίοδο. Υπάρχει η δύναμη, που μπορεί να τους ματαιώσει τα σχέδια όσο και αν τα παγαλάκια τους στα ΜΜΕ προεξοφλούν σαρωτικές νίκες για τους υποψηφίους τους.

Είναι μια μεγάλη ευκαιρία να αναδειχτεί η αντικαπιταλιστική αριστερά σε δύναμη που μπορεί να ακουμπήσει επάνω της η αντίσταση. Μπορεί να καταφέρει να την εκφράσει και στις εκλογές με ενισχυμένη παρουσία στα δημοτικά συμβούλια. Είναι εφικτή μια τέτοια προοπτική σε συνθήκες, όπου η κρίση δεν τελειώνει και η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ βρίσκεται αντιμέτωπη με την οργή των εργαζόμενων και της νεολαίας για τους ατέλειωτους συμβιβασμούς της με την άρχουσα τάξη. Ένας ολόκληρος κόσμος στις πόλεις και τις γειτονιές αντιστέκεται και δεν αρκείται στα μεταμνημονιακά ψίχουλα. Είναι ο κόσμος του ΟΧΙ που δεν συγχώρεσε ποτέ στον Τσίπρα την κωλοτούμπα στο δημοψήφισμα και συνεχίζει να αναζητά εναλλακτικές λύσεις και παλεύει γι' αυτές. Θέλει και διεκδικεί, με απεργίες και αγώνες, να τα πάρει όλα πίσω!

Η εναλλακτική στα αδιέξοδα των επιλογών του ΣΥΡΙΖΑ έρχεται από τα κάτω με την εργατική αντίσταση, με τα κινήματα που συγκρούονται με τους φασίστες της Χρυσής Αυγής και τις ρατσιστικές πολιτικές της ΕΕ-φρούριο, με τα κινήματα που δίνουν τη μάχη ενάντια στην καταπίεση των γυναικών, των ΛΟΑΤΚΙ, των αποκλεισμένων στις γειτονιές και με τα κινήματα που υπερασπίζονται το περιβάλλον από την υποταγή στην κερδοσκοπία.

Έχουμε τη δυνατότητα να στείλουμε το μήνυμα σε όλη την Ευρώπη ότι μπορεί να μπει φρένο στην ανοδική πορεία που κατέγραψαν τα ακροδεξιά κόμματα σε ευρωπαϊκές χώρες, πατώντας πάνω στις ρατσιστικές πολιτικές της Ευρώπης-φρούριο, στις πολιτικές που έπνιξαν χιλιάδες μετανάστες και τους εγκλώβισαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Να πρωτοστατήσουμε στη μάχη για να κλείσουμε το δρόμο στους Κασιδιάρηδες, την ίδια περίοδο που η δίκη τους θα μπαίνει στην τελική ευθεία για την καταδίκη.

Δεν είναι μονόδρομος να επιστρέψουν τα ζόμπι της δεξιάς στους δήμους παρέα με τους χρυσαυγίτες, ούτε ότι θα μπορέσει ο Μπακογιάννης και οι Μητσοτάκηδες να μας γυρίσουν στις εποχές που έκαναν κουμάντο οι Μπαλτάκοι και τα έβρισκαν με τους Κασιδιάρηδες.

Με μια τέτοια παρέμβαση, η αριστερά μπορεί να ανοίξει το δρόμο για να κλιμακωθεί η αντίσταση και να ξεδιπλώσει την αντικαπιταλιστική απάντηση στην κρίση, σε περίοδο που τα κίτρινα γιλέκα στη Γαλλία ξανάφεραν την επικαιρότητα της δύναμης του κινήματος και της μαζικής

Συνέλευση της Ανταρσίας Στις Γειτονιές της Αθήνας στο Πνευματικό Κέντρο στις 7 Δεκέμβρη 2018. Στο Πάνελ: Τάκης Ζώτος, Νίκη Αργύρη, Νίκος Στραβελάκης, Βαγγέλης Χατζηνικολάου, Θένια Ασλανίδη και ο Πέτρος Κωνσταντίνου .

αμφισβήτησης του συστήματος.

Χρεοκοπημένη διαχείριση

Στους δήμους και τις περιφέρειες, η διαχείριση της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ έφερε τραγωδίες για τον φτωχό κόσμο. Και οι Δήμαρχοι της κεντροαριστεράς, Καμίνης και Μπουτάρης αποσύρονται, αφήνοντας πίσω τους την πικρή γεύση των δικών τους συμβιβασμών με τα μνημόνια και τις συντηρητικές επιλογές του δόγματος «νόμος και τάξη».

Στην περιφέρεια της Αττικής, η «αριστερή» διαχείριση της Δούρου βρέθηκε να μετράει δεκάδες νεκρούς στις πλημμύρες της Μάνδρας και στις φονικές πυρκαγιές στο Μάτι, διότι οι περικοπές ρήμαξαν τα αντιπλημμυρικά έργα και την πυροπροστασία ενώ τα ρέματα συνέχισαν να μπαζώνονται και τα δάση να γίνονται οικόπεδα. Ο καπιταλισμός σκοτώνει με βροχή και με φωτιά και η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, με τη συνέχιση των περικοπών κατά 60% στους πόρους και τα επενδυτικά προγράμματα των δήμων για τις υποδομές, τον διευκολύνει να καλπάζει αχαλίνωτος προς νέες καταστροφές.

Η αναπτυξιακή ρητορική της κυβέρνησης πήρε και έδωσε με φαραωνικά σχέδια και αναπλάσεις επί χάρτου, ανοίγοντας το δρόμο να αποκτήσουν δυνατότητα οι επενδυτές όχι μόνο να αποκτήσουν τζάμπα περιουσία από τις εκποιήσεις του Υπερταμείου αλλά και να λεηλατήσουν δημόσιους χώρους, πάρκα, δάση και παραλίες.

Ο Καμίνης ήταν ο πρόθυμος συνεταίρος του Τσίπρα σε αυτά, με σημαία τις συνεργασίες με τα Ιδρύματα Ωνάση και Νιάρχου αλλά και τις ΠΑΕ. Συμφώνησε να χτιστεί το νέο γήπεδο του ΠΑΟ μέσα στο χώρο του Μητροπολιτικού Πάρκου Γουδή. Στη Ν.Φιλαδέλφεια έκοψαν φέτες από το πάρκο για να φτιαχτεί το γήπεδο του Μελισσανίδη. Το πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού το χάρισαν στους Λάτσηδες για να φτιάξουν καζίνο, ουρανοξύστες και μαρίνες. Στην Ακαδημία Πλάτωνος, ο Σταθάκης μαζί με τον Καμίνη χάρισαν εκτάσεις στην Artume, θυγατρική της Blackrock, στα κεντρικά Γραφεία της οποίας μπούκαρε η Γερμανική Αστυνομία, αναζητώντας τις διαδρομές του ξεπλύματος του μαύρου χρήματος και των φορολογικών απατών της πολυεθνικής. Η αντίσταση σε αυτά τα σχέδια δεν τους άφησε σε χλωρό κλαρί και οι «επενδύσεις» καρκινοβατούν.

Η πολυδιαφημισμένη αναβάθμιση του «ιστορικού και εμπορικού κέντρου» της Αθήνας σήμανε δεκάδες εκατομμύρια ευρώ να σπαταλώνται σε ανακατασκευές πεζοδρόμων και σβήσιμο γκράφιτι, την ώρα που οι γειτονιές είχαν να δουν συνεργείο για οποιοδήποτε έργο πάνω από οκτώ χρόνια.

Αλλά εκεί που η αθλιότητα ξεπέρασε τα όρια είναι στην υποβάθμιση των δημοτικών υπηρεσιών για τις ανάγκες εκατοντάδων χιλιάδων φτωχοποιημένων εργαζόμενων από τα μνημόνια, ανέργων και ανθρώπων σπρωγμένων στην εξαθλιωμένη ζωή, το περιθώριο και τον αποκλεισμό, στο δρόμο ως άστεγοι ή εξαρτημένοι χωρίς φροντίδα.

Παιδικοί σταθμοί αναγκαίοι για να μην φορτώνονται οι γυναίκες το βάρος της ανατροφής των παιδιών έκλεισαν, ενώ χιλιάδες παιδιά αποκλείονται κάθε χρόνο και οι εργατικές οικογένειες πληρώνουν τροφεία. Με την κατάληψη του Δημαρχείου από τις εργαζόμενες του Δημοτικού Βρεφοκομείου για 26 μέρες το 2011 και τους αγώνες των συμβασιούχων ενάντια στις απολύσεις κρατήθηκαν οι παιδικοί σταθμοί και το προσωπικό. Το ίδιο και στα σχολεία, όπου με τις μάχες των εκπαιδευτικών και των γονέων εμποδίστηκαν σαρωτικές συγχωνεύσεις σχολείων ενώ διαρκής είναι ο αγώνας για να έχουν τα σχολεία εκπαιδευτικούς, φύλακες, καθαρίστριες και χρηματοδότηση για επισκευές και συντήρηση.

Βιοπαλαιστές στο δρόμο, όπως χειροτέχνες, ρακοσυλλέκτες, μουσικοί και μικροπωλητές είδαν την Αστυνομία να τους κηνυγά με επιχειρήσεις σκούπα, όπως είχε συμβεί και με τους μετανάστες.

Στο Δήμο της Αθήνας έγιναν απολύσεις συμβασιούχων ενώ στις συνταξιοδοτήσεις δεν υπήρξε αναπλήρωση. Επιπλέον, η υποχρηματοδότηση όλων των υπηρεσιών τσάκισε τη δυνατότητα κάλυψης των αναγκών του κόσμου.

Η υποκατάσταση των δημοτικών υπηρεσιών πρόνοιας από προγράμματα για «ωφελούμενους» με χρηματοδότη το ΕΣΠΑ, την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ ή φιλάνθρωπους

χορηγούς μετέτρεψε την υποχρέωση του κράτους για την φροντίδα των φτωχών και των αποκλεισμένων σε παροχή συσσιτίων και προσωρινών υπηρεσιών με ημερομηνία λήξης. Στο Κόμβο Αλληλεγγύης στο παλιό Φρουραρχείο στον Σταθμό Λαρίσης στεγάζονται πλέον επίσημα όλες οι ΜΚΟ, στις οποίες παραχωρήθηκε η διαχείριση μεγάλου μέρους της χρηματοδότησης για τις ανάγκες των άπορων, των άστεγων και των προσφύγων: Δομές για πρόσφυγες, τύπου γκέτο του Ελαιώνα, στέγαση σε κοινωνικές πολυκατοικίες για ελάχιστους μόνο για 18μηνο και μετά στο δρόμο, ανυπαρξία «Βοήθειας στο σπίτι». Ούτε μία τραπεζαρία για διανομή φαγητού δεν άνοιξε, το οποίο μοιράζεται ακόμη στα όρθια σε ουρά στον δρόμο με ήλιο και βροχή. Ο κόσμος αντιστάθηκε ακόμη και μέσα στο πρόγραμμα κοινωνικής στέγασης, αρνούμενος να αποχωρήσει, όταν ολοκληρώθηκε το 18μηνο διάρκειάς του.

Η πολιτική του αποκλεισμού και της στοχοποίησης των εξαρτημένων ήταν ο ηθικός αυτουργός της δολοφονία του Ζακ/Zackie Κωστόπουλου, ένα έγκλημα που ήρθε στην επιφάνεια εξ αιτίας της δράσης του ως ακτιβιστή του ΛΟΑΤΚΙ κινήματος. Είχε προηγηθεί η αστυνομική επιχείρηση εκκένωσης του Πεδίου Αρεως από τους εξαρτημένους ενώ ταυτόχρονα το πρόγραμμα παροχής περίθαλψης στους εξαρτημένους ήταν μια καρικατούρα. Όπως κατήγγειλε η Ε. Σταθακοπούλου, εργαζόμενη του ΟΚΑΝΑ, εκατοντάδες εξαρτημένοι γύρισαν σε φυλακές και η πλειοψηφία μεταφέρθηκε εκατό μέτρα παραπέρα, στην ΑΣΟΕΕ και την Πατησίων. Καμία δομή για εξαρτημένους δεν άνοιξε, αντίθετα οι δομές του ΕΣΥ και του ΕΟΠΠΥ, του ΟΚΑΝΑ, του ΚΕΘΕΑ και του 18 Ανω υποβαθμίστηκαν από το ίδιο το κράτος.

Η πλέον προκλητική πολιτική της διαχείρισης Καμίνη ήταν η προσαρμογή του στην ατζέντα «νόμου και τάξης», με κορώνες κατά της «ανομίας στα Εξάρχεια» και των διαδηλώσεων στο κέντρο της Αθήνας. Ο Καμίνης έριχνε νερό στο μύλο της Δεξιάς και της ακροδεξιάς με τις διαρκείς εκκλήσεις για περισσότερη αστυνόμευση, για να εκκενωθούν οι καταλήψεις στέγης προσφύγων στα σχολεία, στα κλειστά κτίρια και στο City Plaza.

Στην τελευταία χρονιά, αφού πανηγύρισε για τα πλεονάσματα πάνω από 70 εκατομμυρίων ευρώ στον προϋπολογισμό του Δήμου, αφού επέστρεψε στο κράτος αναξιοποίητα κονδύλια για τις σχολικές επιτροπές ύψους 760.000 ευρώ(!), την ώρα που τα σχολεία ρήμαζαν και οι γονείς έβαζαν το χέρι στην τσέπη ακόμη και για βάψιμο, προχώρησε στη σύναψη δανείου ύψους 55 εκατομμυρίων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Δυστυχώς, ακόμη και το ΚΚΕ το ψήφισε, με όρο να προχωρήσουν απαλλοτροιώσεις οικοπέδων. Στον ίδιο τον προϋπολογισμό, καταγράφονταν βέβαια εισπράξεις μόλις 60.000 ευρώ από τους ξενοδόχους ως «τέλη παρεπιδημούντων» μετά την αλματώδη αύξηση του τουρισμού!

Μετά από όλα αυτά, δεν είναι τυχαίο ότι ο Μπακογιάννης δηλώνει ότι «δεν είναι σωστό να λέμε κάθε φορά ότι παραλαμβάνουμε καμένη γη», εννοώντας ότι θα συνεχίσει το «έργο Καμίνη» που είχε δόγμα «με λιγότερα κάναμε καλύτερα!» Πατώντας πάνω στην ατζέντα «νόμου και τάξης», προκαλεί με περιπάτους στον Άγιο Παντελεήμονα παρέα με καραμπινάτους ακροδεξιούς, όπως ο Γιαννάτος και με καλέσματα για κλείσιμο του Πολυτεχνείου και περιορισμό των διαδηλώσεων στο κέντρο της Αθήνας.

Στις γειτονιές της Αθήνας

Η «Ανταρσία στις γειτονιές της Αθήνας» στήριξε τις μάχες του κόσμου της δουλειάς και των κινημάτων στους εργασιακούς χώρους και τα διαμερίσματα της πόλης. Η αντίσταση στις επιθέσεις στους Δήμους και τις επιλογές των Δημάρχων ξεδιπλώθηκε με τους ίδιους τους εργαζόμενους να επιβάλλουν ότι δεν απολύονται χιλιάδες συμβασιούχοι και η κυβέρνηση θα προχωρήσει σε προσλήψεις μονίμων. Είναι μια μάχη που συνεχίζεται αφού ο Σκουρλέτης απέκλεισε πολλούς συμβασιούχους από την μονιμοποίηση.

Από το 2010, όταν εκλεγήκαμε στο δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας, μαζί με το αντιφασιστικό κίνημα, είμαστε το αντίπαλο δέος στους νεοναζί της Χρυσής Αυγής, που έχουν εκλέξει συμβούλους με πρόγραμμα τα πογκρόμ κατά των μεταναστών και τις επιθέσεις κατά της αριστεράς και των κινημάτων. Οι νεοναζί είναι απομονωμένοι στο δημοτικό συμβούλιο εξ αιτίας της δίκης αλλά και διότι ένα ολόκληρο κίνημα στις γειτονιές δεν τους αφήνει σπιθαμή να περπατήσουν. Το φεστιβάλ μίσους της ΧΑ που αρχικά το επέτρεψε ο Καμίνης ακυρώθηκε μονίμως. Και όταν οι νεοναζί προχώρησαν στην δολοφονική επίθεση κατά του φοιτητή Αλέξη Λάζαρη από τα κεντρικά τους Γραφεία στη Μεσογείων, οργανώθηκαν κινητοποιήσεις που έβαλαν το ζήτημα να κλείσουν τα γραφεία τους ως ορμητήρια επιθέσεων. Κοινοτικά συμβούλια πήραν απόφαση και στήριξαν σχετικό ψήφισμα.

Οι νεοναζί ηττήθηκαν, όταν επιχείρησαν να φορέσουν την μάσκα του «αγανακτισμένου γονέα» για να

διώξουν τα προσφυγόπουλα από τα σχολεία, με τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς να τα υποδέχονται με εκδηλώσεις αλληλεγγύης. Ηττήθηκαν στα Σεπόλια, όταν επιχείρησαν να εμποδίσουν να λειτουργήσει το σχολείο της Πακιστανικής Κοινότητας στο 144ο Δημοτικό σχολείο, χτυπώντας ακόμη και μέλη του ΔΣ του Συλλόγου γονέων του σχολείου.

Βρεθήκαμε μαζί με την Πακιστανική Κοινότητα στη Μάνδρα, με τα συνεργεία αλληλεγγύης στους πλημμυροπαθείς να παίρνουν φυτάρια από το Τμήμα Πρασίνου του Δήμου της Αθήνας. Βρεθήκαμε πιο πριν στον Ασπρόπυργο, στη νικηφόρα απεργία και την κατάληψη του εργοστάσιου της Γενικής Ανακύκλωσης ενάντια στην απλήρωτη δουλειά. Στις 9 Γενάρη, 32 εργαζόμενοι δικάζονται για την κατάληψη μαζί με τους συμπαραστάτες τους, όπως ο Πέτρος Κωνσταντίνου, δημοτικός σύμβουλος Αθήνας και η Κατερίνα Πατρικίου, δημοτική σύμβουλος Πετρούπολης. Στηρίξαμε τους απεργούς του εργοστασίου πλαστικών Κώστας Γεωργίου ενάντια στη ρατσιστική εργοδοτική τρομοκρατία.

Στηρίξαμε τον αγώνα για τη διάσωση του Γηροκομείου Αθήνας ενάντια στον αρχιμανδρίτη Προκόπιο Μπούμπα, ο οποίος προχώρησε σε διώξεις κατά των δημοτικών συμβούλων που κατήγγειλαν την εργοδοτική τρομοκρατία, τις απολύσεις και την διάλυση του Γηροκομείου με την συρρίκνωση των θέσεων φιλοξενίας ηλικιωμένων από 750 σε 120. Στις 16 Γενάρη, δικάζονται με κατηγορία την συκοφαντική δυσφήμιση οι δημοτικοί σύμβουλοι Νίκος Σοφιανός, Πέτρος Κωνσταντίνου και οι πρώην δημοτικοί σύμβουλοι Ελένη Πορτάλιου και Σταυρούλα Αγγελίδου.

Στηρίξαμε τους αγώνες ενάντια σε συγχωνεύσεις σχολείων στα Πετράλωνα και τα Πατήσια και να μην υποβαθμιστεί το 36ο δημοτικό σχολείο στα Εξάρχεια. Αντισταθήκαμε στην συγχώνευση των σχολικών επιτροπών και των δημοτικών επιτροπών παιδείας.

Οργανώσαμε μαζί με τους ρακοσυλλέκτες και τα σωματεία τους την αντίσταση στο κλείσιμο του παζαριού των φτωχών στον Ελαιώνα και την έξωση τους απο το χώρο, που τους είχε παραχωρήσει ο Δήμος Αθήνας. Είμαστε σε κινητοποίηση μαζί με τους χειροτέχνες για να μην τους πετάξουν έξω από το Θησείο, την Αδριανού, την Αιόλου κλπ. Βοηθήσαμε να παραμείνει ανοικτή η κοινωνική πολυκατοικία στην οδό Μπουμπουλίνας 36. Μαζί με τα κινήματα στο Γουδή και την Ακαδημία Πλάτωνα σταθήκαμε κόντρα στη διάλυση των ελεύθερων χώρων και του πράσινου. Στηρίξαμε τον αγώνα να μην μπαζωθεί ο Ποδονίφτης, το τελευταίο ανοικτό ρέμα που διατρέχει την Αθήνα.

Αντικαπιταλιστική εναλλακτική

Θα πάμε μπροστά με τη δύναμη της εργατικής αντίστασης και των κινημάτων, που κάθε τόσο πλημμυρίζουν τους δρόμους της Αθήνας, με εργατικές, φοιτητικές και μαθητικές διαδηλώσεις, με τους συνταξιούχους που βγαίνουν κάθε τόσο μαζικά, με αντιφασιστικά και αντιρατσιστικά συλλαλητήρια, με το Pride και τις διαδηλώσεις για δικαιοσύνη στον Ζακ/Zackie Κωστόπουλο, με τις κινητοποιήσεις κατά των πλειστηριασμών και των εξώσεων, κατά της κατάργησης της κυριακάτικης αργίας και τις κινητοποιήσεις υπεράσπισης των ελεύθερων χώρων και του πράσινου.

Αυτή είναι η δικιά μας δύναμη που μπορεί να επιβάλει μια άλλη εναλλακτική λύση, για να μην θυσιάζονται οι ανάγκες μας για τα ματωμένα πλεονάσματα και τα κέρδη των καπιταλιστών. Για να διαγραφεί το χρέος, να κρατικοποιηθούν χωρίς αποζημίωση οι Τράπεζες κάτω από εργατικό έλεγχο ώστε να σωθούν τα σπίτια του κόσμου και οι δουλειές μας και για να βρεθούν λεφτά για τις δημόσιες και δημοτικές υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας, παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού. Για να καταργηθεί το χαράτσι των δημοτικών τελών στην κατοικία, που έφτασε το 82% των εσόδων του Δήμου Αθήνας. Για να καταργηθεί ο ΕΝΦΙΑ και οι πλειστηριασμοί ακόμη και για χρέη ελάχιστων ευρώ!

Θέλουμε την Αθήνα πόλη ανοιχτή, πολυπολιτισμική, με χαρτιά και ψήφο στους μετανάστες, ιθαγένεια στα παιδιά τους, τεμένη για τους μουσουλμάνους, άσυλο και στέγη στους πρόσφυγες μέσα στις γειτονιές μας, με όλα τα προσφυγόπουλα στα σχολεία. Θέλουμε την Αθήνα πόλη δημοκρατική και όχι αστυνομικό φρούριο με ΜΑΤ και αύρες στις διαδηλώσεις. Θέλουμε να ολοκληρωθεί η δίκη της Χρυσής Αυγής και να πάνε φυλακή οι δολοφόνοι του Παύλου Φύσσα και του Σαχζάτ Λουκμάν, για να μην θρηνήσουμε νέα θύματα, όπως τον Αλβανό εργάτη γης Πετρίτ Ζίλφε.

Η Αθήνα μπορεί να γίνει πόλη της μαζικής αντίστασης στην καταπίεση, το σεξισμό και τις διακρίσεις. Πρόσφατα, στην υπηρεσία καθαριότητας του Δήμου Αθήνας δεκάδες γυναίκες αλλά και άνδρες εργαζόμενοι πήραν μέρος στην παρουσίαση του βιβλίου της Μαρίας Στύλλου «Η πάλη για την απελευθέρωση των γυναικών». Ήταν μια πραγματική αποκάλυψη για τη διάθεση αντίστασης στην ανισότητα της αμοιβής, τη σεξουαλική παρενόχληση και τη βία κατά των γυναικών. Ο αγώνας για 24ωρους παιδικούς σταθμούς στους εργασιακούς χώρους και τις γειτονιές για όλους συνδέθηκε με την αμφισβήτηση του ίδιου του συστήματος και της οκογένειας μέσα σε αυτό, την αμφισβήτηση της κατωτερότητας των γυναικών και της πίεσης για επιστροφή στο σπίτι.

Η Ανταρσία στις γειτονιές της Αθήνας βάζει στόχο να δυναμώσει η αριστερά της αντικαπιταλιστικής ανατροπής μέσα στο δημοτικό συμβούλιο της Αθήνας. Περισσότεροι συμβούλοι σημαίνει πιο δυνατή φωνή για τα κινήματα και τις διεκδικήσεις του κόσμου από τα κάτω. Βάζουμε το δικό μας λιθάρι για να στρώσουμε το δρόμο ώστε η απογοήτευση από τους συμβιβασμούς και τα ξεπουλήματα της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ να βρει στήριγμα και διέξοδο σε μια ισχυρή δύναμη της αντικαπιταλιστικής αριστεράς για

20 Νοέμβρη 1018, απεργούν οι σχολικές καθαρίστριες

Η δικαιοσύνη τους και η δικαιοσύνη μας

Ο Ευκλείδης Μακρόγλου εξηγεί γιατί η ταξική αδικία που αποκάλυψε η καταδίκη της καθαρίστριας δεν είναι συμπτωματική.

Η υπόθεση της 53χρονης καθαρίστριας που καταδικάστηκε σε δέκα χρόνια κάθειρξη από το Εφετείο ξεδίπλωσε ένα συγκλονιστικό κίνημα αλληλεγγύης, που επέβαλε ως πρώτη νίκη την προσωρινή της αποφυλάκιση, μέχρι να εκδικαστεί η αναίρεσή της στον Άρειο Πάγο. Μάλιστα η εισαγγελέας του Άρειου Πάγου ζήτησε να της αποσταλεί αντίγραφο της δικογραφίας προκειμένου να διερευνήσει πιθανές πειθαρχικές ευθύνες των πέντε δικαστών που εξέδωσαν αυτήν την απάνθρωπη απόφαση.

Ποιο ήταν όμως το «έγκλημα» της καθαρίστριας; Βρέθηκε ένοχη για «απάτη κατά του δημοσίου κατ' εξακολούθηση, κατ' επάγγελμα και κατά συνήθεια», επειδή παραποίησε το απολυτήριο του Δημοτικού της, ώστε να φαίνεται ότι είχε παρακολουθήσει και την έκτη τάξη. Όλα αυτά 22 χρόνια πριν, και προκειμένου να προσληφθεί σε θέση καθαρίστριας στο δήμο Βόλου, για να μπορέσει όπως δήλωσε να φύγει από τα παραπήγματα όπου ζούσε με την οικογένειά της και να γλιτώσει τα παιδιά της από την Πρόνοια, ώστε να μην μεγαλώσουν όπως αυτή σε ορφανοτροφείο.

Η εικόνα της καθαρίστριας που οδηγείται στη φυλακή προκάλεσε τη δίκαιη αγανάκτηση και κατακραυγή όλων των εργαζόμενων που χρόνια τώρα δίνουν μάχες ενάντια στις πολιτικές της λιτότητας και των μνημονίων, των απολύσεων και των ιδιωτικοποιήσεων που καταδικάζουν χιλιάδες στην ανεργία και τη φτώχεια, ενώ ταυτόχρονα βλέπουν τους πραγματικούς καταχραστές του κόπου τους να ζουν τη μεγάλη ζωή, μακριά από τα δίχτυα μιας «δικαιοσύνης» που φαίνεται να δαγκώνει

μόνο τους ξυπόλητους. Η απόφαση βέβαια προσέβαλε το αίσθημα δικαιοσύνης όλης της κοινωνίας, έστω και φαινομενικά. Η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων αναγκάστηκε να χαρακτηρίσει δυσανάλογη την ποινή, έσπευσαν όμως να δικαιολογήσουν τους συναδέλφους τους που καταδίκασαν την καθαρίστρια, ως όμηρους ενός αναχρονιστικού νόμου.[1] Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου εστίασε και αυτή -αρκετά πιο αιχμηρά- στο «μεσαιωνικής νοοτροπίας» νόμο, επικρίνοντας όμως και την υπερβολική αυστηρότητα των δικαστών.[2] Στο ίδιο πλαίσιο κινήθηκαν και οι ανακοινώσεις μιας σειράς σωματείων και συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Η εκστρατεία κατά των «επίορκων» υπαλλήλων και τα πραγματικά σκάνδαλα

Ο νόμος του '50 για τους καταχραστές του δημοσίου έχει δεχθεί πολλά πυρά ως ένα αναχρονιστικό και συντηρητικό νομοθέτημα, όμως είναι βέβαιο πως δεν έπρεπε να εφαρμοστεί εδώ. Στην περίπτωση της καθαρίστριας πρέπει να το πούμε καθαρά: είναι αθώα γιατί δεν έχει καταχραστεί ούτε ένα ευρώ, αντίθετα δούλεψε σκληρά τόσα χρόνια για το μισθό της, ενώ οι δημοτικές και δημόσιες υπηρεσίες μόνο να κερδίσουν έχουν από την εργασία των δημόσιων υπαλλήλων, «επίορκων» ή μη. Και για αυτό είναι πραγματική πρόκληση να της ζητά το κράτος όλους τους μισθούς που έλαβε από την πρόσληψή της, στερώντας της μάλιστα και τη σύνταξη.

Πρόκληση εξάλλου είναι και οι περιορισμοί που βάζουν οι νόμοι για τις προσλήψεις, αλλά και η ίδια η διαδικασία του ΑΣΕΠ. Πρόκειται για ένα νομικό πλαίσιο που χρησιμοποιείται όχι για την εξασφάλιση δήθεν της «αξιοκρατίας», αλλά για να αποκλείονται συστηματικά από το δημόσιο, ακόμα και από τα πιο χαμηλά πόστα, οι πιο φτωχοί και περιθωριοποιημένοι, όπως η ορφανή καθαρίστρια που δεν τέλειωσε το δημοτικό, αλλά και οι Ρομά, οι μουσουλμάνοι/ες της μειονότητας της Θράκης, ακόμα και οι νέοι και νέες παλιότερα. Οι ίδιοι νόμοι και διαδικασίες χρησιμοποιούνται σήμερα για να πεταχτούν στην ανεργία χιλιάδες συμβασιούχοι που δούλεψαν για χρόνια με συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Άλλοι νόμοι, όπως στην περίπτωση της καθαρίστριας, πέρασαν γιατί στόχευαν στην πλάγια απόλυση και διαγραφή από τα ασφαλιστικά ταμεία εκατοντάδων δημόσιων υπαλλήλων, στο πλαίσιο μιας συστηματικής επίθεσης σε ένα από τα πιο οργανωμένα κομμάτια της εργατικής τάξης. Άλλωστε η διάσπαση της εργατικής αντίστασης παραμένει απαραίτητο συμπλήρωμα των πολιτικών λιτότητας ώστε να περάσουν ανενόχλητα τα βάρη της κρίσης στους ώμους των εργαζομένων.

Όπως σωστά περιγράφαμε στην Εργατική Αλληλεγγύη[3] *«ο νόμος με βάση τον οποίο καταδικάστηκε (η καθαρίστρια), συνδέεται με τη διαδικασία που εφαρμόστηκε στο δημόσιο πριν από 4 περίπου χρόνια για τον "έλεγχο της γνησιότητας δικαιολογητικών" και φέρει την υπογραφή του τότε υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης Κυριάκου Μητσοτάκη. Ήταν η περίοδος που η κυβέρνηση των Σαμαροβενιζέλων, έψαχνε τρόπους να αρχίσει τις απολύσεις Δημοσίων Υπαλλήλων μέσα από δύο τρόπους: με τη γνωστή κακόφημη αξιολόγηση του Κυριάκου που πήγε άπατη και με την προσθήκη "ειδικού πειθαρχικού παραπτώματος" στον Υπαλληλικό Κώδικα όπου ειδικά το παράπτωμα της νοθείας ή παραποίησης εγγράφου, σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του ν. 4305/2014, αποτελεί "... πειθαρχικό παράπτωμα διαρκούς χαρακτήρα". Έτσι λοιπόν ξεκίνησε μία ολόκληρη εκστρατεία νόμου και ηθικής και απολύθηκαν -άγνωστο πόσοι- Δημόσιοι Υπάλληλοι με συνοπτικές διαδικασίες, διαγράφτηκαν από το μητρώο ΔΥ και σβήστηκαν τα ένσημά τους, ενώ ήρθαν αντιμέτωποι και με το ποινικό σκέλος της διαδικασίας».* Στη συγκεκριμένη λοιπόν περίπτωση, η εφαρμογή του νόμου έρχεται να υπηρετήσει την εκδικητική μανία των μνημονιακών κυβερνήσεων απέναντι στον κόσμο της εργασίας που αντιστέκεται.

Η ειρωνεία είναι ότι λίγες μέρες μετά τη ψήφιση αυτού του νόμου, η ίδια κυβερνητική πλειοψηφία ψήφιζε το ν. 4312/2014 που έδινε τη δυνατότητα στους πραγματικούς καταχραστές «να πέσουν στα μαλακά», αν αποζημιώσουν το δημόσιο, ακόμα και με ποινές μετατρέψιμες σε χρήμα. Απέναντι λοιπόν στους «Ιαβέρηδες» αυτού του κόσμου που καλούν σε εφαρμογή του νόμου για την καθαρίστρια, δεν ξεχνάμε πως όλοι οι νόμοι, οι εξεταστικές επιτροπές και οι δικαστές, δεν ήταν αρκετοί για να τιμωρήσουν τους πραγματικούς καταχραστές μιας σειράς σκανδάλων (αναφέρουμε εντελώς ενδεικτικά: Χρηματιστήριο, Ομόλογα, Siemens, Βατοπέδι).

Η κατάληξη της εξεταστικής για το σκάνδαλο Novartis είναι μόνο το πιο πρόσφατο επεισόδιο, ενώ ακόμα και στις υποθέσεις που φαίνεται να προχωράνε, όπως η προφυλάκιση Παπαντωνίου για τις μίζες των εξοπλιστικών της γαλλικής Thales[4], το «business as usual» συνεχίζεται χωρίς διακοπή: όπως αναδεικνύαμε στην Εργατική Αλληλεγγύη, *«τις μέρες που ο Παπαντωνίου οδηγήθηκε στον Κορυδαλλό (...) ο Καμμένος πήγε στο Παρίσι για διαπραγματεύσεις με τους Γάλλους για την αγορά καινούργιων φρεγατών!»*[5] Από την άλλη, τεράστια σκάνδαλα διεθνών διαστάσεων όπως της Apple, της Volkswagen και της Novartis (για να μη θυμηθούμε τη Lehman Brothers) φανερώνουν ότι αυτή η κατάσταση δεν είναι ελληνικό «προνόμιο»: ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων διεθνώς δεν σκιάζεται από μικροπράγματα όπως οι νόμοι και η «αξιοκρατία», και αυτό είναι ο κανόνας και όχι η εξαίρεση.

Η ταξική δικαιοσύνη

Στην περίπτωση της καθαρίστριας οι δικαστές εφάρμοσαν στην πραγματικότητα μια σειρά από νομικά

Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου Κ. Κόλλιας έγινε "πρωθυπουργός" της Χούντας το 1967. Τα αδικήματα της Χούντας κρίθηκαν "στιγμιαία", ενώ των δημοσίων υπαλλήλων "διαρκή".

τεχνάσματα (παραβλέποντας τα βασικά ζητήματα της παραγραφής, του τεκμηρίου αθωότητας και του πλουτισμού του δημοσίου) για να καταλήξουν σε μια κατάφωρα άδικη απόφαση, και για αυτό όλη η κριτική τους ανήκει.

Όμως η ταχύτητα και ο τρόπος που ευθυγραμμίστηκαν για ακόμη μια φορά με την εκδικητική εκστρατεία των μνημονιακών κυβερνήσεων κατά των «επίορκων», φανερώνει ότι η δικαστική λειτουργία δεν είναι στην πραγματικότητα παρά ένα τμήμα της εξουσίας που κατέχει η άρχουσα τάξη και την ασκεί ενιαία και αδιαίρετα.

Οι «εγγυήσεις ανεξαρτησίας» των δικαστών, που θεωρήθηκαν κατακτήσεις των αστικών επαναστάσεων, διαμορφώνουν σήμερα τον πιο στεγανό και για αυτό συντηρητικό θεσμό της αστικής εξουσίας, που βρίσκεται τελείως αποκομμένος από οποιαδήποτε κοινωνική νομιμοποίηση (οι δικαστές δεν εκλέγονται καν), ακριβώς γιατί είναι απαραίτητος για την πειθάρχηση, τον καταναγκασμό και την καταστολή όσων (αντικειμενικά ή υποκειμενικά) αμφισβητούν το «δίκαιο» και την τάξη που εξυπηρετεί.

Και αν αυτό δεν γίνεται άμεσα αντιληπτό σε όλες τις περιστάσεις, σε περιόδους βαθιάς πολιτικής κρίσης και αυξημένης εργατικής αντίστασης, οπότε αδυνατίζει ως ένα βαθμό η επιρροή της άρχουσας τάξης στο κράτος, το προσωπείο της δικαιοσύνης χάνεται και αποκαλύπτεται ο συνολικός ρόλος της κρατικής εξουσίας ως η οργανωμένη βία της μιας κοινωνικής τάξης πάνω στις υπόλοιπες.[6] Φανερώνεται πιο άμεσα πως οι δικαστές και οι νόμοι παραμένουν το βασικό εργαλείο με το οποίο η άρχουσα τάξη διατηρεί τον έλεγχο του πολιτικού συστήματος.

Οι επαναστάτες είχαν εντοπίσει τα χιλιάδες νήματα που συνδέουν την τάξη των καπιταλιστών με το κράτος τους ήδη από πολύ νωρίς. Ο Ένγκελς έγραφε το 1884: «(στην αστική δημοκρατία) *ο πλούτος ασκεί έμμεσα την εξουσία του, αλλά γι' αυτό και πιο σίγουρα. Από τη μια πλευρά, με τη μορφή της άμεσης διαφθοράς των υπαλλήλων -κλασικό παράδειγμα γι' αυτό είναι η Αμερική- από την άλλη, με τη μορφή της συμμαχίας κυβέρνησης και χρηματιστηρίου*».[7] Και ο Λένιν, συμπληρώνε στις παραμονές της Οκτωβριανής Επανάστασης: «*Σήμερα, ο Ιμπεριαλισμός και η κυριαρχία των τραπεζών έχουν τελειοποιήσει και τις δυο αυτές μεθόδους που υποστηρίζουν και εξυπηρετούν πρακτικώς την παντοδυναμία του πλούτου μέσα στις δημοκρατικές πολιτείες όλων των αποχρώσεων*».[8]

Οι διαπιστώσεις αυτές, επιβεβαιώνονται σήμερα, ίσως ακόμα περισσότερο από τον καιρό που πρωτοδιατυπώθηκαν. Όλο το νομικό οπλοστάσιο και οι δικαστές που το εφαρμόζουν, συντηρούν ένα ολόκληρο εκμεταλλευτικό σύστημα, που από τη μία επιδιώκει την εμπέδωση, το άπλωμα και το βάθεμα της εκμετάλλευσης του κόσμου της εργασίας, και από την άλλη δυναμώνει τους δεσμούς του κράτους με την τάξη των καπιταλιστών, αφήνοντάς τους ασύδοτους, να ανταγωνίζονται χωρίς κανόνες σε ένα αδιάκοπο κυνήγι του κέρδους που καταστρέφει ανθρώπινες ζωές και περιβάλλον. Η αδικία αυτή διατηρείται, κάτω από ένα λεπτό στρώμα «δικαίου».

Βάση και Εποικοδόμημα

Για αυτό και το ζητούμενο της δικαιοσύνης γενικά, δεν έχει σχέση ούτε με τους ιδανικούς νόμους ούτε με τους ιδανικούς δικαστές. Δικαιοσύνη θα είχαμε αν η καθαρίστρια δεν είχε καταδικαστεί ποτέ, και οι πραγματικοί εγκληματίες και καταχραστές είχαν καταλήξει στη φυλακή εδώ και πολλά χρόνια. Στην πραγματική ζωή, όπως διαπιστώνουμε καθημερινά, τα πράγματα συνήθως συμβαίνουν ανάποδα. Χρειάζεται λοιπόν να αναποδογυρίσουμε την εικόνα και να τη φέρουμε στα μέτρα της πραγματικότητας.

Ο μαρξισμός μας βοηθάει να βάλουμε τα πράγματα στη θέση τους, δίνοντάς μας ταυτόχρονα την εναλλακτική προοπτική. Ο Ένγκελς έγραφε πως, «*όλη η ως τα τώρα ιστορία (...) είναι ιστορία ταξικών αγώνων και πως οι αντιμαχόμενες αυτές κοινωνικές τάξεις αποτελούν κάθε φορά το προϊόν των σχέσεων παραγωγής και ανταλλαγής, με μια λέξη των οικονομικών σχέσεων κάθε εποχής. Κατά συνέπεια, η οικονομική δομή της κοινωνίας αποτελεί κάθε φορά την πραγματική βάση, από την οποία μπορούμε να εξηγήσουμε ολόκληρο το εποικοδόμημα από τους νομικούς και πολιτικούς θεσμούς, καθώς και τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και τις διάφορες άλλες ιδέες της δεδομένης ιστορικής περιόδου*».[9] Έτσι, ένα οικονομικό σύστημα όπως ο καπιταλισμός, με συγκεκριμένο παραγωγικό μοντέλο (βάση), καταλήγει να δημιουργεί το νομικό σύστημα (εποικο-

δόμημα) που εξυπηρετεί την αναπαραγωγή και το άπλωμα αυτού του μοντέλου.

Το σχήμα βάση-εποικοδόμημα που χρησιμοποίησαν ο Μαρξ και ο Ένγκελς, παραμένει εξαιρετικά χρήσιμο για να κατανοούμε την κατάσταση και να δίνουμε τις μάχες αποτελεσματικά, χωρίς υποχωρήσεις μπροστά στις υποκριτικές επικλήσεις «του νόμου και της τάξης». Αυτό γιατί οι μάχες για πραγματική δικαιοσύνη είναι καθοριστικές σε πολλά επίπεδα: ο Ένγκελς σε άλλο σημείο συμπληρώνει πως *«η οικονομική κατάσταση αποτελεί τη βάση, ωστόσο, τα ποικίλα στοιχεία του εποικοδομήματος -οι πολιτικές μορφές της ταξικής πάλης και η έκβασή τους, όπως οι θεσμοί που καθιερώνονται από τις νικήτριες τάξεις μετά από μια νικηφόρα μάχη κλπ, οι νομικές μορφές, ακόμα και οι αντανακλάσεις των πραγματικών αγώνων στα μυαλά όσων συμμετείχαν σ' αυτούς (...)- με τη σειρά τους εξασκούν επιρροή στην πορεία των ιστορικών αγώνων και σε πολλές περιπτώσεις υπερτερούν στον καθορισμό της μορφής τους».*[10]

Ο ρόλος της αλληλεγγύης και η εναλλακτική

Όλα τα παραπάνω πηγάζουν και από τη ζωντανή εμπειρία που οδηγεί τις συναδέλφισσες της καθαρίστριας να απαιτούν *«να αποφυλακιστεί αμέσως η συνάδελφός μας, γιατί δεν είναι έγκλημα (...) ο αγώνας για επιβίωση ενός φτωχού ανθρώπου σε ένα σύστημα όπου νόμιμα και παράνομα κλέβονται δεκάδες δισεκατομμύρια, όπου νόμιμα και παράνομα φυσικά πρόσωπα και επιχειρηματικοί όμιλοι πλουτίζουν σε βάρος του λαού. Όπου η αστική δικαιοσύνη έχει "ερμητικά κλειστά τα μάτια" μπροστά στην πραγματική κοινωνική αδικία, που καταδικάζει στη φτώχεια και στην ανέχεια χιλιάδες εργαζόμενους και συνταξιούχους, που αναζητούν απελπισμένα τρόπο να ζήσουν».*

Είναι αυτή η καθημερινή εμπειρία της εργατικής τάξης και η ζωντανή συλλογική μνήμη των μαχών που έχει δώσει, που μπορεί να οδηγεί σε νίκες κάτω από τις πιο αντίξοες συνθήκες. Μπροστά στην αποκάλυψη του πραγματικού προσώπου του αστικού κράτους, της βαρβαρότητας και της βίας του, ακόμα και οι πιο στεγανοί και ανέλεγκτοι μηχανισμοί όπως η δικαστική εξουσία μπορούν να υποχωρήσουν κάτω από τη μαζική αλληλεγγύη για την καθαρίστρια. Ακόμα και οι πιο αμείλικτοι υπηρέτες της καταστολής όπως ο πρώην υπουργός δικαιοσύνης Αθανασίου, αναγκάζονται να καταπιούν τα λόγια τους, και να επιτρέψουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση για τους κρατούμενους φοιτητές.

Αυτές οι νίκες δίνουν την αυτοπεποίθηση στον κόσμο που αγωνίζεται να συνεχίσει

Αυτές οι νίκες δίνουν την αυτοπεποίθηση στον κόσμο που αγωνίζεται να συνεχίσει πιο δυναμικά τον αγώνα για πραγματική δικαιοσύνη, που περνά μέσα από κάθε μάχη που δίνουμε σήμερα: από τη διεκδίκηση να σταματήσουν όλες οι απολύσεις και να αντικατασταθούν από μαζικές προσλήψεις, μέχρι τις μάχες για να ενταχθούν κανονικά οι πρόσφυγες στις γειτονιές και τα σχολεία μας, να δοθούν χαρτιά στους μετανάστες. Και φυσικά την κρίσιμη μάχη για να καταλήξουν βαθιά στα μπουντρούμια οι φασίστες δολοφόνοι. Όπως το αντιφασιστικό και αντιρατσιστικό κίνημα επέβαλε το άνοιγμα της δίκης, έτσι πρέπει να συνεχίσει και να εντείνει τη μαζική πίεση μέχρι την τελική καταδίκη.

Εικόνες όπως αυτή της καθαρίστριας να ευχαριστεί συγκινημένη όσους και όσες στάθηκαν δίπλα της, βάζουν ακόμα ψηλότερα τον πήχη. Το πολύμορφο κίνημα αλληλεγγύης πρέπει να επιβάλλει όχι μόνο την οριστική απελευθέρωσή της ώστε να λήξει ένας καφκικός εφιάλτης, αλλά και ότι κανένας άλλος δεν θα βρεθεί στη θέση της. Η λύση είναι η κατάργηση του «πειθαρχικού παραπτώματος διαρκούς χαρακτήρα» και η επάνοδος όσων απολύθηκαν στις θέσεις τους, μαζί με τη διεκδίκηση για μαζικές προσλήψεις παντού.

Όλες αυτές οι μάχες γίνονται λοιπόν ακόμα πιο κρίσιμες γιατί βάζουν πραγματικά εμπόδια στις επιδιώξεις μιας άρχουσας τάξης σε βαθιά κρίση, που όλο και περισσότερο έχει να υποσχεθεί μόνο φτώχεια και βάσανα για την κοινωνική πλειοψηφία. Από την άλλη, η τεράστια αντίφαση της «καταχράστριας» καθαρίστριας, όταν όλοι οι μεγαλοκαρχαρίες αλωνίζουν ελεύθεροι, προκαλεί αντιδράσεις και τριγμούς που στενεύουν τα περιθώρια ελιγμών για τους από πάνω: αποκαλύπτει ότι πίσω από κάθε λάδωμα, υπάρχει μια ολόκληρη μηχανή λαδώματος που θα χρειαστεί να ξηλώσουμε.

Και όλες οι νίκες σε αυτά τα πεδία, ακόμα και η ίδια η εμπειρία των αγώνων, βοηθά ώστε να δοθεί ο συνολικότερος αγώνας για κοινωνική και οικονομική Δικαιοσύνη από καλύτερες θέσεις. Ανοίγουν την προοπτική για να απαλλαγούμε μια και καλή από ένα σύστημα βουτηγμένο στα σκάνδαλα, την αδικία και τη βία, και να φτάσουμε σε μια κοινωνία όπου «η κάθε μαγείρισσα (και καθαρίστρια, να) μπορεί να κυβερνάει». ■

Σημειώσεις

1. ende.gr/θεση-τησ-ε-δ-ε-στο-ζητημα-τησ-δικαστικη/
2. http://www.hlhr.gr/καθαρίστρια-καταχραστής-του-δημοσίο
3. Τα πλαστά πτυχία και η επίπλαστη δικαιοσύνη, Εργατική Αλληλεγγύη 5 Δεκέμβρη 2018
4. "Θεσμός" οι μίζες για τους εξοπλισμούς, Εργατική Αλληλεγγύη 31 Οκτώβρη 2018
5. ΑΟΖ: Όχι στις πολεμικές εντάσεις για τα συμφέροντα των καπιταλιστών, Εργατική Αλληλεγγύη 27 Νοέμβρη 2018
6. βλ. και Ε. Πασουκάνις, Μαρξισμός και Δίκαιο (Εργατική Πάλη 2017), σ. 161
7. Φ. Ένγκελς, η Καταγωγή της Οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους, (Σύγχρονη Εποχή 2008), σ. 213
8. Β.Ι. Λένιν, Κράτος και Επανάσταση (Σύγχρονη Εποχή 2005), σ. 20
9. Φ. Ένγκελς, Σοσιαλισμός, Ουτοπικός και Επιστημονικός (Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2006) σ. 110
10. Κ. Χάρμαν, Βάση και Εποικοδόμημα (Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2009) σ. 13-14.

Μεξικό 1968

Η εξέγερση, οι άνθρωποι, τα κείμενα

Κρίτωνας Ηλιόπουλος

Σελίδες 160, 10 ευρώ

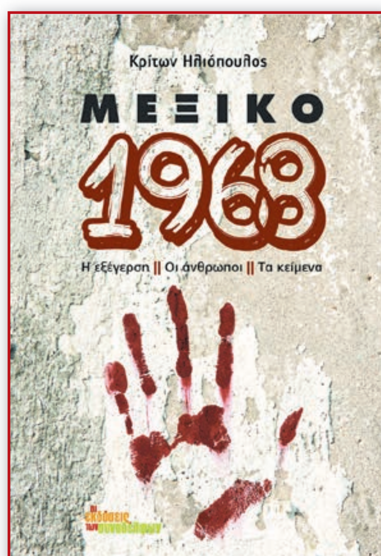
Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων, 2018

Η Ολυμπιάδα του 1968 στο Μεξικό είναι ταυτισμένη με τη διάσημη φωτογραφία των Αφροαμερικάνων αθλητών Τόμι Σμιθ και Τζον Κάρλος να υψώνουν στο βάθρο της απονομής τη γροθιά τους καταγγέλοντας το ρατσισμό του αμερικάνικου κράτους. Λιγότερο γνωστά, αλλά εξίσου σημαντικά, είναι τα συνταρακτικά γεγονότα της φοιτητικής εξέγερσης του Μεξικού που βάφτηκε στο αίμα λίγες μόνο μέρες πριν την έναρξη αυτών των Ολυμπιακών αγώνων. Αυτά τα γεγονότα είναι το αντικείμενο του εξαιρετικού βιβλίου του Κρίτωνα Ηλιόπουλου.

Το Μεξικό γνώρισε μια συγκλονιστική επανάσταση μεταξύ 1910-1920, που οδήγησε στην εθνικοποίηση των πετρελαίων και το μοίρασμα γαιών στους φτωχούς αγρότες. Αυτή η επανάσταση όμως έμεινε στα μισά του δρόμου, και από τη δεκαετία του 1940 και μετά το καθεστώς που δημιούργησε μετατράπηκε σε μια κλασική εκμεταλλεύτρια τάξη. Το 1958 η μεγάλη απεργία των σιδηροδρομικών αντιμετωπίστηκε με άγρια καταστολή, με τους ηγέτες της να σαπίζουν στις φυλακές.

Δέκα χρόνια μετά όμως, το 1968 φυσούσε ένας νέος άνεμος αλλαγής σε παγκόσμια κλίμακα. Η κουβανική επανάσταση και η βιετναμέζικη αντίσταση πυροδοτούσαν αντιιμπεριαλιστικά κινήματα σε όλο τον πλανήτη και ιδιαίτερα στην αυλή των ΗΠΑ, τη Λατινική Αμερική. Το Μάη του 1968, η εξέγερση της νεολαίας και των εργατών στο Παρίσι πυρόδοτησε ένα παγκόσμιο κύμα ριζοσπαστισμού και έβαλε την προοπτική της επανάστασης για πρώτη φορά ξανά στην ημερήσια διάταξη μετά τη δεκαετία του 1930.

Ο απόηχος αυτών των γεγονότων άρχισε να ακούγεται δυνατά στο Μεξικό το καλοκαίρι του 1968. Η αφορμή για την εξέγερση ήταν όπως πάντα ένα φαινομενικά ασήμαντο γεγονός: μικρές ομάδες φοιτητών που παίζουν ξύλο μεταξύ τους προκαλούν τη βάναυση επέμβαση της αστυνομίας. Μπροστά στην οργή της βάσης, οι φιλοκυβερνητικοί φοιτητοπατέρες καλούν σε μια διαδήλωση διαμαρτυρίας για να εκτονώσουν τα πράγματα. Στις 26 Ιουλίου η πορεία των φοιτητών διασταυρώνεται με μια πορεία της αριστεράς προς τιμήν της κουβανικής επανάστασης: το αποτέλεσμα είναι οι δύο πορείες να συγκρουστούν με την αστυνομία. Οι δολοφονίες από τις δυνάμεις καταστολής θα πυροδοτήσουν το κίνημα καταλήψεων σχολών και σχολείων που θα συγκλονίσει το Μεξικό το καλοκαίρι του 1968.

Οι φοιτητές θα υιοθετήσουν από την αρχή μορφές οργάνωσης από τα κάτω, με μαζικές συνελεύσεις και μια εθνική απεργιακή επιτροπή (είναι χαρακτηριστικό ότι αντιλαμβάνονται τις καταλήψεις τους ως απεργία). Οι συνελεύσεις γίνονται το κέντρο τρομερών συζητήσεων για το Μάη του 1968, τον Τσε Γκεβάρα, την επανάσταση και τον αντιιμπεριαλισμό. Τα κεντρικά αιτήματα των φοιτητών είναι άμεσα πολιτικά: η απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων, η παραίτηση των πρωταίτιων για τις δολοφονίες και η τιμωρία των ενόχων, η διάλυση των κατασταλτικών δυνάμεων. Είναι προφανές ότι αυτά τα αιτήματα απαιτούν άμεση σύγκρουση με το κράτος, και οι φοιτητές καταλαβαίνουν ότι δεν μπορούν να κερδίσουν αυτή τη μάχη μόνοι τους.

Το αποτέλεσμα είναι να δημιουργήσουν τις περίφημες «μπριγάδες»: ομάδες φοιτητών τυπώνουν υλικό και πηγαίνουν στους εργατικούς χώρους για να κερδίσουν τους εργαζόμενους με το μέρος τους. Πολύ σύντομα το εργατικό κίνημα αρχίζει να παίρνει θάρρος από τις φοιτητικές πρωτοβουλίες και να διεκδικεί να παντρέψει τα δικά του αιτήματα

με αυτά των φοιτητών. Το βιβλίο έχει φοβερές περιγραφές από το πως οι ριζοσπάστες φοιτητές μαθαίνουν να επικοινωνούν με τους εργάτες, τις ομάδες φοιτητών που πάνε στην ύπαιθρο και βοηθούν στην αυτοοργάνωση του κόσμου, την προσπάθεια οργάνωσης μια πανεργατικής απεργίας. Η προσπάθεια της κυβέρνησης να χρησιμοποιήσει τους δημοσίους υπαλλήλους για να στήσει μια φιλοκυβερνητική διαδήλωση καταλήγει σε φιάσκο όταν οι συγκεντρωμένοι υπάλληλοι χλευάζουν την κυβέρνηση. Ίσως η καλύτερη εικόνα του τι στρώματα ξεσηκώνει ένα τέτοιο κίνημα είναι οι ομάδες παπάδων που επιλέγουν να αυτοχαρακτηριστούν ως «εργάτες του Ιησού» και να ενωθούν με τους φοιτητές και τους εργάτες.

Η τραγωδία της μεξικάνικης εξέγερσης είναι ότι βάφτηκε στο αίμα πριν προλάβει να ριζώσει και να αποκτήσει την πολιτική οργάνωση που θα μπορούσε να την οδηγήσει στη νίκη. Στις 2 Οκτωβρίου οι ειδικές δυνάμεις θα πραγματοποιήσουν τη σφαγή εκατοντάδων αμάχων στην πλατεία Τλατελόλκο και το κίνημα θα συρθεί σταδιακά στη συνθηκολόγηση. Τα επόμενα χρόνια η κρατική καταστολή και οι πολιτικές αδυναμίες των οργανώσεων της επαναστατικής αριστεράς που ξεπήδησαν το ‘68 θα οδηγήσουν πολλούς αγωνιστές μακριά από το μαζικό κίνημα στην κατεύθυνση του γκεβαρισμού και του αντάρτικου πόλεων, που θα ηττηθεί εύκολα από το μεξικανικό κράτος.

Το βιβλίο είναι χωρισμένο σε τρία μέρη. Καλύτερα είναι να ξεκινήσει κανείς από το μεσαίο τμήμα, που είναι μια καλή περιγραφή της εξέλιξης των γεγονότων, ώστε να αποκτήσει μια συνολική εικόνα της μεξικανικής εξέγερσης. Το πρώτο τμήμα είναι μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα παρουσίαση των βασικών όψεων της εξέγερσης, από το κλίμα των συνελεύσεων και τις συζητήσεις των ριζοσπαστικοιημένων νέων μέχρι το ρόλο των εργατών και των διανοούμενων και τα ζητήματα της σεξουαλικής απελευθέρωσης. Το τρίτο μέρος είναι ένα εξαιρετικό ανθολόγιο από κείμενα, που περιλαμβάνει από περιγραφές αυτοπτών και συνεντεύξεις μέχρι πολιτικές αναλύσεις και ποιήματα. Χαρακτηριστικό του διεθνιστικού χαρακτήρα των εξεγέρσεων είναι η συνέντευξη ενός έλληνα κινηματογραφιστή, εξόριστου στη διάρκεια της δικτατορίας, που κατέφυγε στο Μεξικό και συμμετείχε στα γεγονότα της εξέγερσης με τον τρόπο του.

Εν κατακλείδι, πρόκειται για μια πολύ ζωντανή παρουσίαση ενός σημαντικού κινήματος της δεκαετίας του ‘60 που έχει πολλά να διδάξει τους αγωνιστές ενάντια στην καταπίεση και την εκμετάλλευση στο σήμερα.

Κώστας Βλασόπουλος

Η κρίση στη Φυσική και η Δημοκρατία της Βαϊμάρης

Η πολιτισμική ιστορία της Κβαντικής Θεωρίας

Επιμέλεια:
Θόδωρος Αραμπατζής,
Κώστας Γαβρόγλου

Σελίδες 278, 18 ευρώ

Εκδόσεις Κρήτης, 2012

Το βιβλίο «Η κρίση στη Φυσική και η Δημοκρατία της Βαϊμάρης – Η πολιτισμική ιστορία της Κβαντικής Θεωρίας» εκδόθηκε για πρώτη φορά το 2012 από τις «Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης», υπό την επιστημονική επιμέλεια των Κώστα Γαβρόγλου και Θόδωρου Αραμπατζή. Το βασικό άρθρο, στο οποίο στηρίχτηκε η έκδοση, είναι του Πολ Φόρμαν («Το πολιτισμικό περιβάλλον της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, η αιτιότητα και η θεωρία της κβαντικής θεωρίας, 1918-1927: Η προσαρμογή των γερμανών φυσικών και μαθηματικών σε ένα εχθρικό διανοητικό περιβάλλον») που δημοσιεύτηκε το 1971 και έγινε γνωστό ως «Θέση Φόρμαν».

Από τα τέλη του 19ου αιώνα πειραματικές και θεωρητικές μελέτες στην κλίμακα του ατόμου και των υποατομικών σωματιδίων οδήγησαν στην «εμφάνιση» της κβαντομηχανικής που ήταν μια «επιστημονική επανάσταση» για την αντίληψη της φυσικής και της φύσης. Σε αντίθεση με την Κλασική (Νευτώνεια) Μηχανική όπου η γνώση της θέσης και της ταχύτητας ενός φυσικού σώματος ή συστήματος επαρκούν για την ακριβή πρόβλεψη της θέσης και ταχύτητας για όλους τους χρόνους (αιτιοκρατική νομοτέλεια), η κβαντομηχανική υποστηρίζει πως τα πάντα στο σύμπαν συμπεριφέρονται ταυτόχρονα και ως κύματα και ως σωματίδια με δυνατότητα υπολογισμού της πιθανότητας (και όχι της βεβαιότητας) να βρεθεί ένα φυσικό σύστημα σε μια ορισμένη κατάσταση. Μετά το 1925-6, η (αντιδραστική) πιθανοκρατική ερμηνεία της κβαντομηχανικής (γνωστή και ως «Ερμηνεία της Κοπεγχάγης») έγινε κυρίαρχη υποστηρίζοντας την αντίθεση στην ύπαρξη μίας αντικειμενικής πραγματικότητας, ανεξάρτητης της παρατήρησης και της κατανόησης των φυσικών φαινομένων.

Ο Φόρμαν στο άρθρο του υποστηρίζει ότι η «πιθανοκρατική ερμηνεία» της κβαντομηχανικής, από τους γερμανούς φυσικούς στην περίοδο της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης (κυρίως μετά το 1925), διαμορφώθηκε εξαιτίας του «αντιδραστικού διανοητικού περιβάλλοντος της εποχής» που ασκούσε πιέσεις στους επιστήμονες. Και οι ίδιοι οι επιστήμονες με τη σειρά τους επιζητούσαν την αποσύνδεσή τους από τα

«δεσμά» της κλασικής φυσικής και της αιτιοκρατίας (ντεντερμινισμού) ακολουθώντας (ήδη από το 1919) το ιδεολογικό πνεύμα της εποχής για μία «ανορθολογική», μη αιτιοκρατική θεμελίωση της σύγχρονης φυσικής.

Μετά την ήττα της Γερμανίας στον Α' ΠΠ (αλλά και την ήττα της Γερμανικής Επανάστασης τη περίοδο '18-'23), η άρχουσα τάξη, σε κρίση, αναζητούσε μία ιδεολογική διέξοδο σε ρήξη με τον ορθολογισμό, την κριτική σκέψη και την αιτιοκρατική ερμηνεία των κοινωνικών και φυσικών φαινομένων. Στο άρθρο του Φόρμαν διαβάζουμε ότι αμέσως μετά την εγκαθίδρυση της Βαϊμάρης ο τότε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας στέλνει εγκύκλιο στα σχολεία που αναφέρει ότι *«Το βασικό λάθος είναι η υπερεκτίμηση της λογικής στο πολιτισμικό γίγνεσθαι, η αποκλειστική κυριαρχία της ρασιοναλιστικής σκέψης, η οποία αναπόφευκτα θα οδηγούσε, και πράγματι μας οδήγησε, στον εγωισμό και τον υλισμό στην πιο ανάλγητη μορφή τους»* ενώ ο νομπελίστας φυσικός Μαξ φον Λάουε αναφέρει: *«εξαπολύονται οι πιο βαριές κατηγορίες ενάντια στις φυσικές επιστήμες. Παρουσιάζονται σαν να φέρουν αποκλειστικά την ευθύνη για τη σημερινή παγκόσμια κρίση, τη σημερινή οικονομική εξαθλίωση και την ιδεολογική ένδεια που τη συνοδεύουν»*.

Σ' αυτό το πλαίσιο, υποστηρίζει ο Φόρμαν, είναι που οι γερμανοί φυσικοί για να μην χάσουν το κύρος τους (και τις θέσεις τους στα εκπαιδευτικά ιδρύματα) αρχίζουν να προσαρμόζονται (ήδη από το 1920) στο νέο διανοητικό περιβάλλον. Συνέδεσαν την έρευνα με την *«εσωτερική ανθρώπινη ανάγκη για την κατανόηση του φυσικού κόσμου και της προσέγγισης της αλήθειας»*, αμφισβητώντας την «αιτιοκρατία» στην κατανόηση της ίδιας της φύσης τοποθετώντας την επιστημονική έρευνα σε έναν ιδεαλιστικό κόσμο.

Ο Φόρμαν, και σωστά, τοποθετεί την δραστηριότητα των επιστημόνων στο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον της εποχής τους σε μία περίοδο (δεκαετία του '60) που η επικρατούσα άποψη στην ιστοριογραφία των επιστημών αντιλαμβανόταν την επιστήμη ως μια συνεχή διαδικασία συσσώρευσης γνώσης από σπουδαίες ιδιοφυΐες που, κάνοντας επιστήμη για την επιστήμη, πρόσθεταν τις δικές τους επιστημονικές ανακαλύψεις και σε αντίθεση με όλες τις υπόλοιπες πνευματικές δραστηριότητες (π.χ. λογοτεχνία, ζωγραφική, μουσική, κινηματογράφος, αρχιτεκτονική), που είναι «κοινωνικά καθοριζόμενες», η επιστημονική δραστηριότητα δεν υπόκειται σε κοινωνικές επιρροές και πιέσεις.

Η αδυναμία του Φόρμαν (αλλά και της εισαγωγής στο βιβλίο από τον Γαβρόγλου) είναι να τοποθετήσει τις επιστημονικές επαναστάσεις (όπως ήταν και η κβαντομηχανική) στη μεγάλη κλίμακα των κοινωνικών αλλαγών. Ο περιορισμός της κβαντομηχανικής (και το έργο των φυσικών που εμπλέκονται γύρω από αυτή) στη μικροκλίμακα της Βαϊμάρης γεννά, σε αρκετά σημεία, καρικατούρες.

Για να μπορέσουμε να έχουμε τη μεγάλη εικόνα στη διαμόρφωση και εξέλιξη των επιστημών το βιβλίο του Κρις Χάρμαν «Η Λαϊκή Ιστορία του Κόσμου» είναι υπερπολύτιμο και αξεπέραστο.

Ο Χάρμαν παρουσιάζει την ανθρώπινη ιστορία μέσα από τους κοινωνικούς αγώνες και τις κοινωνικές επαναστάσεις και σε αυτή διαδικασία (τη μεγάλη κλίμακα των κοινωνικών αλλαγών) τοποθετεί τη διαμόρφωση και στην εξέλιξη των επιστημών. Εξέλιξη που μοιάζει να είναι αργή σε ομαλές περιόδους αλλά να εκτοξεύεται σε εποχές κρίσεων και επαναστάσεων γιατί η ανάπτυξη της επιστήμης είναι διαλεκτικά δεμένη με τους κοινωνικούς αγώνες και τις επαναστάσεις και οι κοινωνικές αλλαγές, ως αποτέλεσμα των κοινωνικών αγώνων, ωθούν στην ίδια την ανάπτυξη των επιστημών. Η επιστήμη διαμορφώνει και ταυτόχρονα διαμορφώνεται από το κοινωνικό γίγνεσθαι.

Όπως σημειώνει και ο Ευτύχης Μπιτσάκης στο εξίσου πολύτιμο βιβλίο «Η εξέλιξη των θεωριών της φυσικής»: *«Για να συλλάβουμε τα στοιχεία αλήθειας και ταυτόχρονα τα όρια μιας φυσικής θεωρίας, πρέπει να αναζητήσουμε τη γενεαλογία της όχι μόνο στο εσωτερικό της επιστήμης αλλά και το σύνολο της ιδεολογίας της εποχής της»*.

Αυτή η διαλεκτική σύνδεση της επιστήμης και κοινωνίας που αφαιρεί τη μεταφυσική και το μυστικισμό από την εξέλιξη της επιστήμης είναι πολύτιμη όχι μόνο για τους ιστορικούς των επιστημών αλλά για κάθε αγωνίστρια και αγωνιστή που παλέυει να αλλάξει το κόσμο. Μας βοηθάει να καταλάβουμε τον κόσμο γύρω μας για το πως κινείται και το πως λειτουργεί, για το παρελθόν του αλλά κυρίως για την δυναμική της επαναστατικής αλλαγής του.

Γιώργος Ράγκος

Με την εργατικη αλληλεγγυη για τους αγώνες και την αντικαπιταλιστική προοπτική

27 Δεκέμβρη. Συγκέντρωση των συνταξιούχων της Εθνικής Τραπεζας.

Εφημερίδα της Αντικαπιταλιστικής Αριστεράς

Κυκλοφορεί κάθε τετάρτη